

SUPORT CURS

INIȚIERE ÎN CONTABILITATE

Codul COR al meseriei de CONTABIL - 343302

Realizat în cadrul proiectului **“SOLUȚII PENTRU ECONOMIA DE ASTĂZI”**

Contract nr. POSDRU/105/5.1/G/76944

Furnizorul de formare profesională S.C. SAN Software S.R.L.

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 5 „Promovarea măsurilor active de ocupare”

Domeniul major de intervenție 5.1 „Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare”

Titlul proiectului: **„SOLUȚII PENTRU ECONOMIA DE ASTĂZI”**

Contract nr. POSDRU/105/5.1/G/76944

CUPRINS

1. Obiectul și metoda contabilității.....	4
1.1. Definiția contabilității.....	4
1.2. Patrimoniul ca obiect al contabilității.....	5
1.3. Conținutul obiectului contabilității.....	6
1.4. Active. Capitaluri proprii. Obligații.....	7
2. Sfera de acțiune a contabilității.....	9
3. Sisteme de contabilitate.....	11
4. Sisteme de înregistrare contabilită.....	12
5. Principiile contabile general acceptate.....	12
6. Bilanțul contabil și contul de rezultate, instrumente de prezentare a situației financiare și patrimoniale a întreprinderii.....	14
6.1. Bilanțul contabil.....	14
6.2. Contul de rezultate (contul de profit și pierdere).....	16
7. Contul și dubla înregistrare.....	18
7.1. Importanța și funcțiile contului.....	18
7.2. Structura contului.....	19
7.3. Forma contului.....	19
7.4. Modul de funcționare a conturilor.....	20
7.5. Dubla înregistrare în corespondența conturilor.....	21
7.6. Analiza contabilă. Formula și articolul contabil.....	22
7.7. Tehnici de înregistrare în conturi a operațiunilor economico-financiare.....	24
8. Documente contabile.....	26
8.1. Definirea și conținutul documentelor contabile.....	26
8.2. Categori de documente contabile.....	26
8.3. Arhivarea documentelor contabile.....	29
8.4. Formele de contabilitate.....	29
9. Delimitări și conturi de stocuri.....	30
9.1. Delimitări și evaluarea stocurilor.....	30
9.2. Conturi de stocuri.....	30
10. Delimitări și conturi privind creanțele și datoriile pe termen scurt.....	37
10.1. Definirea și gruparea creanțelor pe termen scurt.....	37
10.2. Creanțe și datorii comerciale.....	37
10.3. Creanțe și datorii salariale.....	40
10.4. Creanțe și datorii sociale.....	42
10.5. Creanțe și datorii fiscale.....	44
10.6. Creanțe și datorii diverse.....	45
11. Delimitări și conturi privind provizioanele pentru riscuri și cheltuielile.....	47
11.1. Delimitări privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli și datoriile contingente.....	47
11.2. Conturi privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli.....	48
12. Delimitări și conturi privind creanțele și datoriile pe termen lung.....	51
12.1. Delimitări privind creanțele pe termen lung.....	51
12.2. Conturi privind creanțele pe termen lung.....	51
12.3. Conturi privind datoriile pe termen lung.....	53

13. Delimitări și conturi privind trezoreria.....	59
13.1. Delimitări privind trezoreria întreprinderii.....	59
13.2. Conturi privind trezoreria întreprinderii.....	59
13.3. Situația fluxurilor de trezorerie.....	63
14. Aspecte conexe privind rezultatul întreprinderii.....	67
14.1. Activitatea curentă și activitatea extraordinară.....	67
14.2. Conturi privind cheltuielile și veniturile.....	68
14.3. Instrumentarea contabilă a operațiilor privind cheltuielile și veniturile.....	68
14.3.1 Venituri și cheltuieli din exploatare.....	68
14.3.2. Venituri și cheltuieli financiare.....	72
14.3.3. Venituri și cheltuieli extraordinare.....	75

1. OBIECTUL ȘI METODA CONTABILITĂȚII

1.1. Definiția contabilității

Contabilitatea a apărut și a evoluat pe măsura dezvoltării activității de producție și de comercializare a bunurilor. Produs al unei activități practice și teoretice îndelungate, contabilitatea s-a afirmat ca un sistem de cunoaștere și gestiune a resurselor societății separate patrimonial. De-a lungul istoriei, contabilitatea a cunoscut o evoluție a scopului său, de la ***tehnica de înregistrare a tranzacțiilor comerciale, către un mijloc de control, având un caracter probatoriu, apoi apare ca un instrument de gestiune***. În momentul de față constatăm tot mai mult o miză socială pentru diverșii protagoniști ai informației contabile.

În gândirea unor specialiști, contabilitatea apare ***ca tehnica sau arta înregistrării, clasificării, prelucrării și a stocării informațiilor exprimate valoric referitoare la tranzacțiile și evenimentele cu caracter financiar care au loc în cadrul entității juridice***.

Deși practica a anticipat drumul parcurs de contabilitate influențând cercetarea aplicată în domeniul contabilității, pe baza acestor aspecte practice au fost conturate funcții, concepte, principii, procedee și instrumente științifice acestei discipline, care-i conferă caracter științific.

Definiția modernă a contabilității pornește de la funcția de bază a acesteia, adică ***furnizarea de date cu caracter financiar despre entitatea economică, utilizate în procesul decizional***.

O entitate economică este o întreprindere sau firmă cu patrimoniu propriu care-și desfășoară activitatea în mod independent având ca scop realizarea de produse sau comercializarea bunurilor achiziționate. Așadar, contabilitatea poate fi definită ca un ***sistem informațional ce măsoară, prelucrează și furnizează informații financiare despre întreprindere și anume asupra modului cum se consumă capitalul investit de proprietar și cum se asigură creșterea acestui capital***.

Pornind de la criteriul juridic, contabilitatea surprinde ***aspecte legate de exploatarea resurselor din proprietatea întreprinderii***.

Contabilitatea sesizează legătura dintre tranzacții și luarea deciziilor. Pornind de la acest lucru, contabilitatea măsoară tranzacțiile derulate de întreprindere prin culegerea și furnizarea informațiilor, arată modul în care se derulează fiecare tranzacție, informațiile furnizate sunt prelucrate și stocate fiind utilizate în momentul luării deciziilor de către utilizatorii din cadrul întreprinderii și din afara acesteia.

Contabilitatea poate fi considerată un sistem cibernetic deschis pentru că datele înregistrate despre activitatea economico-socială pot fi considerate intrări, iar datele furnizate pentru luarea deciziilor sunt considerate ieșiri. Contabilitatea nu se oprește în momentul ieșirii datelor pentru că întreprinderea e creată să funcționeze o perioadă îndelungată, iar activitatea desfășurată e consumatoare de resurse și trebuie să fie producătoare de rezultate.

Contabilitatea furnizează informații despre activitatea întreprinderii la perioade egale, de regulă la sfârșitul fiecărui an, despre situația patrimonială și financiară a întreprinderii. În acest sens, contabilitatea poate fi considerată ca o activitate prestatoare de servicii, deoarece informațiile realizate sunt puse la dispoziția persoanelor fizice sau juridice care trebuie să ia decizii.

Pentru a scoate în evidență caracterul științific al contabilității trebuie să clarificăm legătura dintre registrele contabile, calculator și sistemul informatic managerial. De multe ori contabilitatea se confundă cu ținerea registrelor care stochează informațiile financiare. Ținerea (întocmirea) registrelor contabile este un proces contabil prin care tranzacțiile derulate de întreprindere sunt înregistrate pe baza unor acte (documente) justificative. Acest proces, deși foarte important pentru asigurarea calității informațiilor financiare, e considerat ca parte neînsemnată a contabilității. Partea cea mai importantă e analiza și interpretarea rezultatelor, precum și utilizarea informațiilor financiare în procesul decizional. În această

situație, contabilul trebuie să se ocupe tot mai mult de funcția informațională a contabilității având obligația să prezinte cât mai multe variante conducerii și să sugereze varianta optimă care să stea la baza luării deciziilor. Dacă deciziile implică activitatea economică, informațiile contabile sunt importante în luarea acestor decizii pentru că informațiile furnizate de contabilitate se referă la resursele existente în cadrul întreprinderii precum și la modalitatea de utilizare a acestor resurse pentru obținerea rezultatelor scontate.

Informațiile contabile sunt utilizate în activitatea de planificare, control și evaluare.

Planificarea este procesul prin care se previzionează drumul care trebuie parcurs în realizarea unei activități. Acest proces include stabilirea unui scop, găsirea și alegerea variantelor optime pentru atingerea lui. Pentru asigurarea unei planificări cât mai aproape de realitate, cu obținerea rezultatelor optime, este necesar ca în momentul planificării contabilul să asigure un set de variante posibile din punct de vedere financiar și să indice căile de obținere a rezultatelor optime.

Controlul este procesul prin care o întreprindere se asigură asupra unor activități ale întreprinderii, dacă acestea corespund. Prin control se vede dacă planurile sunt realizabile. Se urmărește dacă persoanele care iau decizii au primit delegare de competențe, dacă deciziile lor aduc o creștere a capitalului investit de proprietari. Contabilitatea prezintă situații din care să rezulte costurile, veniturile și rezultatele precum și abaterile de la nivelul planificat, analizând cauzele abaterilor.

Evaluarea implică studierea și măsurarea sistemului de decizii, urmărindu-se și o îmbunătățire a proceselor informaționale care reflectă realitatea din întreprindere.

Informațiile furnizate de contabilitate pot fi prelucrate manual sau cu calculatorul. Acesta din urmă nu înlocuiește contabilul ci îl ajută să prelucreză informațiile într-un timp rapid și să le furnizeze în momentul optim. Utilizarea calculatorului e uneori criticată deoarece contabilii renunță la analiza amănunțită a tranzacțiilor derulate de întreprindere. Totuși, calculatorul nu poate să lipsească în procesul de prelucrare a informațiilor, el ajutându-ne în furnizarea lor rapidă pentru ca deciziile să fie luate în cunoștință de cauză.

Așadar, soluțiile contabile le dă contabilul și nu calculatorul. Contabilitatea apare în centrul sistemului informatic managerial, deoarece toate informațiile pentru celelalte departamente (aprovizionare, producție, marketing, desfacere) sunt furnizate de contabilitate.

1.2. Patrimoniul ca obiect al contabilității

Orice activitate desfășurată de o întreprindere e consumatoare de resurse și producătoare de bunuri. Pentru ca întreprinderea să-și desfășoare activitatea în condiții normale, trebuie să-și constituie un capital necesar finanțării acestei activități. Deci, între agenții economici trebuie să existe o separare patrimonială, atât în ceea ce privește capitalul, cât și rezultatele. Această separare patrimonială a resurselor societății și a rezultatelor obținute, între participanții care desfășoară o activitate economică este specifică *economiei de piață*.

Aceste resurse ale întreprinderii sunt separate patrimonial față de resursele persoanelor care au înființat întreprinderea. Aceasta trebuie să dispună de un patrimoniu format din bunurile pe care le exploatează în baza drepturilor și obligațiilor. Din punct de vedere juridic, resursele sau capitalul apar sub forma obiectelor de drepturi și obligații, iar pe de altă parte ca drepturi și obligații față de bunurile destinate exploatării.

Relația de echilibru a resurselor sub aspect juridic se prezintă astfel:

Obiecte de drepturi și obligații	=	Originea resurselor
----------------------------------	---	---------------------

Pentru ca bunurile să devină obiecte de drepturi și obligații, trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- ✓ să se găsească sub formă de bunuri concrete sau drepturi industriale și comerciale
- ✓ să poată fi exprimate valoric
- ✓ să fie utile unei persoane fizice sau juridice
- ✓ să se găsească în posesia unei persoane în urma transferului dreptului de proprietate.

Originea resurselor se referă la modalitatea de obținere a capitalului, îmbracând două forme:

- capitalul pus la dispoziție de proprietar
- capitalul pus la dispoziție de creditori

În cazul capitalului pus la dispoziție de proprietar bunurile sunt utilizate în baza dreptului de proprietate, iar originea resurselor îmbracă forma de **capital propriu**. În schimb, bunurile primite de la creditori sunt exploatate în baza angajamentelor asumate. Deși s-a transferat dreptul de proprietate, întreprinderea își crează obligații față de creditori. Ecuația în acest caz este

Obiecte de drepturi și obligații	Capital propriu	+	Obligații
----------------------------------	-----------------	---	-----------

Din punct de vedere economic resursele sunt analizate sub două aspecte:

- în funcție de destinația capitalului care poate fi pe termen lung sau scurt
- modul de finanțare a utilizărilor

Ecuația specifică patrimoniului din punct de vedere economic:

Utilizări permanente	+	Utilizări temporare	=	Finanțare permanentă	+	Finanțare temporară
----------------------	---	---------------------	---	----------------------	---	---------------------

Utilizarea capitalului este permanentă când perioada de exploatare depășește 1 an, iar la finanțarea permanentă susținerea se face pe o perioadă mai mare de 1 an. La dispoziția întreprinderii se află capitalul depus de proprietari și creditori. În acest caz ecuație este

Capital fix	+	Capital circulant	=	Finanțare stabilă	+	Finanțare pe termen scurt
-------------	---	-------------------	---	-------------------	---	---------------------------

1.3. Conținutul obiectului contabilității

Un rol important în vederea cunoașterii situației patrimoniale și a modificărilor elementelor patrimoniale cu toate cauzele și efectele acestor modificări, îl are contabilitatea.

Prima definiție a obiectului contabilității aparține italianului Luca Paciolo. Acesta s-a născut în anul 1445 în localitatea Sansepolcro din Italia și a încetat din viață în anul 1517, în aceeași localitate. A fost un călugăr franciscan, matematician renumit și prieten a lui Leonardo da Vinci.

În anul 1494 Luca Paciolo, a publicat la Veneția enciclopedia matematică "Summa de arithmetica, geometria, proportioni et proportionalita". În capitolul 9 al acestei lucrări, intitulat "Tractatus de computis et scripturis" (tratată de conturi și înscrisuri) Paciolo prezintă principiile fundamentale ale contabilității în partidă dublă. De numele lui Luca Paciolo este legată prima definiție a obiectului contabilității: "tot ceea ce, după părerea negustorului îi aparține pe lume, precum și toate afacerile mari și mărunte în ordinea în care au avut loc".

Luca Paciolo nu este inventatorul contabilității în partidă dublă. El a fost cel care a promovat-o și a popularizat-o. Ideile din Tratatul de conturi și înscrisuri al lui Luca Paciolo au influențat timp de peste trei secole lucrările de contabilitate ale autorilor din diferite țări ale Europei.

După unii autori existența patrimonială e cauza contabilității deoarece elementele patrimoniale și modificările acestora constituie materia înregistrabilă a acestei discipline. Contabilitatea studiază capitalul

pus la dispoziția întreprinderii de proprietari și creditor. Acest capital e studiat de contabilitate sub dublu aspect:

- aspectul fizic al capitalului: bunuri economice destinate a fi exploatate pe termen lung sau scurt
- aspectul originii capitalului: capital propriu și obligații

Ecuția contabilă specifică capitalului întreprinderii este formată din:

$$\text{Utilizări de resurse} = \text{Proveniența resurselor}$$

În momentul înființării unei întreprinderi ecuația contabilă este

$$\text{Bunuri economice} = \text{Capitaluri proprii}$$

Prin această ecuație contabilă se scoate în evidență capitalul pus la dispoziția firmei de proprietar. Pe măsura desfășurării activității, întreprinderea intra în relație cu persoane fizice și juridice, beneficiind de un capital pus la dispoziție pe o anumită perioadă de proprietari și creditor. Ecuția este

$$\text{Bunuri economice} = \text{Capitaluri proprii} + \text{Obligații}$$

Prin prisma proprietarilor ecuația este

$$\text{Situația netă a patrimoniului} = \text{Bunuri economice} - \text{Obligații}$$

Situația netă a patrimoniului arată partea din averea întreprinderii ca aparține proprietarilor.

Contabilitatea studiază, pe lângă existență capitalului, și consumul de resurse și câștigurile obținute în urma exploatării acestuia. Consumul de resurse reprezintă cheltuielile efectuate de întreprindere pe o anumită perioadă, iar câștigurile reprezintă veniturile. Așadar

$$\text{Cheltuieli +/- Rezultate financiare} = \text{Venituri}$$

Rezultatul poate fi profit sau rentă, în funcție de mărimea veniturilor și cheltuielilor. Profitul reprezintă surplusul de venit peste cheltuielile efectuate într-o anumită perioadă. Pierderile reprezintă partea de resurse consumate și neacoperite prin rezultatele obținute ca urmare a exploatării capitalului.

Deci, obiectul contabilității îl formează relația de echilibru dintre utilizarea de resurse și modul de alocare a capitalului precum și rezultatele obținute în urma investiției și utilizării capitalului.

1.4. Active. Capitaluri proprii. Obligații

Contabilitatea delimitează și studiază capitalul întreprinderii prin noțiunile de **activ** și **pasiv**.

Activul reprezintă bunurile economice aflate în exploatarea întreprinderii ca urmare a destinației capitalului pus la dispoziție de proprietari și creditor. Aceste bunuri pot fi considerate beneficii economice probabile și viitoare ce se vor obține sau vor fi controlate de entitățile economice.

Procurarea de active se face prin aportul întreprinderii sau prin achizițiile de la creditor. În funcție de durata rămânerii în achiziție a bunurilor avem *imobilizări* și *actice curente*.

a) Activele imobilizate sunt bunuri economice intrate în patrimoniul întreprinderii în urma efectuării de investiții pe termen lung. Deci, capitalul pus la dispoziție de proprietari și creditori e destinat pentru a fi exploatat pe o perioadă mai mare de 1 an. Activele imobilizate (fixe sau stabile) se caracterizează:

- ✓ rămân în patrimoniu o perioadă mai mare de 1 an fără să-și modifice starea inițială
- ✓ recuperarea capitalului investit în bunuri se face pe durata exploatării lor sau în momentul ieșirii din patrimoniu
- ✓ grad redus de lichiditate

b) Activele curente sunt bunuri economice care se găsesc sub forma de mijloace bănești sau se transformă în disponibilități bănești într-o perioadă mai mică de 1 an. În practică și în teorie aceste bunuri sunt considerate *circulante* deoarece își modifică starea în cadrul unui ciclu de exploatare. Acestea se mai numesc și *capital circulant*. Ele se caracterizează prin:

- ✓ sunt destinate exploatării o perioadă mai mică de 1 an
- ✓ își schimbă forma în urma utilizării
- ✓ au grad de lichiditate mult mai mare decât imobilizările

Activele curente sunt grupate în funcție de gradul de lichiditate în *bunuri fizice*, *valori de primit* și *disponibilități bănești*.

b) Capitalurile proprii reprezintă sursele de finanțare a bunurilor economice aflate în exploatarea întreprinderii constituite prin aportul proprietarului și prin capitalizarea sau conservarea unei părți din profit. Prin capitalurile proprii se asigură finanțarea unei părți din activele întreprinderii care trebuie să fie într-o pondere mai mare decât finanțarea de la creditori.

La înființarea întreprinderii finanțarea se asigură prin aportul subscris de proprietar delimitat în contabilitate prin *capital social*. Deci, capitalul social arată sursa pusă la dispoziția întreprinderii de proprietar, fiind divizat în *acțiuni* sau *părți sociale* ce sunt considerate titluri de participare atribuite persoanelor care au contribuit cu capital. Acțiunile sau părțile sociale au o valoare nominală, iar suma valorilor nominale a titlurilor emise este la nivelul capitalului social.

Subscrierea de capital se poate face și la o valoare mai mare decât valoarea nominală a acțiunilor, diferența reprezentând *primă de emisiune*. Dacă prin constituirea capitalului social se urmărește asigurarea surselor de finanțare pentru începerea activității întreprinderii, în schimb, prin prima de emisiune se urmărește constituirea surselor pentru finanțarea cheltuielilor cu înființarea întreprinderii.

O altă sursă ce se constituie pentru finanțarea activității întreprinderii este *profitul conservat* în întreprindere sau *câștig reținut*. Profitul îmbracă două forme:

- dividende acordate acționarilor
- partea din profit reținută în vederea conservării care formează rezervele întreprinderii

Constituirea rezervelor se efectuează pentru consolidarea din punct de vedere financiar a situației întreprinderii față de terți (furnizori, clienți, bănci, bugetul de stat etc).

c) Obligațiile reprezintă sursa de finanțare asigurată pe termen lung sau scurt de persoane numite *creditori*. Deoarece în momentul achitării obligației se reduce averea întreprinderii, acestea sunt considerate cheltuieli viitoare sau probabile. Dacă în urma utilizării bunurilor se produce o creștere a beneficiilor economice determinând o creștere a averii întreprinderii, în schimb, prin achitarea obligațiilor se reduc disponibilitățile bănești, componente ale averii întreprinderii.

Obligațiile pot apărea sub forma de împrumuturi pe termen lung sau scurt în urma cumpărării de bunuri sau rezultate în urma desfășurării activității.

Împrumuturile acordate întreprinderii formează datorii financiare care împreună cu sursele proprii reprezintă capitalul financiar al întreprinderii. Obligațiile rezultate din cumpărarea de bunuri formează datorii comerciale, obligațiile rezultate din desfășurarea ciclului de exploatare, împreună cu obligațiile

rezultate din cumpărarea de bunuri pentru producție sau comercializare formează obligațiile de exploatare.

În cadrul obligațiilor sunt incluse și datoriile față de asociați cum ar fi dividende și împrumuturile acordate pe termen scurt de asociați.

Între capitalurile proprii și obligațiile întreprinderii apare o altă sursă de finanțare delimitată sub forma *provizioanelor*. Această sursă se constituie prin reținerea unei părți din venitul întreprinderii în scopul susținerii unor cheltuieli sau pierderi cu caracter probabil apărute în urma desfășurării activității din exercițiul precedent. Întreprinderea poate delimita mărimea provizionului și într-o măsură mai mică momentul utilizării.

2. SFERA DE ACȚIUNE A CONTABILITĂȚII

Un alt aspect definitoriu al obiectului contabilității îl reprezintă domeniul său de acțiune. Acesta vizează două dimensiuni:

- pe orizontal - delimitează limitele spațiale ale contabilității entității economice
- pe vertical - delimitează legăturile dintre ramurile economiei naționale.

1. Pe orizontal

Așa cum s-a mai arătat, prin geneză, contabilitatea a apărut din necesitatea de a răspunde în plan informațional, decizional la problematica resurselor economice separate patrimonial. Întreprinderea apare ca o entitate economică cu un patrimoniu propriu, separat de bunurile aflate în proprietatea acționarilor și creditorilor. Întotdeauna entitatea economică a reprezentat spațiul de cunoaștere și de acțiune a contabilității în plan orizontal. Obiectul contabilității în plan orizontal este grefat la nivelul entității patrimoniale. Deci, contabilitatea trebuie să reflecte în mod permanent resursele economice ale întreprinderii în mod distinct de resursele utilizate de proprietar în scop personal.

În economia de piață apar o serie de entități economice delimitate: regii autonome, societăți comerciale, instituții publice, societăți cooperatiste, asociații familiale, comercianți -persoane fizice. În accepțiunea dată de Codul Penal, persoanele fizice care desfășoară activități comerciale sunt cei care efectuează acte de comerț, adică derulează tranzacții economice cum ar fi vânzările de mărfuri, prestările de servicii etc. Aceste persoane, la fel ca celelalte entități economice trebuie să fie înscrise la Oficiul Registrului Comerțului. Ele sunt considerate unități patrimoniale care desfășoară acte de comerț și urmăresc obținerea de profit.

Conform Legii 31/1990 DIN 16 nov 1990 privind **societățile comerciale**, republicată în Monitorul Oficial numărul 33 din 29 ian 1998, **societățile comerciale** se vor constitui în una dintre următoarele forme:

- a) Societate în nume colectiv;
- b) Societate în comandită simplă;
- c) Societate pe acțiuni;
- d) Societate în comandită pe acțiuni;
- e) Societate cu răspundere limitată;

a) Societatea în nume colectiv este o societate constituită prin asocierea, pe baza deplinei încrederi, a două sau mai multe persoane care pun în comun mai multe bunuri, pentru a desfășura o activitate comercială, în scopul împărțirii beneficiilor rezultate și în care asociații răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile societății.

Asociații răspund nelimitat și solidar pentru acțiunile pe care le desfășoară în numele societății. Societatea este administrată de unul sau mai mulți administratori, care pot fi asociați sau ne-asociați, persoane fizice sau persoane juridice. Ei pot fi numiți prin actul constitutiv sau aleși de către asociații care reprezintă majoritatea capitalului social. În caz de opoziție a vreunui dintre administratori deciziile vor fi luate de asociații care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social. Pentru aprobarea bilanțului contabil și pentru deciziile referitoare la răspunderile administratorilor este necesar votul acestor asociați.

b) Societatea în comandită simplă se caracterizează prin prezența a două categorii de asociați: *comanditați*, care răspund pentru obligațiile sociale nelimitat și solidar, ca și asociații societății în nume colectiv, și *comanditari*, care răspund numai în limita aportului lor. Asociații pot fi atât persoane fizice, cât și persoane juridice. Legea nu stabilește un număr minim de asociați, dar este obligatoriu să existe cel puțin un asociat comanditat și un asociat comanditar. Administrația societății în comandită simplă se va încredința unuia sau mai multor asociați comanditați.

c) Societatea pe acțiuni este o societate constituită prin asocierea mai multor persoane care contribuie la formarea capitalului social prin acțiuni, care prin modul de transmitere pot fi nominale sau la purtător. Acțiunile se emit pentru desfășurarea unei activități comerciale, în scopul împărțirii beneficiilor (sub forma de dividende către acționari sau a unor cote-părți din profit către salariați), pentru care acționarii răspund numai în limita aportului lor.

Prin actul constitutiv societatea pe acțiuni se constituie prin aporturile asociaților și prin subscripție publică.

Adunările generale ale acționarilor pot fi ordinare și extraordinare. Adunarea ordinară se întrunește cel puțin o dată pe an, în cel mult 3 luni de la încheierea exercițiului financiar, iar adunarea extraordinară se întrunește ori de câte ori este nevoie. Societatea pe acțiuni este administrată de unul sau mai mulți administratori, temporari și permanenți.

d) Societatea în comandită pe acțiuni este o societate asemănătoare societății în comandita simplă, deoarece cuprinde două categorii de asociați: comanditați și comanditari. Deosebirea dintre ele constă în faptul că, în cazul societății în comandită pe acțiuni, capitalul social este împărțit în acțiuni, ca și în cazul societății pe acțiuni după ale cărei reguli este reglementată. Administrarea societății este încredințată unuia sau mai multor asociați comanditați, care răspund nelimitat și solidar numai în limita aportului lor. Aceasta formă de societate se întâlnește rar în practică, fiind preferată societatea pe acțiuni.

e) Societatea cu răspundere limitată, ca și în cazul societății în nume colectiv, se bazează pe încrederea asociaților. Datorită acestui fapt, numărul asociaților este limitat, iar părțile sociale nu se pot vinde. Administrarea societății se face de un administrator, iar conducerea este realizată de A.G.A. Societatea cu răspundere limitată se poate constitui prin aportul unui singur asociat, care va fi deținătorul tuturor părților sociale.

În cazul *societăților comerciale* rolul contabilității este de a evidenția constituirea capitalului social, vărsământul aportului subscris efectuat de asociați, majorarea capitalului social, operațiuni legate de fuziune, lichidare sau partaj al societății comerciale. De asemenea, se evidențiază rezultatele financiare obținute de societate și modul de distribuire a profitului.

La *întreprinderile individuale* rolul contabilității este de a înregistra capitalul pus la dispoziție de întreprinzător, rezultatele financiare obținute și retragerea de capital de proprietar.

În economia de piață funcționează *regiile autonome* care sunt întreprinderi înființate de stat atât la nivel național, cât și local, deci, la aceste întreprinderi finanțarea este asigurată de stat. Contabilitatea în acest caz trebuie să înregistreze capitalul pus la dispoziție de stat, rezultatele obținute și modul de distribuire a profitului.

O altă categorie de unități patrimoniale cu finanțare de stat o reprezintă *instituțiile publice*. Rolul contabilității este de a înregistra sursele de finanțare puse la dispoziție de stat, modul de utilizare a acestor resurse, cu respectarea strictă a destinației.

Societățile cooperatiste sunt o altă categorie de unități patrimoniale care se caracterizează prin exploatarea în comun a terenurilor și a utilajelor agricole. Rolul contabilității este de a înregistra aportul subscris de proprietari cu utilaje precum și rezultatele obținute în urma activității.

2. Pe vertical

Contabilitatea poate fi organizată și pe vertical producând o regrupare a schimburilor de resurse, a rezultatelor obținute în cadrul ramurilor economiei naționale. Deci, pe lângă contabilitatea la nivelul întreprinderii se poate organiza *contabilitatea națională* (la nivel macroeconomie). Această contabilitate studiază:

- ✓ fluxurile de operații economico - financiare la nivel național
- ✓ operațiuni legate de Produsul Intern Brut
- ✓ mărimea și structura stocurilor
- ✓ relațiile financiare dintre ramurile economiei naționale și unitățile bancare
- ✓ nivelul valorii adăugate la nivel național
- ✓ excedentul brut la nivel național

Prin organizarea contabilității naționale se pot explica veniturile bugetare, cheltuielile efectuate la nivel național, valoarea adăugată și excedentul brut.

3. SISTEME DE CONTABILITATE

Unul din rezultatele principale ale evoluției modului de organizare a întreprinderii îl constituie modernizarea sistemului de organizare a contabilității în vederea reflectării patrimoniului, a situației financiare și a rezultatului, creându-se astfel sisteme de contabilitate cu un singur circuit sau cu două circuite.

Sistemul cu un singur circuit (monoist sau integrat, anglo-saxon) organizează conturile într-un singur flux în circuitul economic pornind de la capital, aprovizionare, fabricația, vânzarea și realizarea produselor, atât pentru operațiuni care privesc relațiile cu terții (funcție externă), cât și pentru cele ale gestiunii interne (funcție internă).

Sistemul cu dublu circuit (dualist) organizează conturile astfel încât delimitează în circuite distincte pe cele care au ca obiect înregistrarea elementelor și operațiunile patrimoniale legate de schimburile și relațiile cu terții precum și rezultatele financiare, și într-un alt circuit conturile care înregistrează producția, costurile și rentabilitatea produselor și serviciilor executate. Se formează astfel *circuitul contabilității financiare* și *circuitul contabilității interne de gestiune*.

Contabilitatea financiară sau generală are ca obiect înregistrarea tuturor operațiilor care afectează patrimoniul agenților economici, măsurarea variațiilor la care acesta e supus ca urmare a proceselor economice, calcularea și exploatarea rezultatelor financiare. Scopul său este să prezinte o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor societății prin întocmirea unor documente de sinteză (bilanț, contul de profit și pierderi și anexe), după scheme obligatorii atât ca formă cât și conținut pentru toate unitățile patrimoniale.

Contabilitatea de gestiune sau internă/managerială are ca scop principal controlul factorilor de producție în vederea obținerii unor produse, lucrări, servicii cu costuri minime. Ea se organizează de

fiecare unitate patrimonială în funcție de specificul de activitate și de necesitățile sale. Are ca obiectiv principal calcularea costurilor de producție, stabilirea rezultatelor și a rentabilității produselor, întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli pe feluri de activități, pe sectoare, produse, urmărirea și controlul realizării bugetului cu scopul cunoașterii rezultatelor pentru furnizarea datelor necesare fundamentării deciziilor conducerii societății.

Prin separarea contabilității financiare de contabilitatea de gestiune și realizarea dualismului contabilității, funcțiile contabilității se prezintă astfel:

- Contabilitatea financiară
 - ✓ înregistrarea completă a tranzacțiilor
 - ✓ comunicarea financiară externă (informarea terților)
 - ✓ instrument de verificare și de probă judiciară și fiscală
 - ✓ instrument de gestiune
 - ✓ furnizarea informațiilor necesare realizării sintezelor macroeconomice
 - ✓ informare pentru analizele financiar
- Contabilitatea de gestiune
 - ✓ determinarea costurilor sectoarelor de activitate, produselor, intrărilor și serviciilor
 - ✓ determinarea marjelor și a rezultatelor analitice pe produse
 - ✓ producerea și furnizarea informațiilor destinate elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli și a conturilor previzionale
 - ✓ producerea și furnizarea actualizării indicatorilor din tabloul de gestiune (de bord)
 - ✓ producerea informațiilor destinate măsurării performanțelor: rentabilitate, productivitate la nivelul produselor și sectoarelor

4. SISTEME DE ÎNREGISTRARE CONTABILĂ

Din punctul de vedere al modului de evidențiere în contabilitate a tranzacțiilor economice, contabilitatea este în partidă dublă și/sau partidă simplă.

Contabilitatea în dublă partidă privește elementele patrimoniale evaluate în expresie bănească în timpul mișcării și transformării lor sub dublu aspect:

- aspectul componenței materiale
- aspectul modului de procurare, dobândire și formare

Prin înregistrarea în partidă dublă toate operațiunile economice care privesc mișcarea și transformarea elementelor patrimoniale sunt într-un echilibru permanent, totdeauna **activul** este **egal** cu **pasivul**.

Contabilitatea în partidă simplă reflectă elementele patrimoniale conform principiului simplei înregistrări, adică se înregistrează numai natura acestora, fără a se reflecta în aceeași înregistrare modul de dobândire, formare sau proveniență.

5. PRINCIPIILE CONTABILE GENERAL ACCEPTATE

În vederea furnizării de informații financiare către utilizatori este necesar să se folosească de către toți contabilii conținutul unor principii acceptate de toți utilizatorii. Cei ce recepționează operațiunile contabile trebuie să fie capabili să le interpreteze ca să ia deciziile cele mai bune. La baza producerii informației trebuie să stea principii general acceptate care se referă la reguli pentru a defini practicile contabile la un moment dat. Sunt rezultatul dintre îmbinarea practicii cu teoria, ele nu trebuie privite ca niște legi care să se aplice în mod obligatoriu. Au fost dezvoltate de contabilii, oameni de afaceri pentru a servi nevoilor celor care iau decizii pentru conducerea optimă a activității.

Principiul continuității exploatarei

Dacă activitatea economică a întreprinderii prezintă în general un caracter continuu, întinzându-se pe mai mulți ani, trebuie să decupăm în perioade succesive viața financiară a întreprinderii. Acest principiu se va aplica în momentul întocmirii conturilor anuale și a reluării activității întreprinderii.

În mod normal se consideră că întreprinderea își desfășoară în mod continuu activitatea într-un viitor previzibil dacă nu are intenția și nici obligația de a se lichida sau de a-și reduce sfera de activitate. În cazul recunoașterii continuității trebuie recunoscute și celelalte principii contabile.

Principiul costurilor istorice

Acest principiu se aplică în aproape toate țările prezentând avantajul simplificării și al obiectivității asupra fenomenelor și tranzacțiilor înregistrate în contabilitate. Bunurile sunt înregistrate la costul de achiziție sau costul de producție, în funcție de modalitatea de obținere.

În mod concret, acest principiu presupune să nu ținem seama de modificările de prețuri pentru bunurile înregistrate în contabilitate. Se conferă astfel o mare securitate deoarece toate operațiunile de intrare pot fi verificate pe baza documentelor justificative. Aplicarea acestui principiu crează unele dificultăți în momentul întocmirii conturilor anuale deoarece rezultatul e alterat prin faptul că veniturile și cheltuielile sunt înregistrate la prețuri din perioade diferite, veniturile la prețul actual, iar costurile la nivelul prețului din perioada trecută (cost istoric).

Principiul permanenței metodelor

Potrivit acestui principiu se impune să aplicăm aceleași metode de evaluare pentru activele și pasivele intrate în patrimoniu precum și conținutul conturilor anuale. Acest principiu permite compararea în timp și spațiu a informațiilor financiare și contabile ce privesc activitatea unei întreprinderi. Se consideră ca metodele contabile trebuie să fie constante de la un exercițiu la altul, dacă se aplica metoda liniară pentru calculul amortizării sau se aplică metoda FIFO (primul intrat este primul ieșit) de evaluare a consumurilor de stocuri, trebuie să se aplice aceeași metodă și în exercițiile financiare ulterioare.

Așadar, dacă nu apare nici o schimbare excepțională în situația unui comerciant, prezentarea conturilor anuale trebuie să se facă după același metode contabile.

Principiul independenței exercițiilor

Acest principiu presupune decuparea activității întreprinderii în perioade contabile și determinarea unui rezultat global pe fiecare perioadă astfel încât să exprime un raport între efect și efort. Aplicarea acestui principiu presupune inventarierea cheltuielilor și a veniturilor, a obligațiilor și a creanțelor, pentru a stabili rezultatul numai pe baza acelor cheltuieli și venituri care se referă la perioada curentă.

Principiul prudenței

Acest principiu presupune aprecierea rezonabilă a valorilor activului și pasivului cât și a faptelor și tranzacțiilor derulate în exercițiul curent, astfel încât să se evite transferul riscului și a pierderilor cu caracter probabil ce pot afecta situația patrimonială și rezultatele întreprinderii în perioada următoare. Se urmărește evitarea supraevaluării activelor și veniturilor, cât și subevaluarea obligațiilor și cheltuielilor.

În bilanț, prin constituirea de amortizări și provizioane se reduce valoarea de intrare a activelor și se majorează pasivele bilanțiere. Prin anularea provizioanelor în contul de rezultate apare o creștere a veniturilor, așadar cuantumul acestor sume trebuie apreciat cât mai aproape de realitatea.

Principiul noncompensării

Evaluarea elementelor de activ și pasiv trebuie efectuată în mod separat, se impune să nu compensăm activul cu pasivul, cheltuielile cu veniturile, deci creanțele cu obligațiile, veniturile financiare cu cheltuielile financiare, veniturile din vânzări marfă cu cheltuielile bunurilor vândute.

Principiul relevanței materiale

Pentru a ține o contabilitate eficientă trebuie să luăm în seamă doar acele tranzacții care prezintă o importanță deosebită asupra situației patrimoniale și financiare a întreprinderii. Anumite cumpărări de bunuri pot fi înregistrate direct pe cheltuieli, fără a utiliza conturi de stocuri dacă valoarea bunurilor respective nu are o influență mare asupra rezultatului financiar. Este cazul rechizitelor, imprimatelor etc.

Principiul recunoașterii veniturilor și cheltuielilor

În vederea stabilirii rezultatului financiar trebuie să se asigure o corespondență între venituri și cheltuieli. Orice venit este urmat de o cheltuială sau invers, însă această regulă nu se respectă întotdeauna. În funcție de momentul recunoașterii veniturilor și a cheltuielilor se poate organiza contabilitatea de *angajament* și contabilitatea de *trezorerie*.

În cazul **contabilității de trezorerie** cheltuielile sunt recunoscute în momentul plății, iar veniturile sunt recunoscute în momentul încasării. Rezultatul financiar apare ca diferență între încasări și plăți.

Pentru ca rezultatele financiare să fie stabilite în mod corect având la bază resursele consumate și rezultatele obținute în urma exploatarei capitalului și-a făcut loc **contabilitatea de angajament**. Astfel, cheltuielile sunt recunoscute în urma angajării fondurilor, ci nu în momentul plății, iar veniturile sunt recunoscute în urma vânzării bunurilor, așadar nu în momentul încasării, ceea ce crează însă foarte multe probleme agentului economic (tva de plată, impozit pe venit).

Principiul recunoașterii rezultatului financiar

Rezultatul financiar are la bază venitul din vânzări și costul aferent acestor venituri, deci rezultat financiar avem atunci când întreprinderea a valorificat din ce a produs în afara acesteia. Pentru determinarea rezultatului financiar trebuie organizată contabilitatea exercițiului și nu contabilitatea operațiunii. Anumite operațiuni se produc într-o perioadă mai mare de 1 an, deci rezultatul financiar trebuie stabilit la sfârșitul anului, ci nu la încheierea unei operațiuni.

Obiectivele de atins prin respectarea conținutului principiilor contabilității sunt:

- **regularitatea** - aplicarea în mod continuu a regulilor și procedeele aflate în vigoare, astfel încât informația financiară să poată fi comparată în timp
- **sinceritatea** - la baza aplicării regulilor și procedurilor contabile stă responsabilitatea celor care întocmesc conturile anuale (bilanț, cont de rezultat). Aceștia trebuie să cunoască realitatea și să aprecieze importanța operațiunilor și evenimentelor din întreprindere
- **imaginea fidelă** - concept de origine anglo-saxon, reprezintă baza esențială a tuturor principiilor contabilității și presupune că conturile anuale trebuie să dea o imagine fidelă a patrimoniului și a rezultatelor societății.

6. BILANȚUL CONTABIL ȘI CONTUL DE REZULTATE, INSTRUMENTE DE PREZENTARE A SITUAȚIEI FINANCIARE ȘI PATRIMONIALE A ÎNTREPRINDERII

6.1. Bilanțul contabil

Patrimoniul unei entități economice ce desfășoară activitate de producere de bunuri sau de comercializare de mărfuri denumită entitate patrimonială constituie materia de reflectare a contabilității. Patrimoniul unei întreprinderi poate fi definit ca ansamblu de bunuri și obligații ale întreprinderii.

Pentru a cunoaște în orice moment situația patrimonială a întreprinderii privită prin intermediul bunurilor economice și a obligațiilor față de proprietar și creditor se întocmește bilanțul

contabil. Acesta este acel procedeu care se întocmește periodic și cuprinde situația patrimonială și financiară a întreprinderii și rezultatele obținute ca urmare a exploataării bunurilor.

Bilanțul contabil poate fi considerat *cântarul* averii în corelație cu resursele de finanțare, o *fotografie* asupra situației patrimoniale, realității din cadrul întreprinderii.

La întocmirea bilanțului contabil se au în vedere următoarele reguli:

- posturile de bilanț să corespundă cu datele înregistrate în contabilitate, puse de acord cu situația reală a elementelor patrimoniale stabilite pe baza inventarului;
- nu sunt admise compensări între conturile ce se înscriu în bilanț și respectiv între conturile de venituri și cheltuieli din contul de "Profit și pierdere".

În practică se cunosc două scheme de bilanț, una sub formă de **tablou cu două părți**: partea stângă, **activul**, și partea dreaptă, **pasivul**, numită și **schema orizontală de bilanț**, și modelul sub forma **listei verticale** sau **schema bilanțului vertical**. Bilanțul sub formă de tablou cu două părți pune în evidență egalitatea între resurse și utilizări, iar modelul de bilanț sub forma listei verticale ordonează structurile patrimoniale în active, datorii, capitaluri, rezerve și alte componente ale situației nete, finalitatea fiind prezentarea situației nete a patrimoniului.

Bilanțul unităților patrimoniale care desfășoară activități economice cuprinde toate elementele de activ și pasiv grupate după destinație și respectiv proveniența lor. **activul bilanțului** cuprinde următoarele grupe principale de elemente:

- a) **Activele imobilizate** (imobilizări necorporale; imobilizări corporale; imobilizări financiare);
- b) **Activele circulante** (stocuri, creanțe, titluri de plasament, disponibilități și alte valori);
- c) **Conturile de regularizare și asimilare-activ** (cheltuielile înregistrate în avans, diferențe de conversie-activ și alte elemente tranzitorii și de regularizat, de activ);
- d) **Primele de rambursare a obligațiunilor**.

Capitalul social subscris nevărsat se înscrie distinct în grupa activelor circulante ale bilanțului.

Pasivul bilanțului cuprinde următoarele grupe principale de elemente:

- a) **Capitalurile proprii** (capitalul social sau individual, primele legate de capital, diferențele din reevaluare, rezervele, rezultatul reportat nerepartizat, rezultatul exercițiului, fondurile proprii, subvențiile pentru investiții și provizioanele reglementate);
- b) **Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli**;
- c) **Datoriile** (împrumuturi și datorii asimilate, furnizori și conturi asimilate, datorii în legătură cu personalul, datorii față de bugetul statului, datorii privind asigurările sociale, creditori și alte datorii);
- d) **Conturile de regularizare și asimilare-pasiv** (veniturile înregistrate în avans, diferențele de conversie-pasiv, alte elemente tranzitorii și de regularizat de pasiv).

Elementele patrimoniale în bilanț sunt sistematizate pornind de la conturi, pe grupe, capitole, posturi, după criteriul lichidității activului și a exigibilității pasivului, astfel: posturile de activ sunt așezate în ordinea crescătoare a lichidității (de la cele mai puțin lichide - cum este cazul activelor imobilizate la disponibilitățile bănești ca formă de lichiditate absolută), iar în pasiv posturile sunt dispuse de la cele mai puțin exigibile (de la capital - ultimul cont care se închide în cazul lichidării patrimoniului) la datoriile curente.

Exemplu schemă bilanț orizontal:

ACTIV BILANȚ	CONTABIL	PASIV
Activele imobilizate	Capitalurile proprii	
Activele circulante	Provizioane pentru riscuri și cheltuieli	
Conturile de regularizare și asimilare-activ	Datoriile	
Primele de rambursare a obligațiunilor	Conturile de regularizare și asimilare-pasiv	

Total ACTIV	TOTAL PASIV
-------------	-------------

Exemplu schemă bilanț vertical:

ACTIVE IMOBILIZATE
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE
ACTIVE CIRCULANTE
I. STOCURI
II. CREAŢE
III. INVESTIȚII PE TERMEN SCURT
IV. CASA ȘI CONTURI LA BĂNCI
CHELTUIELI ÎN AVANS
DATORII
PROVIZIOANE
VENITURI ÎN AVANS
CAPITAL
Capital subscris vărsat
Capital subscris nevărsat
Patrimoniul regiei
PRIME DE CAPITAL
REZERVE
Acțiuni proprii
Câștiguri legate de instrumentele de capitaluri proprii
Pierderi legate de instrumentele de capitaluri proprii
PROFIT SAU PIERDERE

Structura bilanțului o stabilește Ministerul Finanțelor la sfârșitul fiecărui an financiar.

6.2. Contul de rezultate (contul de profit și pierdere)

Bilanțul contabil, considerat contul anual al patrimoniului, descrie situația activului și pasivului la un moment dat, arătând variația capitalului propriu de la un exercițiu la altul în urma exploatarea capitalului pus la dispoziție de proprietar. Se prezintă situația netă a patrimoniului, adică partea ce se cuvine proprietarilor din averea întreprinderii. Prezentarea mărimii rezultatului financiar nu este suficientă pentru a analiza performanțele agentului economic obținute în cursul exercițiului financiar. Pentru a răspunde acestei cerințe se utilizează **contul de rezultat**, care are ca **scop descrierea activității desfășurate de întreprindere pe o perioadă dată, furnizează informații despre modul de obținere a rezultatelor financiare, atât din exploatare, cât și din afara ei**.

Descrierea activității consumatoare de resurse și producerea de rezultate prin contul de rezultate se face utilizând categoriile de **venituri** și **cheltuieli**.

Veniturile sunt câștigurile obținute de întreprindere, fiind considerate surse ale perioadei curente obținute din exploatarea capitalului. Cheltuielile sunt consumuri definitive de resurse, fiind asimilate pierderilor exercițiului.

Ecuția specifică tranzacțiilor derulate de întreprindere este formată din venituri, cheltuieli și rezultatul net al perioadei:

Cheltuieli +/- Rezultate financiare = Venituri
--

sau

Venituri -	Cheltuieli +/- Rezultate financiare
------------	-------------------------------------

Rezultatul financiar poate fi **pozitiv** când veniturile sunt mai mari decât cheltuielile și se numește **profit** sau **beneficiu**, măbind proprietatea acționarilor, sau **negativ** reprezentând pierderea înregistrată de întreprindere, adică o reducere a averii întreprinderii.

Privită prin prisma proprietarului, ecuația contabilă specifică tranzacțiilor derulate de agentul economic poate fi stabilită astfel:

Capital propriu de la sfârșitul perioadei	+	Capital propriu de la începutul perioadei	=	Variația capitalului propriu	=	+/- Rezultatul exercițiului
---	---	---	---	------------------------------	---	-----------------------------

Datele pentru calculul rezultatului financiar sunt preluate din bilanțul contabil:

Capital propriu de la sfârșitul perioadei	+	Capital propriu de la începutul perioadei	=	Venituri - Cheltuieli	=	+/- Rezultatul exercițiului
---	---	---	---	-----------------------	---	-----------------------------

Așadar, **bilanțul contabil** prezintă numai efectul resurselor utilizate, iar **contul de rezultate** prezintă raportul dintre rezultatele obținute și reursele consumate.

Modul de prezentare a contului de profit și pierderi

Operațiunile care au loc în întreprindere pot fi legate de activitatea curentă sau se abat de activitatea normală a întreprinderii. Astfel apar **operațiuni curente** și **operațiuni excepționale** (extraordnare, întâmplătoare).

Operațiunile curente sunt legate în principal de activitatea de producție sau activitatea comercială precum și de activitatea financiară și de plasamente de capital. Aceste operațiuni se grupează în:

- **operațiuni de exploatare** care se referă la activitatea de producție și comercializare a bunurilor, fiind analizate și studiate în contabilitate prin venituri și cheltuieli din exploatare. Veniturile din exploatare sunt venituri obținute din vânzarea de produse, lucrări executate și servicii prestate, iar cheltuielile de exploatare se referă la costul produselor vândute, costul mărfurilor vândute și costul serviciilor prestate,
- **operațiuni financiare** care sunt analizate prin intermediul **veniturilor financiare**, determinate de atragerea de capitaluri în cadrul întreprinderii sau de plasarea capitalului în afara întreprinderii și de modificări ale cursului valutar, și **cheltuielilor financiare** care sunt costul finanțării activității întreprinderii în urma atragerii de capital de la creditorii și diferențe negative ale cursului valutar.

Operațiunile excepționale sunt analizate și înregistrate în contabilitate prin **venituri** și **cheltuieli excepționale**. Veniturile excepționale apar în urma cedării de active fixe, încasări din penalități, despăgubiri, sponsorizări. Cheltuielile excepționale se referă la costul activelor cedate, plata unor penalități și despăguburi, acordarea de donații.

Ca și bilanțul, ca forma, contul de rezultate se poate prezenta: tablou bilateral sau formă de cont (schema orizontală) și listă (schema verticală)

Schemă orizontală de cont de rezultate:

CHELTUIELI	CONT DE	REZULTATE	VENITURI
I. Cheltuieli de exploatare		I. Venituri din exploatare	
II. Rezultat de exploatare			
III. Cheltuieli financiare		III. Venituri financiare	

IV. Rezultat financiar	
V. Cheltuieli excepționale	V. Venituri excepționale
VI. Rezultat excepțional	
VII. Rezultatul exercițiului (II+IV+VI)	

Schemă verticală de cont de rezultate:

VENITURI DIN EXPLOATARE (I)
Cifra de afaceri
- Producția vândută
- Venituri din vânzarea mărfurilor
Venituri aferente costului producției în curs de execuție
Producția realizată de entitate pentru scopurile sale proprii și capitalizată
Alte venituri din exploatare
CHELTUIELI DE EXPLOATARE (II)
Cheltuieli cu materiile prime și materialele consumabile și altele
Alte cheltuieli externe (cu energie și apă)
Cheltuieli privind mărfurile
Cheltuieli cu personalul
Salarii și indemnizații
Cheltuieli cu asigurările și protecția socială
Alte cheltuieli de exploatare
PROFITUL SAU PIERDEREA DIN EXPLOATARE (III=I-II)
VENITURI FINANCIARE (IV)
Venituri din interese de participare
Venituri din alte investiții și împrumuturi care fac parte din activele imobilizate
Venituri din dobânzi
Alte venituri financiare
CHELTUIELI FINANCIARE (V)
Cheltuieli cu imobilizările și investițiile financiare
Cheltuieli privind dobânzile
Alte cheltuieli financiare
PROFITUL SAU PIERDEREA FINANCIARĂ (VI=IV-V)
PROFITUL SAU PIERDEREA CURENTĂ (VII=III+VI)
Venituri extraordinare (VIII)
Cheltuieli extraordinare (IX)
PROFITUL SAU PIERDEREA DIN ACTIVITATEA EXTRAORDINARĂ (X=VIII-IX)
VENITURI TOTALE (I+IV+VIII)
CHELTUIELI TOTALE (II+V+IX)
PROFITUL SAU PIERDEREA BRUTĂ (XI=X+XII)
Impozitul pe profit (XIII)
PROFITUL SAU PIERDEREA NETĂ A EXERCITIULUI FINANCIAR (XIV=XI-XIII)

7. CONTUL ȘI DUBLA ÎNREGISTRARE

7.1. Importanța și funcțiile contului

Activitatea desfășurată de agenții economici determină modificări asupra activelor și pasivelor. Aceste modificări impun întocmirea unui nou bilanț contabil pentru că se produce un nou dezechilibru asupra ecuației contabile. Întocmirea bilanțului contabil după fiecare modificare a activului și pasivului prezintă dezavantaje:

- ✓ nu putem urmări evoluția în timp a elementelor patrimoniale deoarece se prezintă situația patrimoniului la un moment dat
- ✓ volum mare de muncă pentru întocmirea lui
- ✓ nu se cunosc legăturile stabilite între structurile de activ și pasiv datorită tranzacțiilor care au avut loc.

Datorită acestor dezavantaje bilanțul contabil se întocmește numai la sfârșitul exercițiului financiar. Pentru înregistrarea evoluției elementelor patrimoniale în timp se utilizează un al procedeu al contabilității numit **cont**.

În mod restrâns, *contul este acea socoteală scrisă, efectuată la nivelul fiecărui element patrimonial. Contul se deschide pentru fiecare element de activ și pasiv, cât și în cazul cheltuielilor și a veniturilor.* Contul este mai mic decât bilanțul și contul de rezultate deoarece înregistrează date la nivelul unui element de activ sau pasiv precum și la nivelul unei cheltuieli sau venit.

Spre exemplu, bilanțul contabil cuprinde toate activele și pasivele întreprinderii, iar contul se deschide pe elemente de activ și pasiv cum ar fi mijloace fixe, capital etc ca o componentă a bilanțului.

Contul îndeplinește următoarele roluri:

- **evidență:** prin cont înregistrăm date despre elementele patrimoniului
- **calcul:** cu ajutorul contului se efectuează anumite calcule aritmetice în vederea stabilirii mărimii modificărilor și starea finală a fiecărui element patrimonial (cantitativ)
- **sistematizare:** prin cont se grupează operațiunile la nivelul fiecărui element patrimonial, ținând seama de sensul modificărilor, adică se vor înregistra în mod distinct creșterile față de micșorări (valoric).

După funcții, contul este acel procedeu al contabilității destinat calculării stării și modificărilor la nivelul fiecărui element patrimonial, atât cantitativ cât și valoric, într-o perioadă de timp (o lună), descriind tranzacțiile derulate de întreprindere astfel încât la sfârșitul perioadei dispunem de date pentru a determina situația patrimonială și financiară a întreprinderii prin bilanț și contul de profit și pierdere.

7.2. Structura contului

Pentru a îndeplini rolurile amintite contul trebuie să aibă o structură adecvată, formată din mai multe elemente:

- ✓ **titlul contului** (denumirea) trebuie să reflecte conținutul elementului patrimonial reflectat în cursul perioadei sub aspectul stării și modificărilor. Spre exemplu, mijloacele bănești din casierie sunt reflectate cu ajutorul contului "Casa", iar rezultatul perioadei cu ajutorul contului "Profit sau pierdere"
 - ✓ **părțile contului** grupează separat creșterile de micșorările la nivelul fiecărui element patrimonial prin noțiunile de **debit** și **credit**
 - ✓ **funcțiile contului** care împart conturile în conturi cu funcția de **activ** și conturi cu funcția de **pasiv**
- Conturile de **activ** se vor **debita** cu existența și/sau intrările de active, în ecuația contabilă înscrierea activelor făcându-se în **stânga**. Conturile de **pasiv** se vor **credita** cu existența și/sau intrările de surse de finanțare, înscrierea acestora făcându-se în **dreapta**. Deci, contul se prezintă sub formă bilaterală cu debitul în stânga și creditul în dreapta. Dacă în bilanț scriem activele în stânga și pasivele în dreapta, în contul contabil scriem debitul în stânga și creditul în dreapta.

7.3. Forma contului

Contul trebuie să aibă o formă specifică astfel încât să răspundă scopului pentru care a fost creat. În practică s-au conturat două forme ale contului: forma *bilaterală* și forma *unilaterală*.

Forma bilaterală se caracterizează prin utilizarea unor elemente distincte atât pentru debitul cât și pentru creditul contului. Aceste elemente sunt *suma*, *explicația* și *data*.

Exemplu de cont cu formă bilaterală:

DEBIT			CONTUL "CASA"			CREDIT		
Data	Explicația	Suma	Data	Explicația	Suma			
1.07	Sold inițial	100	6.07	Plătit salarii	150			
5.07	Virament intern	200	11.07	Plătit furnizor	120			
10.07	Încasat numerar	150	26.07	Depus numerar bancă	80			
25.07	Creditare firmă	100						
	Rulaj debitor	450		Rulaj creditor	350			
	Total sume debitoare	550		Total sume creditoare	350			
				Sold final debitor	200			

Exemplu de cont cu formă unilaterală:

CONTUL "CASA"					
Data	Explicația	Suma debitoare	Sumă creditoare	Sold debitor/creditor	
1.07	Sold inițial	100		debitor	100
5.07	Virament intern	200		debitor	300
6.07	Plătit salarii		1,500	debitor	150
10.07	Încasat numerar	150		debitor	300
11.07	Plătit furnizor		1,200	debitor	180
25.07	Creditare firmă	100		debitor	280
26.07	Depus numerar la bancă		800	debitor	200

7.4. Modul de funcționare a conturilor

În vederea stabilirii modului de funcționare a conturilor se pornește de la bilanțul contabil pentru urmărirea și analiza evoluției situației patrimoniale și a rezultatelor financiare. În practică s-au conturat două teorii pentru explicarea modului de funcționare a conturilor: *teoria personalistă* și *teoria materialistă*.

În **teoria personalistă** fiecare cont este personificat reflectând relațiile dintre persoanele care mănuiesc valorile economice. Conturile vor înregistra în contabilitate relațiile dintre debitor și creditor. Conturile se vor *debita* cu valorile primite și se vor *credita* cu valorile alocate sau restituite. Potrivit acestei teorii nu putem să explicăm modul de înregistrare a tuturor modificărilor produse asupra elementelor patrimoniale deoarece nu toate conturile pot fi personificate.

Teoria materialistă pornește de la conținutul conturilor utilizate pentru înregistrarea elementelor de *activ* și *pasiv* și modificările intervenite asupra acestor elemente. Punctul de plecare în stabilirea modului de funcționare a contului îl reprezintă ecuația contabilă existentă în bilanțul contabil:

$$\text{Activ} = \text{Pasiv}.$$

Reguli de funcționare a conturilor

I. Prima regulă se referă la înscrierea în conturi a existențelor de *activ* și *pasiv*. Conturile de activ se vor debita cu existențele de la începutul perioadei, ca **solduri inițiale debitoare**, iar conturile de pasiv se vor credita cu existențele de la începutul perioadei, ca **solduri inițiale creditoare**.

II. A doua regulă se referă la înregistrarea în conturi a creșterilor de activ și pasiv. Creșterile de activ vor fi înregistrate în debitul conturilor de activ, formând **rulajul debitor** al contului, iar creșterile de pasiv vor fi înregistrate în creditul contului de pasiv formând **rulajul creditor** al contului. Așadar, creșterile de activ vor fi înregistrate în stânga, iar creșterile de pasiv în dreapta.

III. A treia regulă se referă la înregistrările în conturi a micșorărilor de activ și pasiv. Micșorările de activ vor fi înregistrate în creditul contului de activ, formând **rulajul creditor**, iar micșorările de pasiv în debitul contului de pasiv, formând **rulajul debitor** al acestor conturi.

IV. A patra regulă se referă la înregistrarea soldului final pentru echilibrarea debitului cu creditul. Pentru conturile de activ vom avea **sold final debitor** și va fi înregistrat în credit, în schimb, conturile de pasiv vor avea **sold final creditor** ce va fi înregistrat în partea opusă, în debitul contului.

În cazul conturilor de venituri și cheltuieli, veniturile asigurând o creștere a capitalului propriu sunt considerate conturi de pasiv, creditându-se cu venitul obținut, iar cheltuielile sunt micșorări de capital care duc la pierderi fiind considerate conturi de activ, debitându-se cu aceste cheltuieli.

7.5. Dubla înregistrare în corespondența conturilor

Desfășurarea activității determină producerea unor operațiuni care modifică activul și pasivul, cheltuielile și veniturile. Aceste operațiuni considerate fluxuri reale și monetare se produc în cadrul ecuației contabile formate din activ și pasiv. Deoarece în urma producerii fluxurilor reale și monetare trebuie să se păstreze egalitatea **Activ = Pasiv** este necesar să se înregistreze aceste operațiuni de două ori sub forma modificărilor utilizărilor și a provenienței resurselor.

Pentru înregistrarea operațiunilor care modifică situația patrimonială a întreprinderii se utilizează **contul**. Reflectarea în contabilitate a unei operațiuni de două ori (în debitul unui cont și în creditul altui cont) formează conținutul dublei înregistrări. Prin respectarea acestui principiu vom avea **egalitate permanentă** între activele și pasivele din posesia întreprinderii prin egalitatea dintre debitul și creditul celor două conturi corespondente.

Corespondența se poate produce între următoarele conturi:

- între conturi de activ, în cazul modificării numai a activului prin creșterea sau reducerea lichidităților activelor

Exemplu 1:

Se cumpără un mijloc fix în valoare de 2000 lei. Plata se face în numerar:

Active fixe	+	Active curente	=	Capitaluri proprii	+	Obligații
utilaj +2000		bancă -2000				

- între conturi de pasiv, în cazul modificării numai a pasivului datorită creșterii sau micșorării exigibilității obligațiilor sau a transferului obligațiilor în capitaluri proprii

Exemplu 2:

Se acordă salariilor acțiunii în valoare de 10000 lei în contul obligațiilor întreprinderii față de aceste persoane:

Active fixe	+	Active curente	=	Capitaluri proprii	+	Obligații
				capital social +10000		obligații față de salariați -10000

- între conturi de activ și pasiv când se modifică activul și pasivul prin operațiuni de cumpărare pe credit, prin asigurarea finanțării activelor de proprietar și unitățile bancare, prin efectuarea plății obligațiilor întreprinderii.

Exemplu 3:

Se cumpără mărfuri în valoare de 3000 lei pe credit furnizor:

Active fixe	+	Active curente	=	Capitaluri proprii	+	Obligații
		mărfuri +3000				obligații furnizor + 3000

Se achită obligația față de furnizor în valoare de 3000 lei prin intermediul băncii:

Active fixe	+	Active curente	=	Capitaluri proprii	+	Obligații
		bancă -3000				obligații furnizor -3000

Se vând mărfuri la prețul de 8000 lei, costul mărfii vândute (prețul de achiziție) este de 6000:

Active fixe	+	Active curente	=	Capitaluri proprii	+	Obligații
		mărfuri -6000		profit +2000		
		casa +8000				

7.6. Analiza contabilă. Formula și articolul contabil

Orice operațiune supusă înregistrării în contabilitate are cel puțin o resursă și o folosință, fiind necesare cel puțin două conturi. Analiza contabilă are rolul de a stabili pe baza documentelor justificative conturile necesare înregistrării operațiunii în contabilitate.

Sucesiunea logică a analizei operațiunilor contabile se prezintă astfel:

- ✓ stabilirea naturii acestora
- ✓ stabilirea elementelor patrimoniale care se modifică
- ✓ sensul în care se mișcă elementele patrimoniale
- ✓ traducerea contabilă a operațiunilor prin stabilirea conturilor corespondente

Pentru **stabilirea naturii operațiunilor** se impune cunoașterea transformărilor ce se produc în patrimoniu după executarea operațiunii. Contabilitatea clasifică operațiunile după natura lor astfel: achiziții de mijloace de exploatare, cumpărarea și vânzarea de mărfuri, încasări sau plăți.

Stabilirea elementelor patrimoniale care se modifică are la bază natura operațiilor și se referă la elemente de activ sau pasiv ce fac obiectul modificării sau transformării. Astfel putem avea următoarele legături dintre elementele patrimoniale: cumpărări de bunuri pe credit, achitarea obligațiilor prin conturi bancare, punerea la dispoziție de bunuri de către proprietari etc.

Modificările elementelor patrimoniale se referă la mișcări care cresc sau scad valoarea elementelor de activ și pasiv înregistrate în conturi.

Traducerea contabilă se efectuează cu ajutorul debitului și creditului conturilor corespondente. Deci, trebuie să identificăm conturile cu care vom înregistra operațiunile în contabilitate, trebuie să stabilim părțile conturilor cu ajutorul cărora înregistrăm operațiunile. În debit vom înregistra destinația sau folosința resursei, iar în credit originea resurselor.

Dacă operațiunea economico-financiară reprezintă **obiectul** analizei, în schimb formula contabilă reprezintă **scopul** (finalitatea) analizei. Formula contabilă este expresia raportului de echilibru stabilit între debitul contului care înregistrează utilizarea de resurse și creditul contului care înregistrează

resursele la nivelul oricărei operațiuni. La baza stabilirii formulei contabile stă conținutul principiului dublei înregistrări.

Elementele ce compun formula contabilă sunt:

- conturile corespondente
- semnul de egalitate ("=")
- mărimea operațiunii exprimată valoric

În cadrul formulei contabile contul care se debitează se pune în stânga, iar contul care se creditează se pune în dreapta.

Exemplu 4:

Se achiziționează mărfuri pe credit în valoare de 3000 lei.

- ✓ natura operațiunii este de cumpărare bunuri pe credit
- ✓ elementele patrimoniale care se modifică sunt bunurile (element de activ) și obligațiile (element de pasiv)
- ✓ modificările elementelor patrimoniale sunt în sensul creșterii bunurilor cumpărate pentru vânzare și în sensul creșterii obligațiilor față de furnizor
- ✓ conturile utilizate în formula contabilă sunt "Mărfuri" și "Furnizori".
- ✓ contul "Mărfuri" se va debita cu suma intrărilor în activul întreprinderii, iar contul "Furnizori" se va credita reflectând originea resurselor, bineînțeles cu aceeași sumă

Formula contabilă va fi:

Mărfuri	=	Furnizori	3000
---------	---	-----------	------

Dacă la elementele formulei contabile de mai sus se adaugă și alte componente cum sunt: *data* la care a avut loc operația economică, *documentul* care stă la baza operației economice și *explicația* descriptivă a operației economice obținem **articolul contabil**.

Formulele contabile se pot clasifica din două puncte de vedere diferite astfel:

a) În funcție de numărul conturilor corespondente putem avea:

- ✓ formule contabile simple
- ✓ formule contabile complexe
- ✓ formule contabile compuse

Formulele contabile simple se întâlnesc ori de câte ori se înregistrează în contabilitate operații economice care generează modificări numai în două elemente patrimoniale.

Formulele contabile complexe se întâlnesc atunci când se înregistrează în contabilitate operații economice care generează modificări în mai mult de două elemente patrimoniale. Ele se prezintă în două variante:

- cu un singur cont corespondent debitor și două sau mai multe conturi corespondente creditoare
- cu un singur cont corespondent creditor și două sau mai multe conturi corespondente debitoare

Formule contabile compuse au două sau mai multe conturi corespondente debitoare și două sau mai multe conturi corespondente creditoare. Aceste formule nu sunt agreate în toate cazurile deoarece nu se regăsesc conturile corespondente cu sumele adecvate.

b) După scopul pentru care se întocmesc

- ✓ formule contabile întocmite conform normelor și instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi, deci normale, corecte

- ✓ formule contabile de corectare numite și de **stornare**

Formulele contabile de corectare sau de stornare pot fi:

- de stornare în **negru**
- de stornare în **roșu**

Formulele de stornare în negru presupun inversarea formulei contabile eronat întocmită și întocmirea formulei contabile corecte, iar formulele de stornare în roșu presupun întocmirea aceleiași formule contabile eronate (care se corectează), dar cu sumele scrise cu o culoare roșie sau în lipsa acestora cu sumele înscrise în chenar. Acest lucru se explică prin faptul că orice sumă înscrisă în cont cu culoare roșie sau chenar se scade, fiind cu semnul minus și prin aceasta se anulează rulajele ireale.

Exemplu 5:

Se primesc de la furnizori bunuri destinate vânzării în valoare de 500 lei.

Inițial s-a făcut înregistrarea eronată:

Materii prime	=	Casa	500
---------------	---	------	-----

Stornarea în **negru** se prezintă:

Casa	=	Materii prime	500
------	---	---------------	-----

Stornarea în **roșu** este:

Materii prime	=	Casa	500
---------------	---	------	-----

sau

Materii prime	=	Casa	500
---------------	---	------	-----

La final, înregistrarea corectă va fi:

Mărfuri	=	Furnizori	500
---------	---	-----------	-----

7.7. Tehnici de înregistrare în conturi a operațiunilor economico - financiare

Contabilul este pus în situația de a alege tehnica de înregistrare urmărind reflectarea corectă a operațiunilor

Tehnica înregistrării directe presupune reflectarea în contabilitate a operațiunilor economico - financiare așa cum s-au produs ele. Această tehnică se bazează pe regularitatea desfășurării circuitelor patrimoniale.

Exemplu 6:

Se primesc mărfuri de la furnizor în valoare de 400 lei cu plata în numerar:

Mărfuri	=	Casa	400
---------	---	------	-----

Se vând mărfuri în valoare de 500 lei:

Casa	=	Mărfuri	500
------	---	---------	-----

Se depune numerar la bancă în valoare de 10000 lei:

Banca	=	Casa	10000
-------	---	------	-------

Tehnica înregistrării indirecte se aplică în cazul operațiunilor care modifică elementele patrimoniale în momente diferite, existând o stare intermediară între cele două operațiuni. Apare un al treilea cont:

Exemplu 7:

Se achiziționează mărfuri de la furnizor în valoare de 400 lei, plata cu ordin de plată.

Achiziția de la furnizor:

Mărfuri	=	Furnizori	4000
---------	---	-----------	------

Plata furnizorului:

Furnizori	=	Banca	4000
-----------	---	-------	------

Exemplu 8:

Se depune numerar la bancă în valoare de 10000 lei:

Viramente interne	=	Casa	10000
Banca	=	Viramente interne	10000

Tehnica înregistrării privind separarea rezultatelor

Casa	=	%	500
		Mărfuri	400
		Rezultat	100

Tehnica înregistrării desfășurate presupune utilizarea unui număr mai mare de conturi față de numărul operațiunilor care se derulează în cadrul întreprinderii. Această tehnică se utilizează când trebuie să furnizăm informații diferiților utilizatori ai informațiilor contabile, astfel încât să se poată constata din înregistrări cum s-a desfășurat activitatea întreprinderii.

Exemplu 9:

Se vând mărfuri în valoare de 5000 lei, costul mărfurilor vândute este 4000.

Casa	=	Venituri din vânzare mărfuri	5000
Costul mărfurilor vândute	=	Mărfuri	4000
Venituri din vânzare mărfuri	=	Rezultatul exercițiului	5000
Rezultatul exercițiului	=	Costul mărfurilor vândute	4000

Așadar, contul "Rezultatul exercițiului" are sold final creditor în valoare de 1000 lei, deci operațiunea a fost generatoare de profit.

Tehnica înregistrării în două circuite se bazează pe separarea informațiilor financiar - contabile în funcție de utilizator. Astfel, contabilitatea este organizată în două circuite:

- primul se referă la informațiile financiar - contabile destinate să reflecte existența și modificările elementelor patrimoniale precum și rezultatul financiar în mod global, pe genuri de activități
- al doilea reflectă informațiile financiar - contabile la nivelul produsului și pe locuri consumatoare și producătoare de rezultate

Deci, unele operațiuni care modifică situația patrimonială și financiară a întreprinderii sunt înregistrate de două ori.

Exemplu 10:

Se dau în consum materii prime în valoare de 400 lei, destinate produsului A.

În **contabilitatea financiară** se va înregistra:

Cheltuieli cu materii prime	=	Materii prime	4000
-----------------------------	---	---------------	------

În **contabilitatea de gestiune** se va înregistra costul produsului A

Decontări interne privind cheltuielile	4000
--	------

Primul circuit arată resursa consumată, iar al doilea arată destinația consumului.

8. DOCUMENTELE CONTABILE

Conținutul de idei al unității

- ⤴ Definirea și conținutul documentelor.
- ⤴ Categoriile de documente contabile.
- ⤴ Arhivarea documentelor contabile.
- ⤴ Formele de contabilitate.

8.1. Definirea și conținutul documentelor contabile.

Operațiile economice și financiare se consemnează în momentul efectuării lor în documentele justificative. Conform legii contabilității "orice operație patrimonială se consemnează în momentul efectuării ei într-un act scris care stă la baza înregistrărilor în contabilitate, dobândind astfel calitatea de document justificativ".

Un document justificativ cuprinde următoarele elemente:

- ⤴ Denumirea, numărul și data documentului
- ⤴ Denumirea și sediul unității
- ⤴ Conținutul operației economice și financiare
- ⤴ Valorile aferente operației
- ⤴ Semnaturile persoanelor care răspund de efectuarea operațiilor, ale celor care avizează sau care aprobă efectuarea unei operații

8.2. Categoriile de documente contabile

a) Documente cu regim special

- *Avizul de însoțire a mărfii*

Se întocmește în trei exemplare la livrarea produselor, lucrărilor și serviciilor de către compartimentul de desfacere atunci când din motive obiective cu totul excepționale nu se poate întocmi factura, făcându-se mențiunea „urmează factura”.

- *Factura și factura fiscală*

Se întocmește în trei exemplare, la livrarea produselor și a mărfurilor, la executarea lucrărilor și la prestarea serviciilor, pe baza dispoziției de livrare, a avizului de însoțire a mărfii sau a altor documente care atestă executarea lucrărilor și prestarea serviciilor și se semnează de eminent.

- *Chitanța*

Se întocmește în două exemplare, pentru fiecare sumă încasată de către contribuabilul sau casierul numit și se semnează de acesta pentru primirea sumei. Servește ca document justificativ pentru depunerea unei sume în numerar la casierie.

- *Fișa de magazie a formularelor cu regim special.*

Se utilizează pentru evidența operativă a documentelor cu regim special. Se întocmește de către gestionar, într-un exemplar separat pentru fiecare fel de formular cu regim special.

b) Documente de evidență a imobilizărilor .

- *Registrul numerelor de inventar.*

Se întocmește într-un singur exemplar de către compartimentul financiar contabil pentru atribuirea de numere de inventar imobilizărilor corporale intrate în unitate prin: achiziționare, construire, confecționare, transfer, donație.

- *Fișa mijlocului fix.*

Se întocmește într-un singur exemplar de către compartimentul financiar contabil pentru fiecare mijloc fix sau mai multe mijloace fixe de același fel și de aceeași valoare care au aceleași cote de amortizare și sunt puse în funcțiune în aceeași lună. Se completează pe baza documentelor privind mișcarea, modernizarea sau reevaluarea mijloacelor fixe.

- *Bonul de mișcare a mijloacelor fixe.*

Se întocmește în două exemplare de către persoana desemnată de compartimentul care dispune mișcarea mijloacelor fixe. Servește ca document justificativ de predare-primire a mijloacelor fixe între două locuri de muncă ale unității; document de însoțire a mijloacelor fixe pe timpul transportului.

- *Proces verbal de recepție a mijloacelor fixe.*

Se întocmește în trei exemplare și stă la baza înregistrării în contabilitate a intrărilor de imobilizări corporale.

- *Proces verbal de scoatere din funcțiune a mijloacelor fixe.*

Servește ca document de constatare a scoaterii din funcțiune a mijloacelor fixe.

c) Documente de evidență a stocurilor

- *Nota de recepție și constatare diferențe.*

Se întocmește în două exemplare la locul de depozitare sau în unitatea cu amănuntul pe măsura efectuării recepției. Servește ca document pentru recepția bunurilor aprovizionate, document justificativ pentru încasare în gestiune.

- *Bonul de consum.*

Se întocmește în două exemplare pe măsura eliberării materialelor din magazie pentru consum de către compartimentul care efectuează lansarea pe baza programului de producție și a consumurilor normate, sau de alte compartimente ale unității care solicită materiale pentru a fi consumate.

- *Bonul de predare-transfer-restituire.*

Se întocmește în două exemplare pe măsura predării la magazie a produselor de către secție, atelier, sau pe măsură ce se efectuează transferuri între gestiunile din incinta aceleiași unități sau pe măsura restituirii valorilor materiale de către organul care efectuează restituirea.

- *Fișa de magazie.*

Se întocmește într-un exemplar separat pe fiecare fel de material. Se țin la fiecare loc de depozitare a valorilor materiale.

- *Registrul stocurilor.*

Se întocmește pe feluri de materiale, produse, grupate pe magazine, conturi, grupe, prin înscrierea stocurilor în fișele de magazie și evaluarea lor cu prețurile de înregistrare.

d) Documente de evidență a salariilor

- *Statul de salarii.*

Se întocmește în două exemplare lunar pe secții, ateliere, servicii, de către compartimentul care are această atribuție pe baza documentelor de evidență a muncii, a documentelor privind reținerile legale, listelor de avans chenzinal, certificatelor medicale.

Servește ca:

- document pentru calculul drepturilor bănești cuvenite salariaților, precum și a contribuției privind protecția socială și a altor datorii.
- document justificativ de înregistrare în contabilitate.
- *Lista de avans chenzinal.*

Se întocmește în două exemplare de către compartimentul care are această atribuție pe baza documentelor de evidență a muncii, a timpului efectiv lucrat, a certificatelor medicale.

Servește ca:

- document pentru calculul drepturilor bănești cuvenite salariaților ca avansuri chenzinale;
- document pentru reținerea în statul de salarii a avansurilor plătite;
- document justificativ de înregistrare în contabilitate.

e) Document de evidență a mijloacelor bănești.

- *Dispoziția de plată-încasare către caserie.*

Se întocmește într-un singur exemplar de către compartimentul financiar contabil. Servește ca:

- dispoziție pentru caserie în vederea achitării a unor sume precum: avansuri pentru cheltuieli de deplasare, pentru procurarea de materiale, pentru diferențe de încasat de către titularul de avans în cazul justificării unor sume mai mari decât avansul primit.
- dispoziție către caserie în vederea încasării în numerar a unor sume.
- document justificativ de înregistrare în registrul de casă și în contabilitate în cazul plăților în numerar efectuate fără alt document justificativ.
- *Registru de casă.*

Se întocmește zilnic în două exemplare de casierul unității sau de altă persoană autorizată pe baza actelor justificative de încasări și plăți. Servește ca:

- document de înregistrare operativă a încasărilor și plăților în numerar efectuate prin caseria societății pe baza actelor justificative;
- document de stabilire la sfârșitul fiecărei zile a soldului de casă;
- document de înregistrare zilnică în contabilitate a operațiilor de casă.
- *Cecul.*

Este instrumentul prin care se poate plăti fără numerar o sumă de bani din contul debitorului către o altă persoană fizică sau juridică. Persoana care ordonă plata se numește trăgător, persoana care trebuie

să încaseze suma se numește beneficiar, iar societatea bancară care trebuie să efectueze plata se numește tras.

- *Ordinul de plată.*

Este instrumentul emis de către plătitor pentru a-și achita o datorie față de o altă persoană (beneficiar) dând dispoziție unei bănci să plătească beneficiarul suma înscrisă pe formularul întocmit în trei exemplare. Ordinul de plată va ajunge ulterior la banca beneficiarului care va pune suma respectivă la dispoziția clientului său.

- *Biletul la ordin.*

Este o promisiune scrisă prin care o persoană fizică sau juridică în calitate de debitor se obligă față de o altă persoană să plătească la un anumit termen o sumă de bani.

Registrele de contabilitate

1. Registrul jurnal. Este un document contabil obligatoriu folosit pentru înregistrarea operațiilor economico – financiare în ordinea efectuării lor în timp.

2. Registrul cartea mare. Este folosit pentru înregistrarea și gruparea operațiilor economice și financiare în raport de natura lor, iar în cadrul fiecărei grupări în ordinea efectuării lor în timp.

3. Registrul inventar. Se completează pe baza listelor de inventar.

8.3. Arhivarea documentelor contabile.

Documentele și registrele contabile se păstrează în cadrul compartimentului financiar- contabil până la expirarea unui an după care sunt predate la arhiva generală a unității. Pentru registrele de contabilitate și documentele justificative termenul de păstrare este de 10 ani, iar statele de salarii se păstrează 50 ani.

8.4. Formele de contabilitate.

Forma de contabilitate se referă la un sistem de formulare, corelate între ele care servesc la înregistrarea și prelucrarea după anumite reguli a datelor privind starea și mișcarea elementelor patrimoniale. În categoria formularelor se cuprind: documentele justificative, registrele contabile, balanța conturilor, registrul inventar și situațiile financiar contabile.

a. Forma de contabilitate maestru-șah.

Această formă de contabilitate presupune dezvoltarea pe conturi corespondente atât a rulajului debitor, cât și a rulajului creditor al conturilor sintetice. O formă de înregistrare presupune combinarea mai multor elemente: formularistica de lucru, modul de completare a formularisticii utilizate și tehnica de calcul utilizată. Principalele formulare care se utilizează sunt: jurnalul de înregistrare, fișa sintetică șah, balanța conturilor și registrele auxiliare folosite pentru evidența analitică.

b. Forma de contabilitate pe jurnale.

Această formă asigură înregistrarea operațiilor economice în mod cronologic și sistematic direct din documentele primare și centralizatoare în jurnal, care constituie instrumentul de lucru de baza în această formă de înregistrare. Înregistrarea operațiilor se face unilateral, adică o singură dată în creditul conturilor în corespondență cu conturile debitoare. Formularele folosite în cadrul acestei forme de contabilitate sunt: jurnale, registrul jurnal, fișe de cont analitice, balanța de verificare, bilanțul, registrul inventar.

c. Forma de contabilitate informatică

Această formă adaptează forma de înregistrare pe jurnale sau maestru șah prin tehnici de calcul.

9. DELIMITĂRI ȘI CONTURI DE STOCURI

9.1. Delimitări și evaluarea stocurilor

Delimitări:

Principalele tipuri de stocuri deținute de o întreprindere sunt destinate utilizării în producție sau destinate vânzării, fie în același stadiu în care au fost procurate, fie după ce au suferit o prelucrare. Cele mai reprezentative stocuri sunt mărfurile, ambalajele, materiile prime, produsele finite, producția în curs de execuție, obiectele de inventar.

Mărfurile sunt bunuri pe care întreprinderea le cumpără, le stochează și le vinde, de obicei în același stadiu, fără prelucrare.

Ambalajele sunt bunuri pentru protecția integrității materiale, conservarea calității sau transportul bunurilor.

Materiile prime sunt bunuri destinate unui proces de prelucrare sau transformare, din care se obțin produse.

Produsele finite reprezintă bunurile obținute ca urmare a unui proces de fabricație, dacă acestea au parcurs toate fazele de prelucrare și transformare și sunt declarate conforme cu standardele de calitate.

Producția în curs de execuție reprezintă bunurile obținute în diferite stadii de prelucrare, ca urmare a îndeplinirii parțiale a standardelor tehnice de fabricație, destinate în continuare prelucrării.

Materialele de natura obiectelor de inventar sunt bunuri de mică valoare sau de scurtă durată, destinate utilizării repetate în mai multe cicluri de fabricație.

Contabilitatea stocurilor definesc stocurile astfel:

Stocurile sunt active deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității; în curs de producție în vederea unei vânzări; sau sub formă de materii prime, materiale și alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul de producție sau pentru prestarea de servicii.

Evaluare:

Evaluarea stocurilor se bazează pe principiul costului istoric, ceea ce implică recunoașterea stocurilor în contabilitate la costul de achiziție sau la costul de fabricație. Se pot identifica patru momente ale evaluării stocurilor: cu ocazia achiziției sau producției (prima recunoaștere în contabilitate), la inventariere, la întocmirea bilanțului și cu ocazia vânzării sau consumului (încetarea recunoașterii în contabilitate).

Cu ocazia primei recunoașteri în contabilitate, stocurile achiziționate cu titlu oneros sunt evaluate la cost de achiziție, iar stocurile fabricate sunt evaluate la cost de producție. Prin convenție, prețul este expresia monetară a valorii unei tranzacții, iar costul o sumă de cheltuieli identificate, calculate sau repartizate în raport cu un criteriu precizat, cunoscut, determinat.

Cu ocazia inventarierii generale, stocurile se evaluează la valoarea de piață.

În bilanț stocurile sunt evaluate la minimum dintre cost și valoarea de piață. La vânzare sau consum, adică **la încetarea recunoașterii în contabilitate**, stocurile pot fi evaluate folosind una din următoarele metode: primul intrat-primul ieșit (FIFO), ultimul intrat-primul ieșit (LIFO), costul mediu ponderat (CMP). Evidența analitică a stocurilor se poate ține cantitativ-valoric, pe grupe și sortimente, operativ-pe locuri sau centre de responsabilitate sau global valoric, în funcție de necesitățile de informații pentru decizie și control.

9.2. Conturi de stocuri

Conturi de stocuri aprovizionate:

Pentru reflectarea contabilă a existenței, procurării și utilizării stocurilor de materii prime se utilizează contul *Materii prime*. Din punct de vedere al funcției economice, este un cont de active circulante, iar funcția contabilă este de activ. Se *debitează* cu intrările de materii prime, provenind din: achiziții de la furnizori, aport la capital în natură, donații, plusuri cantitative la inventariere. Se *creditează* cu ieșirile de materii prime, în funcție de destinația și modul de utilizare a acestora: consum tehnologic de fabricație, vânzare la terți, fără a fi prelucrate, minusuri cantitative la inventariere. *Soldul* este debitor și reflectă valoarea la cost de achiziție a materiilor prime existente în stoc, calculată la un moment dat, cantitativ sau valoric.

Exemplu 1. Se achiziționează materii prime 15 kg sortimentul A, 10 lei pe kg, total 150 lei.

Analiza: Pe baza transferului de proprietate din cumpărări se constituie stoc de materii prime (A+); contul *Materii prime*, cu funcție de activ, se debitează prin majorarea de stoc. Simultan, din cumpărări, se recunoaște o datorie față de furnizorul de materii prime pentru obligația de a plăti la termen valoarea stocului achiziționat (P+), contul *Furnizori*, cu funcție de pasiv, se creditează cu recunoașterea datoriei comerciale.

Formula contabilă este:

Materii prime	=	Furnizori	150 lei
---------------	---	-----------	---------

Exemplu 2. Pe baza angajamentului de subscriere, asociații depun părți la capital, aport în natură, 100 lei, conform proceselor verbale de predareprimire și dovezilor de certificare a calității părților.

Analiza: Ca urmare a realizării aporturilor în natură se recunoaște controlul întreprinderii asupra stocurilor de materii prime aduse de către asociați (A+); contul *Materii prime* se debitează. Simultan, ca urmare a îndeplinirii formalităților de subscriere la capital, se anulează dreptul de creanță al întreprinderii față de asociați (A-); contul *Decontări cu asociații privind capitalul* fiind de activ, se creditează cu diminuarea creanței.

Formula contabilă este:

Materii prime	=	Decontări cu asociații privind capitalul	100 lei
---------------	---	--	---------

Exemplu 3. Inventarierea efectuată la magazia de materii prime arată un plus de 25 kg a 10 lei /kg cost de achiziție. Cauza acestui plus o constituie erorile de măsurare.

Analiza: Prin recunoașterea plusului de inventar se majorează stocul disponibil la dispoziția întreprinderii (A+); contul de *Materii prime*, cu funcție de activ, se debitează. Simultan, pe baza plusului de inventar, întreprinderea înregistrează o economie la costurile materiilor prime date în consum, (A-). Contul *Cheltuieli cu materii prime*, cu funcție de activ, se creditează cu diminuarea de cheltuieli.

Formula contabilă este:

Materii prime	=	Cheltuieli cu materiile prime	250 lei
---------------	---	-------------------------------	---------

Exemplu 4. Pe baza Centralizatorului bonurilor de consum nr. 1514/15 august 2010 se eliberează pentru consum tehnologic de fabricație materii prime cu costul de achiziție de 250 lei.

Analiza: Consumul tehnologic de fabricație este momentul recunoașterii cheltuielii de exploatare (A+); contul *Cheltuieli cu materii prime*, cu funcție de activ, se debitează cu majorarea cheltuielilor. Simultan, prin eliberarea din deposit a stocurilor pentru consum, se reduce stocul de materii prime în depozit (A-); contul *Materii prime*, cu funcție contabilă de activ, se creditează cu diminuarea stocului.

Formula contabilă este:

Cheltuieli cu materiile prime	=	Materiile prime	250 lei
-------------------------------	---	-----------------	---------

Pentru reflectarea contabilă a stocurilor de materiale consumabile (material auxiliare, combustibili, piese de schimb, semințe, materiale de plantat, furaje) se folosește contul *Materiale consumabile*. Conținutul său economic, funcția contabilă și regulile de funcționare a acestui cont sunt similare contului *Materii Prime*.

Contul *Materiale de natura obiectelor de inventar* funcționează pentru reflectarea obiectelor de inventar – scule, dispozitive, echipament de protecție și de lucru, instrumente de verificare – ce sunt utilizate în mod repetat. Conținutul economic, funcția contabilă și regulile de funcționare ale acestui cont sunt similare cu cele ale contului *Materii prime*. Deși aceste stocuri se uzează treptat, asemenea mijloacelor fixe, dată fiind valoarea nesemnificativă față de acestea din urmă, contabilizarea lor este mai simplă: odată date în consum, sunt trecute integral pe cheltuieli.

Exemplu 5. Se recepționează SDV-uri achiziționate de la furnizori, pentru suma de 200 lei, plata urmând a avea loc ulterior.

Analiza: Exemplu duce la creșterea stocului de materiale de natura obiectelor de inventar (A+); contul *Materiale de natura obiectelor de inventar* se debitează. Simultan și cu aceeași sumă, din cumpărări se recunoaște datoria comercială față de furnizori (P+); contul *Furnizori*, cu funcție de pasiv, se creditează cu majorarea datoriilor.

Formula contabilă este:

Materiale de natura obiectelor de inventar	=	Furnizori	200 lei
--	---	-----------	---------

Exemplu 6. Se dau în folosință SDV-uri în valoare de 80 lei.

Analiza: Darea în folosință a materialelor de natura obiectelor de inventar duce la majorarea cheltuielilor de exploatare (A+); contul *Cheltuieli cu materialele de natura obiectelor de inventar*, cu funcție contabilă de activ, se debitează cu majorarea de cheltuieli. Concomitent, are loc diminuarea stocului de materiale de natura obiectelor de inventar (A-); contul *Materialele de natura obiectelor de inventar*, cont de activ, se creditează.

Formula contabilă este:

Cheltuieli cu materialele de natura obiectelor de inventar	=	Materiale de natura obiectelor de inventar	80 lei
--	---	--	--------

Comercianții achiziționează mărfurile la cost de achiziție și le revând la preț de vânzare. Diferența calculată între prețul de vânzare și costul de achiziție se numește *marjă comercială*. Comerciantul decide prețul de vânzare prin punerea de acord a cererii cu oferta solvabilă, prin echilibrul dintre abundență/raritate, în condițiile în care marja exprimă capacitatea întreprinderii de a produce profit din susținerea vânzărilor. Alături de mărimea marjei, este esențială creșterea vitezei de rotație a mărfurilor.

Mărfurile se pot evalua la cost de achiziție în comerțul cu ridicata sau la preț de vânzare în comerțul cu amănuntul. Un *exemplu de calcul al marjei comerciale* este prezentat în continuare:

Marfa A are costul de achiziție de 1 leu bucata. Ea se vinde cu prețul de vânzare 1,25 lei bucata.

Marja comercială 0,25 lei = (1,25 – 1) lei

În procente, marja intrărilor este: 0,25 : 1 = 0,25, adică 25% (marjă brută MB)

Marja ieșirilor este: 0,25 : 1,25 = 0,20 adică 20% (marja redusă MR)

Legătura dintre aceste marje se realizează astfel:

$$MB \times 100 / MB + 100 = MR$$

$$MR \times 100 / 100 - MR = MB$$

Pentru evidența operațiilor specifice de achiziție, stocare și distribuție a mărfurilor se utilizează contul *Mărfuri*. Este cont de activ care se *debitează* cu achiziționarea de mărfuri de la furnizori și se *creditează* cu vânzarea acestora către clienți. *Soldul* final al contului poate fi debitor, reflectând mărfurile aflate în stoc sau poate fi nul. Contul *Diferențe de preț la mărfuri* servește pentru reflectarea contabilă a marjei comerciale aferente intrărilor, ieșirilor sau stocului, dacă evaluarea mărfurilor se face la preț de vânzare. Este cont de pasiv, rectificativ pentru marja calculată.

Exemple comparative de operațiuni cu mărfuri evaluate la cost de achiziție și la preț de vânzare:
Fie sortimentul A, cu costul de achiziție 1 leu bucata, marja 0,25 lei pe bucată, prețul de vânzare 1,25 lei bucata.

Exemplu 7. Un comerciant cu ridicata recepționează 5.000 de bucăți, procurate de la furnizori, pe credit, cu costul de achiziție de $5.000 \times 1 = 5000$ lei.

Analiza: Se constituie stocul de mărfuri din cumpărări (A+), iar contul *Mărfuri* cu funcție de activ se debitează. Concomitent, se recunoaște datoria comercială față de furnizori (P+) și contul *Furnizori* se creditează.

Formula contabilă este:

Mărfuri	=	Furnizori	5000
---------	---	-----------	------

Exemplu 8. La comerciantul cu amănuntul, pentru înregistrarea achiziției conform notei de recepție, se calculează și se înregistrează mărfurile la preț de vânzare:

$5.000 \times 1 = 5.000$ lei cost de achiziție

$5.000 \times 0,25 = 1.250$ lei marja comercială

$5.000 \times 1,25 = 6.250$ lei preț de vânzare

Analiza: Se constituie stoc de marfă la preț de vânzare (A+), iar contul *Mărfuri* se debitează; se înregistrează marja comercială din cumpărări (P+) și contul *Diferențe de preț la mărfuri* se creditează. Din cumpărarea de mărfuri la cost de achiziție se recunoaște datoria comercială față de furnizori (P+) și contul *Furnizori* se creditează.

Formula contabilă este:

Mărfuri	=	%	6.250
		Diferențe de preț la mărfuri	1.250
		Furnizori	5.000

Exemplu 9. Comerciantul cu ridicata vinde unui client 3.000 de bucăți din sortimentul A, pe baza facturii. $3.000 \times 1,25 = 3.750$ lei.

Analiza: Se constituie creanța față de client (A+), iar contul *Clienți* se debitează. Vânzarea este momentul recunoașterii veniturilor de exploatare (P+), iar contul *Venituri din vânzarea mărfurilor* se creditează.

Formula contabilă este:

Clienți	=	Venituri din vânzarea mărfurilor	3.750
---------	---	----------------------------------	-------

Exemplu 10. Se descarcă gestiunea pentru costul de achiziție al mărfurilor vândute de către comerciantul cu ridicata, 3.000 bucăți $\times 1$ leu = 3.000 lei.

Analiza: Prin vânzarea mărfurilor se recunosc cheltuieli de exploatare (A+) la nivelul costului de achiziție al mărfurilor vândute, iar contul *Cheltuieli cu mărfurile* se debitează. Stocul de mărfuri se diminuează (A-), iar contul *Mărfuri* se creditează.

Formula contabilă este:

Cheltuieli cu marfurile	=	Marfuri	3.000
-------------------------	---	---------	-------

Exemplu 11. La comerciantul cu amănuntul, unde mărfurile au fost evaluate la preț de vânzare, atunci:

$$3.000 \times 1,25 = 3.750 \text{ lei}$$

și marja aferentă mărfurilor vândute este:

$$3.750 \times 20\% = 750 \text{ lei, adică } 3.000 \times 25\% = 750 \text{ lei}$$

Analiza: Prin vânzarea mărfurilor se recunosc cheltuieli de exploatare (A+) la nivelul costului de achiziție al mărfurilor vândute, iar contul *Cheltuieli cu mărfurile* se debitează. Stocul de mărfuri se diminuează (A-), iar contul *Mărfuri* se creditează. Se rectifică marja comercială (P-) și contul *Diferențe de preț la mărfuri* se debitează.

Formula contabilă este:

%	=	Marfuri	3.750
Cheltuieli cu marfurile			3.000
Diferențe de preț la marfuri			750

Conturi de stocuri fabricate

Contul *Produse finite* se utilizează pentru reflectarea contabilă a existenței, obținerii, stocării și vânzării stocurilor de produse fabricate de către întreprindere. Conținutul economic este acela de active circulante, iar funcția contabilă este de activ. Se *debitează* cu valoarea la cost standard a produselor finite obținute, intrate în depozit pe baza recepției cantitative și calitative; se *creditează* cu valoarea la cost standard a produselor finite ieșite din gestiune, ca urmare a livrării către clienți. *Soldul* debitor reflectă valoarea la cost standard a produselor finite aflate în depozit la un moment dat.

Pe parcursul perioadei, deoarece nu se pot calcula costuri efective, evaluarea produselor finite se face la cost standard de producție (cost antecalculat). La sfârșitul perioadei de gestiune se stabilesc costuri efective. Pentru reflectarea contabilă a abaterilor dintre costul standard și costul efectiv de fabricație, au loc înregistrări distincte în conturi de diferențe de preț. Contul *Diferențe de preț la produse* se utilizează pentru reflectarea contabilă a diferențelor favorabile sau nefavorabile calculate între costul standard și costul efectiv al producției fabricate. După conținutul economic, este un cont rectificativ al valorii de înregistrare a produselor finite, iar după funcția contabilă este un cont de activ.

- ✓ Dacă aceste diferențe sunt *nefavorabile* (costul efectiv este mai mare decât costul standard) contul se *debitează* cu diferențele nefavorabile aferente stocului inițial, cu diferențele nefavorabile aferente stocurilor intrate și se *creditează* cu diferențele nefavorabile calculate, aferente stocurilor ieșite. *Soldul* debitor reflectă valoarea diferențelor nefavorabile calculate, aferente stocului de produse finite.
- ✓ Dacă diferențele sunt *favorabile* (costul efectiv mai mic decât costul standard), contul se *creditează* cu diferențele favorabile aferente stocului inițial, cu diferențele favorabile aferente stocurilor intrate și se *debitează* cu diferențele nefavorabile calculate, aferente stocurilor ieșite. *Soldul* creditor reflectă valoarea diferențelor favorabile calculate, aferente stocului de produse finite.

La data întocmirii bilanțului, stocurile de produse fabricate se evaluează prin punerea de acord, conform principiului prudenței, a costului efectiv (costul standard afectat cu diferențele calculate) cu valoarea de piață a stocurilor. Conturile *Produse în curs de execuție* și *Semifabricate* înregistrează obținerea produselor în stadiile interimare de fabricație. Ambele sunt conturi de activ și funcționează asemănător cu contul *Produse finite*. Contul *Variația stocurilor* se utilizează pentru evaluarea corectă a costului de producție aferent producției obținute. După funcția sa contabilă, este un cont bifuncțional. Se *creditează* cu costul standard al producției finite sau în curs de execuție și cu diferențele de preț nefavorabile, calculate și repartizate. Se *debitează* cu costul standard al producției vândute, reluate în

fabricație și cu diferențele de preț favorabile calculate și repartizate. La sfârșitul perioadei, *soldul* debitor sau creditor al contului *Variația stocurilor* se preia la rezultatul exercițiului, ca în schema de mai jos. Se observă că profitul se obține tot ca diferența dintre veniturile din vânzarea producției și cheltuielile corespunzătoare.

Cont de profit și pierdere	
Cheltuieli de exploatare, după natura lor:	Venituri din vânzarea produselor finite;
• aferente producției vândute;	Variația stocurilor:
• aferente producției nevândute.	• Soldul creditor reprezintă costul de producție al producției fabricate în cursul perioadei și nevândute;
	• Soldul debitor reprezintă costul de producție al producției fabricate în perioada anterioară și vândute în perioada curentă.

Exemplu 12. Pe baza raportului de fabricație și a bonului de predare se transferă la depozit produse finite în valoare de 5.000 lei.

Analiza: Se majorează stocul de produse în depozit (A+), contul *Produse finite*, cu funcție contabilă de activ, se debitează. Prin creditarea contului *Variația stocurilor* (P+) cheltuielile efectuate pentru obținerea producției finite sunt recunoscute.

Formula contabilă este:

Produse finite	=	Variația stocurilor	5.000
----------------	---	---------------------	-------

Exemplu 13. Conform contractului și facturii se vând produse finite, preț de vânzare de 4.500 lei.

Analiza: Are loc creșterea creanțelor față de clienți (A+), iar contul *Clienți*, cu funcție contabilă de activ, se debitează. Ca urmare a tranzacției se recunoaște un venit din exploatare (P+), iar contul *Venituri din vânzarea produselor finite* se creditează. Formula contabilă este:

Clienți	=	Venituri din vânzarea produselor finite	4.500
---------	---	---	-------

Exemplu 14. Se descarcă gestiunea pentru produsele finite vândute, la cost standard de 3.000 lei.

Analiza: Se recunosc cheltuielile aferente producției vândute, contul *Variația stocurilor* (P-) se debitează. Concomitent, se reduce stocul de produse finite (A-), iar contul *Produse finite* se creditează. Formula contabilă este:

Variația stocurilor	=	Produse finite	3.000
---------------------	---	----------------	-------

Exemplu 15. La sfârșitul perioadei de gestiune, s-a calculat costul efectiv de producție al produselor finite obținute la Exemplu 11, în sumă de 5.750 lei, de unde rezultă o diferență de preț nefavorabilă în valoare de 750 lei (5.750 – 5.000).

Analiza: Cu majorarea valorii stocului (A+), contul *Diferențe de preț la produse finite* se debitează. Simultan, surplusul de cheltuieli aferente producției obținute se va transfera în bilanț, iar contul *Variația stocurilor* se creditează (P+). Formula contabilă este:

Diferente de pret la produsele finite	=	Variatia stocurilor	750
---------------------------------------	---	---------------------	-----

Exemplu 16. Se înregistrează diferențele de preț aferente produselor finite vândute. Coeficientul de repartizare a diferențelor de preț se calculează astfel (stocul initial este nul).

$K = (\text{SIC} + \text{RC}) \text{ cont } \textit{Diferențe de preț la produse finite} / (\text{SID} + \text{RD}) \text{ cont } \textit{Produse finite}$

$$K = 750/5.000 = 0,15$$

Diferențele de preț aferente produselor finite vândute sunt:

$$K \times \text{RC cont } \textit{Produse finite} = 0,15 \times 3.000 = 450 \text{ lei}$$

Analiza: Se recunoaște surplusul de cheltuieli efective aferente producției vândute, se debitează contul *Variația stocurilor* (P-). Se diminuează diferențele de preț calculate (A-), iar contul *Diferențe de preț la produse finite* se creditează. Formula contabilă este:

Variatia stocurilor	=	Diferente de pret la produsele finite	450
---------------------	---	---------------------------------------	-----

Deprecierea stocurilor

La sfârșitul exercițiului financiar cu ocazia inventarierii, se determină valoarea actuală a stocurilor, în funcție de utilitatea bunului pentru întreprindere și prețul pieței. Valoarea de inventar poate fi inferioară costului stocurilor datorită unor cauze ca: o reducere a prețurilor de vânzare sau o creștere a costurilor; o deteriorare fizică a stocurilor; demodarea stocurilor și erori de producție sau achiziție. Atunci când valoarea actuală este inferioară valorii contabile (costului de achiziție sau producție) de o manieră reversibilă, se recunoaște în contabilitate un provizion (reducere) pentru depreciere. În acest scop se utilizează conturi din grupa *Provizioane pentru deprecierea stocurilor și producției în curs de execuție*, pe elemente de stocuri. Conținutul economic al conturilor este de rectificare (corectare) a valorii activelor și au funcție contabilă de pasiv. Se creditează cu reducerea valorii stocurilor și se debitează cu anularea acestei reduceri. Soldul conturilor este creditor, reflectând reducerea de valoare aferentă stocurilor existente în întreprindere.

Exemplu 17. Societatea comercială AB S.A. deține un stoc de ceai achiziționat în valoare de 4.000 lei. La sfârșitul exercițiului, valoarea de piață a acestui stoc este de numai 3.800 lei.

Analiza: Întreprinderea recunoaște pierderea datorată diminuării valorii de 200 lei, sub forma unei cheltuieli din exploatare (A+), concomitent cu constituirea unui provizion (reducere) pentru depreciere (P+). Contul *Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante*, cont de activ, se debitează cu creșterea cheltuielii, iar contul *Provizioane pentru deprecierea mărfurilor*, cont rectificativ de active, cu funcție contabilă de pasiv, se creditează cu reducerea valorii stocurilor de mărfuri.

Formula contabilă este:

Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	Provizioane pentru deprecierea marfurilor	200
--	---	---	-----

10. DELIMITĂRI ȘI CONTURI PRIVIND CREAŢELE ȘI DATORIILE PE TERMEN SCURT

10.1. Definirea și gruparea creanțelor și datoriilor pe termen scurt Noțiuni și structuri

În vederea realizării obiectului de activitate, întreprinderea intră în relații cu mediul economico-social. Astfel, pentru a-și asigura existența de bunuri economice de natura activelor imobilizate, activelor circulante sau altor bunuri necesare desfășurării propriei activități, aceasta intră în relații de colaborare cu terțe persoane fizice sau juridice. În procesul de aprovizionare, întreprinderea cumpără bunuri economice de diverse forme de la alte persoane juridice și fizice, bunuri pentru care își creează datorii; de asemenea vinde produsul activității sale în cadrul procesului de desfacere, proces în urma căruia rezultă creanțele. Creanțele pe termen scurt reprezintă active ale întreprinderii rezultate în urma tranzacțiilor cu persoane juridice sau fizice, relații în urma cărora întreprinderea a livrat un bun, a prestat un serviciu sau a executat o lucrare și pentru care trebuie să primească un echivalent valoric sau o contraprestație, într-o perioadă de timp de până la un an.

Conform *Standardului Internațional de Contabilitate IAS 39 Instrumente financiare: Recunoaștere și Evaluare*, creanțele întreprinderii reprezintă activele financiare create de întreprindere prin furnizare de bunuri sau prestare de servicii direct unui debitor, altele decât cele ce sunt inițiate cu intenția de a fi vândute imediat sau în termen scurt, care trebuie categorisite ca reținute pentru tranzacționare. Datoriile pe termen scurt provin din tranzacțiile cu persoane fizice sau juridice (cumpărarea de bunuri, lucrări sau servicii, utilizarea forței de muncă, plata impozitelor și taxelor etc.), în care întreprinderea trebuie să efectueze o plată sau o contraprestație într-o perioadă de timp de până la un an.

Standardul Internațional de Contabilitate IAS 1 Prezentarea Situațiilor Financiare clasifică o datorie ca datorie curentă atunci când: se așteaptă să fie achitată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii; sau este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanțului. Datoriile comerciale trebuie clasificate ca fiind curente, indiferent de scadența lor.

Creanțele și datoriile pe termen scurt pot fi împărțite în următoarele categorii:

- creanțe și datorii comerciale;
- creanțe și datorii salariale;
- creanțe și datorii sociale;
- creanțe și datorii fiscale;
- creanțe și datorii diverse.

Creanțele și datoriile comerciale sunt printre posturile recomandate de IAS 1 în structura minimală a bilanțului. Se precizează că activele și datoriile fiscale trebuie prezentate separat. Criteriile de recunoaștere a datoriilor și creanțelor în bilanț sunt prezentate în IAS 39. Acestea trebuie recunoscute doar atunci când întreprinderea devine parte a unui contract și, ca urmare, are dreptul legal de a primi numerar sau, respectiv, are obligația legală de a plăti.

10.2. Creanțe și datorii comerciale

Creanțele și datoriile comerciale reflectă relațiile întreprinderii cu alte întreprinderi legate de aprovizionarea și desfacerea de bunuri și servicii. Creanțele comerciale reflectă drepturile întreprinderii

față de alte persoane fizice sau juridice, determinate de vânzări de bunuri, executări de lucrări și prestări de servicii, pentru care aceasta trebuie să primească un echivalent valoric sau o contraprestație. Din categoria creanțelor comerciale fac parte:

- creanțele rezultate din vânzarea de bunuri, prestarea de lucrări sau servicii ce fac obiectul de activitate al întreprinderii;
- creanțele pentru efectele de credit (comerciale);
- creanțele legate de lipsurile de bunuri, de natura stocurilor sau de altă natură, descoperite la efectuarea recepției acestora și care se impută. Aceste creanțe sunt evidențiate în contabilitate cu ajutorul contului *Clienți*.

După funcția contabilă, contul *Clienți* este un cont de activ, iar după conținutul economic este cont de active circulante de natura creanțelor. Se *debitează* cu drepturile față de client pentru livrarea bunurilor, lucrărilor sau serviciilor evaluate la nivelul prețului de vânzare la care se adaugă și taxa pe valoare adăugată aferentă. Se *creditează* în momentul încasării contravalorii bunurilor, lucrărilor sau serviciilor vândute prin debitul conturilor de mijloace bănești sau de efecte comerciale sau, în cazul în care clientul prezintă risc de neîncasare, prin trecerea acestuia din categoria clienților cerți (obișnuiți) în categoria clienților incerti.

Exemplu 1. Societatea comercială AB S.A. vinde produse finite la preț de vânzare de 1000 lei, TVA 24%. Costul efectiv de producție al produselor livrate a fost de 700 lei. Ulterior, AB S.A. încasează contravaloarea produselor livrate prin contul de la bancă.

1.1. Vânzarea produselor finite

Analiza: Vânzarea produselor finite determină o creștere a creanțelor întreprinderii (A+), a veniturilor din exploatare (P+) și a datoriei fiscale (P+). Conturile utilizate sunt: *Clienți* care se debitează cu creșterea de creanțe, *Venituri din vânzarea produselor finite*, care se creditează cu creșterea veniturilor din exploatare și *TVA colectată* care se creditează cu creșterea datoriilor fiscale. Formula contabilă este:

Clienți	=	%	1.240
		Venituri din vânzarea produselor finite	1.000
		TVA Colectată	240

1.2. Descărcarea gestiunii

Analiza: Se recunosc costurile aferente producției vândute (P-) și contul *Variația stocurilor* se debitează. Simultan se reduce stocul de produse finite (A-), iar contul *Produse finite* se creditează. Formula contabilă este:

Variația stocurilor	=	Produse finite	700
---------------------	---	----------------	-----

1.3. Încasarea creanței

Analiza: Încasarea contravalorii creanței determină modificări în disponibilitățile bănești (A+) și în creanțele întreprinderii (A-). Conturile utilizate sunt: *Conturi*, care se creditează cu micșorarea creanțelor. Formula contabilă este:

Conturi curente la bănci	=	Clienți	1240
--------------------------	---	---------	------

Tot în categoria creanțelor comerciale intră și efectele comerciale. Acestea sunt titluri de credit de forma cambiei, biletului la ordin sau cecului care circulă între întreprinderi și atestă angajamentul debitorului de a efectua o plată, la o data ulterioară, numită scadență, înscrisă pe efect. Diferența între

cambie și bilet la ordin este în legătură cu persoana care are initiative emiterii efectului comercial. În cazul cambiei, creditorul (trăgătorul) dă un ordin debitorului (trasul) de a efectua o plată către creditor sau un terț desemnat de creditor. În cazul biletului la ordin, debitorul emite efectul comercial, angajându-se că va efectua plata la scadență.

Tot în categoria creanțelor comerciale poate fi inclus și contul *Furnizoridebitori*, cont de activ care înregistrează avansurile acordate de întreprindere furnizorilor săi. Aceste avansuri constituie creanțe din momentul acordării lor și până în momentul apariției documentelor justificative ce atestă transferul dreptului de proprietate al bunului, lucrării sau serviciului. Se *debitează* cu avansul acordat furnizorilor de bunuri, lucrări sau servicii, prin creditul conturilor de mijloace bănești și se *creditează* în momentul apariției datoriei față de furnizori. *Soldul* contului este debitor și reprezintă avansurile acordate.

Datorii comerciale

Datoriile comerciale se referă la obligațiile întreprinderii față de terțe personae fizice sau juridice, rezultate din achiziția de bunuri sau utilizarea serviciilor.

Datoriile comerciale se împart în mai multe categorii, astfel:

- datorii față de furnizorii de stocuri, lucrări și servicii;
- datorii față de furnizorii de imobilizări corporale și necorporale;
- datorii pentru efectele comerciale.

Aceste datorii se referă la bunurile, lucrările și serviciile achiziționate de întreprindere, ca exemplu, materii prime, materiale, mărfuri, reparații la bunurile de folosință îndelungată, servicii telefonice, poștale etc.

Evidența acestor datorii se ține cu ajutorul contului *Furnizori*, care este un cont de pasiv, de datorii comerciale pe termen scurt. Se *creditează* cu valoarea nominală a datoriei întreprinderii față de furnizori, valoare ce cuprinde costul de achiziție al bunului, lucrării sau serviciului la care se adaugă TVA aferentă. Se *debitează* cu decontarea contravalorii bunurilor, lucrărilor și serviciilor. *Soldul* contului este creditor și reflectă valoarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor nedecontate. Contul *Furnizori* se dezvoltă în analitice pe fiecare furnizor.

Exemplu 2. Se achiziționează de la furnizori materii prime în valoare de 1000 lei, cheltuielile de transport fiind de 100 lei, TVA 24%. Se achită furnizorii din disponibilul de la bancă.

2.1. Achiziția materiilor prime

Analiza: Achiziția materiilor prime determină modificări la stocul de materii prime (A+), la creanțele fiscale (A+) și la datoriile comerciale (P+). Conturile utilizate sunt: *Materii prime* și *TVA deductibilă* care se debitează cu creșterile de stocuri, respectiv, de creanțe fiscale și *Furnizori* care se creditează cu creșterea de datorii comerciale.

Formula contabilă este:

%	=	Furnizori	1.364
Materii prime			1.100
TVA deductibil			264

2.2. Plata furnizorului

Analiza: Plata furnizorilor produce modificări la datoriile comerciale (P-) și la disponibilitățile bănești (A-). Conturile utilizate sunt: *Conturi curente la bănci*, ce se creditează cu micșorarea de activ și *Furnizori*, se debitează cu micșorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

Furnizori	=	Conturi curente la bănci	1.364
-----------	---	--------------------------	-------

Pentru reflectarea achiziției de active imobilizate se utilizează contul *Furnizori de imobilizări*, care funcționează similar contului *Furnizori*. Datoriile pentru efectele comerciale se constituie în situația în care întreprinderea achită o datorie față de furnizori printr-un bilet la ordin sau cec, până la achitarea efectului la scadență. Conturile utilizate pentru reflectarea acestor datorii sunt: *Efecte de plătit* și *Efecte de plătit pentru imobilizări*.

10.3. Creanțe și datorii salariale

Noțiuni și structuri

Pentru realizarea obiectului de activitate al întreprinderii, alături de factorii materiali: mijloace fixe, stocuri și bani, este necesar și factorul muncă. Munca nu este o resursă stocabilă, ci se manifestă ca factor de producție. Pentru reflectarea creanțelor și datoriilor referitoare la utilizarea forței de muncă, în contabilitate se utilizează grupa de conturi *Personal și conturi asimilate*.

În întreprinderile românești, în general, salariul se acordă în două tranșe chenzinale. Astfel, la chenzina I (care se acordă între 15 și 30 ale lunii curente) se plătește salariaților o sumă fixă care reprezintă aproximativ 40% din salariu.

Această sumă reprezintă un avans acordat salariaților din datoria pe care urmează să o constituie întreprinderea la sfârșitul lunii. Din punct de vedere al întreprinderii, acest avans reprezintă o creanță, ce se contabilizează în contul *Avansuri acordate personalului*.

Funcția contabilă a acestui cont este de activ, *debitându-se* cu avansul acordat salariaților pe baza Listei de avans chenzinal. Se *creditează* cu diminuarea creanței prin reținerile din salariu, când se determină datoria totală față de salariați. Contul nu prezintă *sold* la sfârșitul perioadei. Pentru reflectarea datoriei întreprinderii față de salariați se utilizează contul *Personal – salarii datorate*, care este un cont de pasiv, de datorii salariale pe termen scurt. Se *creditează* cu datoria totală față de salariați pe baza Statului de salarii. Se *debitează* cu reținerile din salarii pentru: avansurile acordate, impozitul pe salarii, pensia suplimentară, fondul de șomaj, fondul de sănătate, alte rețineri de forma ratelor, chiriilor etc. și cu creanțele față de salariați pentru lipsuri sau pagube aduse întreprinderii. La data achitării chenzinei a-II-a (lichidării), contul se debitează cu valoarea restului de plată pentru salariați. În cazul în care o parte din salariați nu-și ridică drepturile salariale în termen de trei zile, acestea se depun la bancă. Ulterior, acești salariați întocmesc o cerere către casieria unității, urmată de ridicarea numerarului de la bancă și de achitarea drepturilor personalului.

Drepturile cuvenite salariaților se calculează conform contractelor colective sau individuale de muncă, pe baza salariului tarifar și a altor drepturi și sporuri prevăzute, a prezenței salariaților preluată din condica de prezență sau din fișele de pontaj și se impozitează conform Legii impozitului pe venitul global.

Exemplu 1. În cursul lunii s-au acordat avansuri salariaților în sumă de 100.000.000 lei. La sfârșitul perioadei de gestiune s-au determinat datoriile totale față de salariați în sumă totală de 220.000.000 lei, din care s-au format următoarele rețineri:

- 5% pensie suplimentară;
- 7% fond de sănătate;
- 1% fond de șomaj;
- 15.000.000 rețineri datorate terților;
- 30.000.000 impozit pe salarii;

1.1. Acordarea avansului

Analiza: Acordarea avansului chenzinal determină o scădere a disponibilului (A-) și o creștere a creanței întreprinderii față de salariați (A+). Conturile utilizate sunt: *Avansuri acordate salariaților*, cont de activ, care se debitează cu constituirea creanței și contul *Casa*, cont de activ, care se creditează cu micșorările numerarului.

Formula contabilă este:

Avansuri acordate personalului	=	Casa	100.000.000
--------------------------------	---	------	-------------

1.2. Salariile datorate personalului

Analiza: Înregistrarea datoriei întreprinderii față de salariați determină recunoașterea cheltuielilor de exploatare (A+) și creșterea datoriei salariale (P+).

Conturile utilizate sunt: *Cheltuieli cu salariile personalului*, care se debitează și contul *Personal – salarii datorate*, care se creditează.

Cheltuieli cu salariile personalului	=	Personal salarii datorate	220.000.000
--------------------------------------	---	---------------------------	-------------

1.3. Reținerile din salarii

Analiza: Înregistrarea reținerilor din salarii determină micșorarea datoriei salariale ale întreprinderii față de personal (P-); micșorarea creanței privind avansul acordat (A-) și creșterea datoriei față de terți. Conturile utilizate sunt *Personal - salarii datorate*, care înregistrează o scădere și se debitează; contul *Contribuția personalului pentru pensia suplimentară*, care înregistrează o creștere și se creditează; contul *Contribuția personalului la fondul de șomaj*, cont de pasiv, înregistrează o creștere și se creditează; contul *Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate*, care înregistrează o creștere, se creditează, *Impozitul pe salarii* cont de pasiv, înregistrează creșterea datoriei față de stat pentru impozitul pe salarii și se creditează; contul *Rețineri din salarii datorate terților*, cont de pasiv, înregistrează o creștere a datoriei în favoarea terților și se creditează; *Avansuri acordate personalului*, cont de activ, înregistrează o scădere la creanței față de salariați pentru avansul acordat (chenzina I) și se creditează.

Formula contabilă este:

Personal salarii datorate	=	%	173.600.000
		<i>Contribuția personalului pentru pensia suplimentară</i>	11.000.000
		<i>Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate</i>	15.400.000
		<i>Contribuția personalului la fondul de șomaj</i>	2.200.000
		<i>Impozitul pe salarii</i>	30000000
		<i>Rețineri din salarii datorate terților</i>	15.000.000
		<i>Avansuri acordate personalului</i>	100.000.000

Situația în conturile de salarii este:

D	Avansuri acordate personalului	C	D	Personal salarii-datorate	C
(1) 100.000.000	(3) 100.000.000		(3) 11.000.000	(2) 220.000.000	
			15.400.000		
			2.200.000		
			30.000.000		
			15.000.000		
			100.000.000		
			RD 173.600.000		RC 220.000.000
			Sold intermediar		
			46.400.000		

Soldul intermediar reprezintă restul de plată datorat salariaților.

1. Plata salariilor

Analiza: Plata către salariați a lichidării (chenzina a II-a) determină micșorarea numerarului în casieria întreprinderii (A-) și o scădere a datoriei față de salariați pentru restul de plată datorat după efectuarea reținerilor din salarii (P-). Conturile utilizate sunt: *Personal-salarii datorate*, înregistrează o scădere și se debitează și contul *Casa*, cont de activ, înregistrează o scădere și se creditează.

Formula contabilă este:

Personal-salarii datorate	=	Casa	46.400.000
---------------------------	---	------	------------

10.4. Creanțe și datorii sociale

Pentru reflectarea datoriilor sociale, în contabilitate se utilizează contul *Asigurări sociale*, care se desfășoară pe patru sintetice de gradul II și anume *Contribuția unității la asigurările sociale*, *Contribuția personalului pentru pensia suplimentară*, *Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate* și *Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate*. Acest cont are funcție contabilă de pasiv și se *creditează* cu datoriile întreprinderii și ale angajaților legate de contribuția la asigurările sociale, la pensia suplimentară și la asigurările sociale de sănătate; se *debitează* cu sumele cuvenite salariaților din asigurările sociale (concedii medicale) și cu plata către stat a datoriilor sociale rămase. *Soldul* contului este creditor și reflectă datoriile neplătite către bugetul asigurărilor sociale.

2. Contribuția unității la asigurările sociale

Analiza: Înregistrarea contribuției la asigurările sociale determină recunoașterea cheltuielilor de exploatare (A+), contul *Cheltuieli privind asigurările și protecția socială* se debitează cu creșterea de activ. Simultan cresc datoriile sociale (P+), contul *Contribuția unității la asigurările sociale* se creditează cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este:

Cheltuieli privind asigurările și protecția socială	=	Contribuția unității la asigurările sociale	66.000.000
---	---	---	------------

3. Plata asigurărilor sociale

Analiza: Plata datoriilor determină o scădere a acestora (P-), se debitează conturile *Contribuția unității la asigurările sociale* și *Contribuția personalului pentru pensia suplimentară*. Simultan are loc o scădere a disponibilităților bănești (A-), se creditează contul *Conturi curente la bănci*.

Formula contabilă este:

%	=	Conturi curente la bănci	77.000.000
Contribuția unității la asigurările sociale			66.000.000
Contribuția personalului pentru pensia suplimentară			11.000.000

Fondul asigurărilor sociale de sănătate se constituie la nivelul Casei Naționale a Asigurărilor de Sănătate și se calculează de către fiecare întreprindere sau persoană autorizată care utilizează forță de muncă (atât pentru angajații cu contract de muncă, cât și pentru colaboratori). Procentul de 7% revine în sarcina angajatului și se aplică la întregul fond de salarii.

Conturile utilizate de către agenții economici pentru reflectarea datoriilor legate de fondul de sănătate sunt: *Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate* și *Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate*. Ambele sunt conturi de pasiv, înregistrează în credit datoriile angajatorului și angajaților pentru fondul de sănătate și în debit plata acestor datorii către Casa Națională. Se calculează contribuția angajatorului și angajaților la fondul de sănătate și se decontează.

4. Contribuția la asigurările sociale de sănătate

Analiza: Înregistrarea contribuției angajatorului la fondul de sănătate determină creșterea datoriilor legate de fondul de sănătate (P+), conturile *Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate* și *Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate* se creditează. Recunoașterea cheltuielilor legate de asigurările sociale de sănătate (A+), contul *Cheltuieli privind asigurările și protecția socială* se debitează.

Cheltuieli privind asigurările și protecția socială	=	%	30.800.000
		Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate	15.400.000
		Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate	15.400.000

5. Plata asigurărilor sociale de sănătate

Analiza: Decontarea contribuției pentru asigurările sociale de sănătate generează o scădere a disponibilităților bănești (A-) și o scădere a datoriilor legate de fondul de sănătate (P-). Contul *Conturi curente la bănci* se creditează și conturile *Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate* și *Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate* se debitează.

%	=	Conturi curente la bănci	30.800.000
Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate			15.400.000
Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate			15.400.000

10.5. Creanțe și datorii fiscale

Noțiune și structură

Creanțele fiscale reprezintă drepturi ale întreprinderii față de bugetul de stat referitoare la decontările în sumă mai mare decât valoarea reală a datoriilor sau

$\frac{3}{4}$ impozitul pe profit;

$\frac{3}{4}$ taxa pe valoarea adăugată datorată;

$\frac{3}{4}$ impozitul pe venit;

$\frac{3}{4}$ alte datorii față de bugetul de stat.

Contul utilizat pentru evidențierea datoriei față de stat legată de impozitul pe profit este contul *Impozitul pe profit*, care este un cont de pasiv, de datorii fiscale.

Se *creditează* cu datoria față de bugetul statului legată de impozitul pe profit datorat și se *debitează* cu plata datoriei față de stat. *Soldul* este creditor și reprezintă impozitul pe profit datorat bugetului de stat.

Remarcă: Sunt și situații în care, dintr-o eroare sau din alte motive, s-a calculat și s-a plătit mai mult impozit față de bugetul de stat; contul poate avea ocazional sold debitor, devenind un cont de creanțe.

Exemplu 1. Întreprinderea calculează impozitul pe profit în sumă de 5.000.000 lei și se achită în luna următoare prin contul de disponibil din bancă.

1.1. Impozitul pe profit datorat

Analiza: Înregistrarea impozitului pe profit determină recunoașterea cheltuielilor întreprinderii cu impozitul pe profit (A+) și creșterea datoriei față de stat legată de impozitul pe profit, (P+). Conturile utilizate sunt *Cheltuieli cu impozitul pe profit*, cu funcție contabilă de activ, înregistrează o creștere și se debitează; contul *Impozitul pe profit*, de pasiv, înregistrează o creștere și se creditează.

Formula contabilă:

Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	Impozitul pe profit	5.000.000
--------------------------------------	---	------------------------	-----------

1.2. Plata impozitului pe profit

Analiza: Plata datoriei către bugetul de stat determină o scădere a disponibilului din contul de la bancă al întreprinderii (A-) și o scădere a datoriei față de bugetul de stat pentru impozitul pe profit (P-). Conturile utilizate sunt *Conturi curente la bănci*, cont de activ care înregistrează o scădere și se creditează; contul *Impozitul pe profit*, cont de pasiv care înregistrează o scădere și se debitează.

Formula contabilă:

Impozitul pe profit	=	Conturi curente la bănci	5.000.000
---------------------	---	--------------------------	-----------

Taxa pe valoarea adăugată

Taxa pe valoarea adăugată este un impozit indirect, atașat consumului. Taxa pe valoarea adăugată este aferentă transferului de proprietate asupra bunurilor, prestațiilor de servicii și executărilor de lucrări. Spre deosebire de impozitul pe profit care este un impozit direct (afectează cheltuielile întreprinderii și implicit profitul acesteia), taxa pe valoarea adăugată nu afectează cheltuielile sau veniturile întreprinderilor. Acestea fac doar oficiul de a plăti sau de a primi taxa pe valoarea adăugată de la stat. Consumatorul final este persoana care suportă acest impozit. Cum se explică acest lucru? Un angrosist cumpără bunuri, lucrări sau servicii de la furnizori, contabilizând separat costul bunului achiziționat de taxa pe valoarea adăugată aferentă. La rândul său, el revinde bunurile unui client, comerciant en detail,

înregistrând separat prețul de vânzare (ca un venit) de TVA aferentă prețului. Diferența între taxa primită de la client (TVA colectată) și taxa plătită furnizorilor (TVA deductibilă) o plătește statului în cazul în care prima este mai mare sau o primește de la stat în situația inversă.

În România cota de TVA este de 19 %, cu excepția operațiilor de export care sunt impozabile cu cota zero. TVA se plătește lunar până la data de 25 a lunii următoare, dată după care se percep penalizări pentru întârziere. TVA este înscrisă separat în factura fiscală; pe baza facturilor se întocmesc jurnalul de cumpărări și jurnalul de vânzări, documente ce stau la baza înregistrării TVA în contabilitate.

Contul cu ajutorul căruia se evidențiază taxa pe valoarea adăugată este contul sintetic de gradul I, *Taxa pe valoarea adăugată*, cont ce se desfășoară pe mai multe sintetice de gradul II:

- TVA de plată;
- TVA de recuperat;
- TVA deductibilă;
- TVA colectată;
- TVA neexigibilă.

Contul *TVA deductibilă* este un cont de activ, de creanțe fiscale, care se *debitează* cu taxa aferentă cumpărărilor de bunuri și servicii, înscrisă în factura furnizorului. Se *creditează* la sfârșitul lunii cu taxa colectată și cu taxa de recuperat după caz. Nu prezintă *sold* la sfârșitul lunii.

Contul *TVA colectată* este un cont de pasiv, de datorii fiscale, care se *creditează* cu taxa înscrisă în factura de vânzări de bunuri, lucrări sau servicii. Se *debitează* la sfârșitul lunii cu taxa deductibilă și taxa de plată, după caz. Nu prezintă *sold* la sfârșitul lunii.

Contul *TVA de plată* este un cont de pasiv, de datorii fiscale. Se *creditează* cu taxa colectată, ca diferență între taxa colectată aferentă vânzărilor și taxa deductibilă aferentă cumpărărilor, în situația în care prima este mai mare. Se *debitează* cu plata datoriei față de bugetul de stat. *Soldul* contului este creditor și reflectă datoriile neachitate față de bugetul de stat.

Contul *TVA de recuperat* este un cont de activ, de creanțe fiscale. Se *debitează* cu diferența între taxa deductibilă aferentă cumpărărilor (mai mare) și taxa colectată aferentă vânzărilor, mai mică. Se *creditează* în momentul recuperării de la bugetul de stat a creanței fiscale. *Soldul* contului este debitor și reflectă creanța fiscală față de bugetul de stat.

La sfârșitul lunii, după reflectarea în contabilitate a tuturor tranzacțiilor, conturile *TVA colectată* și *TVA deductibilă* se închid astfel:

În cazul în care *TVA colectată* este de 1.000.000 lei, iar *TVA deductibilă* este de 800.000 lei, procedura de închidere este:

<i>TVA colectată</i>	=	%	1.000.000
		<i>TVA deductibilă</i>	800.000
		<i>TVA de plată</i>	200.000

În cazul în care *TVA deductibilă* este 1.200.000, iar *TVA colectată* este 900.000 lei, procedura de închidere este:

%	=	<i>TVA deductibilă</i>	1.200.000
<i>TVA colectată</i>			900.000
<i>TVA de recuperat</i>			300.000

10.6. Creanțe și datorii diverse

Vânzarea activelor imobilizate este o tranzacție mai puțin frecventă, având ca obiect acele echipamente, mijloace de transport etc. care, din diverse motive, nu mai sunt folosite de către întreprindere. O asemenea tranzacție dă naștere unui venit clasificat în contul de profit și pierdere în

categoria altor venituri din exploatare, iar creanța respectivă se înregistrează în contabilitate în contul *Debitori diverși*. De asemenea, cu ajutorul contului *Debitori diverși* se evidențiază și creanțele față de terțe persoane fizice sau juridice care au adus pagube întreprinderii. Acest cont se *debitează* cu valoarea nominală a creanței față de debitori diverși (valoarea nominală cuprinde prețul de vânzare al bunului, lucrării sau serviciului la care se adaugă TVA aferentă). Se *creditează* la încasarea creanței. *Soldul* contului este debitor și reflectă creanțele față de cumpărătorii de active imobilizate sau față de alte persoane fizice sau juridice care au adus un prejudiciu întreprinderii.

Exemplu 1. S.C. ANOMIS vinde un mijloc fix la preț de vânzare de 10.000.000 lei, TVA 24%.

Analiza: Vânzarea mijlocului fix determină creșterea creanțelor (A+), recunoașterea veniturilor din exploatare și creșterea datoriei fiscale (P+). Contul *Debitori diverși* se debitează cu creșterea de activ, contul *Venituri din vânzarea activelor și din alte operații de capital* și contul *TVA colectată* se creditează cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este:

<i>Debitori diverși</i>	=	%	11.900.000
		Venituri din vânzarea activelor și din alte operații de capital	10.000.000
		TVA colectată	1.900.000

Contul utilizat pentru evidențierea datoriilor diverse este *Creditori diverși*. Acest cont de datorii pe termen scurt este de pasiv. Se *creditează* cu diverse datorii, de exemplu datorii privind achiziționarea titlurilor de plasament, sume încasate și necuvenite și se *debitează* în momentul achitării contravalorii acestora. *Soldul* este creditor și reprezintă datoriile neachitate.

Exemplu 2. S.C. ANOMIS achiziționează 1.000 de acțiuni proprii de pe piața bursieră la un preț de cumpărare de 5.500 lei/acțiune a căror contravaloare se achită din disponibilul de la bancă.

2.1. Achiziționarea acțiunilor proprii

Analiza: Răscumpărarea acțiunilor proprii determină modificarea valorii acțiunilor proprii (A+) și a datoriilor față de creditorii diverși (P+). Contul *Acțiuni proprii* înregistrează o creștere și se debitează iar contul *Creditori diverși* înregistrează o creștere și se creditează.

Formula contabilă este:

Acțiuni proprii	=	Creditori diverși	5.500.000
-----------------	---	-------------------	-----------

2.2. Plata acțiunilor proprii

Analiza: Plata acțiunilor proprii răscumpărate determină micșorarea disponibilului din bancă (A-), iar contul *Conturi curente la bănci* se creditează. Concomitent scad datoriile diverse (P-), contul *Creditori diverși* se debitează.

Formula contabilă este:

Creditori diverși	=	Conturi curente la bănci	5.500.000
-------------------	---	--------------------------	-----------

11. DELIMITĂRI ȘI CONTURI PRIVIND PROVIZIOANELE PENTRU RISCURI ȘI CHELTUIELI

11.1. Delimitări privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli și datoriile contingente

Definiție

Provizionul pentru riscuri și cheltuieli este o datorie a cărei mărime sau scadență este incertă. Această definiție distinge fundamental provizionul pentru riscuri și cheltuieli de provizionul (reducerea) pentru depreciere, acesta din urmă fiind considerat o simplă ajustare de valoare a unui activ (element rectificativ al unui activ). Provizioanele se deosebesc de celelalte datorii, cum sunt cele față de furnizori, față de salariați etc. prin aceea că, în cazul celor din urmă, sumele și scadențele sunt negociate și cunoscute de părți.

Recunoaștere

Într-un Capitol anterior s-a definit *datoria* ca fiind *o obligație actuală a unei întreprinderi ce decurge din evenimente anterioare și prin decontarea căreia se așteaptă să rezulte o ieșire de resurse care încorporează beneficii economice*. Obligația care dă naștere unei datorii, implicit unui provizion pentru riscuri și cheltuieli, poate fi una legală (prin lege sau contract) sau o obligație asumată unilateral de către întreprindere. De exemplu, prin acțiunile ei de-a lungul unei perioade de timp, întreprinderea indică terțelor părți că acceptă anumite responsabilități și, în același timp, creează așteptări din partea acelor părți că va onora acele responsabilități. O obligație asumată poate fi aceea a unei rețele de hoteluri care, prin campanii de publicitate, a accentuat faptul că va returna contravaloarea serviciilor care nu au satisfăcut așteptările clienților săi. Fără a exista o obligație legală în acest sens, întreprinderea a creat așteptarea din partea publicului că își va ține promisiunea, iar probabilitatea ca prețul unor servicii să fie restituit există. Provizionul va fi constituit, deci, la nivelul celei mai bune estimări, pe baza experienței.

Reamintim că, pentru recunoașterea unui provizion pentru riscuri și cheltuieli în situațiile financiare, este necesar ca el să îndeplinească cele două criterii de recunoaștere a datoriilor și anume: ieșirea de beneficii economice din întreprindere să fie probabilă și să existe posibilitatea unei evaluări credibile. În situația în care condițiile de recunoaștere nu sunt îndeplinite, obligația nu va fi recunoscută ca provizion pentru riscuri și nu va fi înregistrată în contabilitate. Totuși, dacă probabilitatea ieșirii beneficiilor viitoare nu este neglijabilă, apare o datorie contingentă, care trebuie descrisă în note.

Exemple

Cazurile în care este necesară constituirea provizioanelor sau prezentarea datoriilor contingente sunt numeroase. Cele mai frecvente exemple sunt legate de litigiile în curs, de amenzile și penalitățile probabile ca urmare a controalelor fiscale aflate în desfășurare, despăgubirile, daunele și alte datorii incerte. De asemenea, se constituie provizioane sau se prezintă datorii contingente pentru produsele vândute cu perioadă de garanție, pentru costurile generate de restructurarea întreprinderilor, pentru cele implicate de remedierea unor probleme de poluare a mediului, a căror rezolvare este cerută de lege etc.

Evaluare

Estimarea provizionului va fi făcută pe baza unor factori cum sunt: experiența unor tranzacții similare; aprecierile conducerii întreprinderii sau pe baza dovezilor suplimentare aduse de evenimentele care au avut loc ulterior datei încheierii exercițiului (de exemplu, între 31 decembrie și data la care consiliul de administrație autorizează emiterea situațiilor financiare către acționari și terți). La fiecare sfârșit de exercițiu, are loc o revizuire a estimărilor, fapt care poate conduce la diminuarea sau la majorarea soldului provizioanelor.

Tratament fiscal

Data fiind incertitudinea care planează asupra evaluării și scadenței provizioanelor, regimul lor fiscal este distinct de regimul celorlalte datorii. Astfel, deductibilitatea lor fiscală nu este recunoscută decât în cazurile și în cuantumul prevăzute expres de lege (cazul provizioanelor pentru garanții acordate clienților).

Majoritatea provizioanelor constituite în cursul exercițiului nu sunt deductibile în acel exercițiu, ci ulterior, când suma și scadența devin certe. Acest fapt este interpretat de către unii contabili ca fiind sinonim cu lipsa lor de utilitate. Din punct de vedere contabil, însă, constituirea provizioanelor este necesară pentru obținerea unui rezultat contabil real, care să nu fie supraevaluat, element esențial pentru evitarea decapitalizării întreprinderii prin distribuirea unor dividende fără acoperire.

11.2. Conturi privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli

Evidența contabilă a provizioanelor se ține cu ajutorul contului sintetic de gradul I *Provizioane pentru riscuri și cheltuieli*, defalcat în conturi sintetice de gradul II, pe feluri de provizioane. Conținutul economic al acestor conturi îl reprezintă datoriile, iar funcția lor contabilă este de pasiv. Conturile de provizioane își încep funcționarea prin *creditate*, înregistrând în credit constituirea și majorarea provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli și se *debitează* cu micșorarea sau anularea provizioanelor. Soldul contului este creditor și reflectă provizioanele constituite.

Instrumentarea contabilă a operațiunilor cu provizioane

Exemplu 1. La 31 decembrie 2010, societatea comercială ASA S.A., societate de transport naval, are un litigiu în curs cu un client care îi pretinde daune-interese pentru nerespectarea obligațiilor contractuale, în sumă de 10.000 lei.

Consultantul juridic al societății ASA S.A. apreciază că probabilitatea de a plăti daunele-interese este de 100%. În aprilie 2011, hotărârea judecătorească rămâne definitivă și societatea ASA S.A. achită daunele-interese.

1.1. Recunoașterea provizionului

Analiză: La 31 decembrie 2010, societatea ASA va recunoaște un provision pentru litigii, pentru că există obligația legală conform contractului încheiat de către părți, ieșirea de numerar pentru plata daunelor-interese este probabilă, iar mărimea provizionului reprezintă o evaluare credibilă. Are loc o creștere a provizioanelor pentru riscuri (P+) și o creștere a cheltuielilor de exploatare (A+).

Contul *Provizioane pentru litigii*, cont de pasiv, se creditează cu constituirea provizioanelor, iar contul *Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli*, cu funcție contabilă de activ, se debitează cu cheltuielile de exploatare corespunzătoare.

Formula contabilă este:

Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli	=	Provizioane pentru litigii	10.000
---	---	----------------------------	--------

1.2. Recunoașterea cheltuielilor

Analiză: În aprilie 2011, se înregistrează daunele-interese conform hotărârii judecătorești, majorându-se cheltuielile de exploatare corespunzătoare (A+) și datoria de a plăti clientului daunele-interese (P+). Conturile corespunzătoare sunt *Alte cheltuieli de exploatare*, cu funcție contabilă de activ, se debitează, iar, până la achitarea efectivă, contul *Creditori diverși*, cont de datorii, de pasiv, se creditează.

Formula contabilă este:

Alte cheltuieli de exploatare	=	Creditori diverși	10.000
-------------------------------	---	-------------------	--------

1.3. Anularea provizionului

Analiză: Plata daunelor-interese duce la anularea provizionului rămas fără obiect, fapt care duce la o diminuare a provizioanelor (P-) și la apariția unui venit din exploatare (P+). Contul *Provizioane pentru litigii* se va debita cu anularea provizionului, iar contul *Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli* se va credita.

Formula contabilă este:

Provizioane pentru litigii	=	Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli	10.000
----------------------------	---	---	--------

Astfel, din punct de vedere contabil, contul de profit și pierdere va fi afectat numai în exercițiul 2010, dar nu în 2011 după cum se observă în figura următoare:

Efectul constituirii provizionului pentru litigii asupra contului de profit și pierdere

Exercițiul	Tipul cheltuielii	Suma	Tipul venitului	Suma
2010	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli	10.000		
2011	Alte cheltuieli de exploatare	10.000	Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli	10.000

Din punct de vedere fiscal, cheltuielile cu provizioanele înregistrate în anul 2010 nu sunt deductibile, fiind reintegrate extracontabil în baza impozabilă, iar veniturile din provizioane din anul 2011 nu sunt impozabile, fiind deduse, tot extracontabil, din baza impozabilă a anului 2011. Altfel spus, tratamentul fiscal face abstracție de contabilizarea veniturilor și cheltuielilor privind provizioanele pentru riscuri, fiind recunoscut doar momentul plății.

Exemplu 2. Societatea comercială TELEPLAT S.A., înființată în februarie 2010, a vândut în cursul exercițiului televizoare în valoare totală de 80.000 lei.

Societatea efectuează gratuit reparațiile în perioada de garanție (un an). În cursul exercițiului, costurile suportate pentru reparațiile în perioada de garanție s-au ridicat la suma de 1.000 lei. Managementul societății apreciază că televizoarele vândute în anul 2010 vor mai genera costuri de remediere de încă 1.000 lei. Auditorul societății este de acord cu modul de calcul al provizionului.

În cursul exercițiului 2011, societatea a vândut un număr mai mic de televizoare (în valoare de 64.000 lei), estimând costuri de remediere aferente televizoarelor vândute în acest exercițiu de 800 lei, sumă cu care auditorul societății a fost, de asemenea, de acord.

2.1. Recunoașterea provizionului

Analiză: Societatea comercială TELEPLAT S.A. trebuie să recunoască un provizion pentru că are obligația contractuală de a remedia defecțiunile survenite în perioada de garanție; experiența arată că ieșirea de numerar în acest scop este probabilă, iar suma poate fi evaluată pe baza unor calcule statistice. Are loc o creștere a provizioanelor pentru riscuri (P+) și o creștere a cheltuielilor de exploatare (A+). Contul *Provizioane pentru garanții acordate clienților*, cont de pasiv, se creditează cu constituirea provizioanelor, iar contul *Cheltuieli de*

exploatare privind provizioane pentru riscuri si cheltuieli, cu funcție contabilă de activ, se debitează cu cheltuiala de exploatare corespunzătoare.

Formula contabilă este:

Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli	=	Provizioane pentru garanții acordate clienților	1.000
---	---	---	-------

2.2. Reducerea provizionului

Analiză: Societatea TELEPLAT S.A. va reduce cu 200 lei provizionul constituit la 31 decembrie 2010, ceea ce va duce la diminuarea provizioanelor (P-) și la apariția unui venit din exploatare (P+). Contul *Provizioane pentru garanții acordate clienților* se va debita cu reducerea provizionului, iar contul *Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli* se va credita.

Formula contabilă este:

Provizioane pentru garanții acordate clienților	=	Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli	10.000
---	---	---	--------

Se observă că, spre deosebire de exemplul anterior care se referea la un caz punctual, reparațiile în perioada de garanție au loc mai mult sau mai puțin liniar, de-a lungul exercițiului. De aceea, la fiecare sfârșit de exercițiu, este necesară estimarea provizionului și corectată suma lui.

Practica fiscală deduce provizionul pentru garanții în exercițiul în care s-a constituit, în funcție de costurile medii cu reparațiile în exercițiile anterioare sau, dacă nu au existat asemenea costuri în trecut, în funcție de costurile efective ale exercițiului. În situația societății comerciale TELEPLAT S.A., înființată în februarie 2000, cheltuiala cu provizionul (în sumă de 1.000lei) din anul 2010 este deductibilă, fiind egală cu cheltuielile efective cu reparațiile în cursul aceluiași an. Pentru determinarea deductibilității provizioanelor din exercițiul 2011, este necesară calcularea costurilor medii din exercițiul anterior, de fapt cheltuiala cu reparațiile efective, la un leu vânzări:

$$1.000/80.000 = 0,0125 \text{ lei}$$

Provizionul deductibil în 2011 se calculează prin aplicarea cotei exercițiului anterior (0,0125) la vânzările exercițiului și este:

$$64.000 \times 0,0125 = 800 \text{ lei}$$

Din acest calcul rezultă că administrația fiscală va recunoaște un provizion de numai 800 lei, mărime egală cu cea estimată de managementul întreprinderii. Așadar, venitul din diminuarea provizioanelor în anul 2011 nu este impozabil. Dacă managementul societății ar fi estimat un volum mai mare al provizioanelor, de exemplu 900 lei, diferența de 100 lei ar fi fost integrată în baza impozabilă.

12. DELIMITĂRI ȘI CONTURI PRIVIND CREAŢELE ȘI DATORIILE PE TERMEN LUNG

12.1. Delimitări privind creanţele pe termen lung

Clasificare

În cadrul **creanţelor imobilizate** (pe termen mai mare de un an) se include următoarele categorii: sumele datorate de filiale, creanţele legate de participaţii, împrumuturile acordate pe termen lung şi alte creanţe imobilizate, precum şi dobânzile aferente creanţelor imobilizate.

Creanţele legate de participaţii reprezintă acele creanţe ale întreprinderii create cu ocazia acordării de împrumuturi societăţilor comerciale la care deţine titluri de participare (sume datorate de filiale, de societăţi asociate sau de alte societăţi comerciale la care există interese de participare). În categoria *împrumuturilor acordate pe termen lung* se cuprind sumele acordate (pentru o perioadă mai mare de un an) în baza unor contracte pentru care întreprinderea percepe dobânzi, potrivit legii.

La *alte creanţe imobilizate* se includ garanţiile şi cautiunile depuse de întreprindere la terţi (garanţii Romtelecom, depozitele bancare pe termen lung etc.)

Standardul Internaţional de Contabilitate IAS 1 Prezentarea situaţiilor financiare se recomandă clasificarea elementelor în bilanţ potrivit criteriului curent/necurent. Creanţele pe termen lung şi datoriile pe termen lung fac parte din categoria activelor necurente, respectiv a pasivelor necurente. Atât activele necurente cât şi pasivele necurente sunt definite într-o manieră reziduală ca fiind alte active şi datorii decât cele curente.

Un activ trebuie clasificat ca activ curent atunci când:

- (1) se aşteaptă să fie realizat sau este deţinut pentru vânzare sau consum în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii;
- (2) este deţinut în principal în scopul comercializării sau pe termen scurt şi se aşteaptă a fi realizat în termen de 12 luni de la data bilanţului;
- (3) reprezintă numerar sau echivalente de numerar a căror utilizare nu este restricţionată. Toate celelalte active trebuie clasificate ca active imobilizate.

Evaluare

Creanţele pe termen lung se înregistrează în contabilitate la valoarea lor nominală, respectiv la valoarea lor de intrare, denumită valoare contabilă. Evaluarea la inventar se face la valoarea de utilitate, adică la valoarea probabilă de încasat. Atunci când, cu ocazia inventarierii, se constată o depreciere sau un risc de neîncasare, se constituie provizioane (reduceri) pentru depreciere, reprezentând diferenţa dintre valoarea de intrare a acestora şi valoarea de utilitate stabilită cu ocazia inventarierii. Tot cu ocazia inventarierii, creanţele sunt supuse verificării şi confruntării pe baza extraselor de cont. Extrasul de cont serveşte la comunicarea şi solicitarea de la debitor a sumelor aflate în sold la momentul inventarierii, provenite din relaţii economico-financiare, precum şi ca instrument de control. Se întocmeşte în trei exemplare, de către compartimentul financiar-contabil al unităţii beneficiare, pe baza datelor din contabilitatea analitică. Se transmit debitorului pentru confruntarea debitului (creanţelor), exemplarele 1 şi 2. Exemplarul 2 se restituie de către debitor întreprinderii care l-a întocmit (care are înregistrată creanţa), confirmat sau cu eventuale obiecţiuni. Totodată trebuie menţionată şi modalitatea de plată, respectiv de stingere a debitului

12.2. Conturi privind creanţele pe termen lung

Evidenţa contabilă a creanţelor imobilizate (pe termen lung) se ţine cu ajutorul contului *Creanţe imobilizate*. Este un cont de activ, care evidenţiază sumele datorate de filiale, împrumuturile acordate pe termen lung, creanţele legate de interesele de participare şi alte creanţe imobilizate, cum sunt depozite şi garanţii plătite.

În *debitul* contului *Creanțe immobilizate* se înregistrează valoarea împrumuturilor acordate, precum și a garanțiilor depuse la furnizori, iar în *creditul* contului se înregistrează valoarea rambursată a creanțelor immobilizate. *Soldul* debitor al contului reprezintă valoarea împrumuturilor acordate altor unități și a altor creanțe immobilizate.

Dobânzile aferente creanțelor immobilizate se înregistrează distinct în conturi corespunzătoare categoriilor de creanțe immobilizate. Sunt conturi de activ, care se debitează cu dobânzile de primit și se creditează la primirea acestora. Soldul este debitor și arată dobânzile de primit aferente creanțelor immobilizate.

Exemplu 1. Societatea comercială ATLANTIC S.A. acordă un împrumut pe termen lung, societății PACIFIC S.A., în sumă de 5.000 lei, cu o dobândă de 30%. Durata împrumutului acordat este de 2 ani, rambursabil în tranșe egale, la sfârșitul fiecărui an. Dobânda se încasează anual.

1.1. Acordarea împrumutului

Analiza: Acordarea împrumutului generează o creanță immobilizată (A+) și duce la diminuarea disponibilităților bănești (A-).

Formula contabilă este:

Împrumuturi acordate pe termen lung	=	Conturi curente la bănci	5.000
-------------------------------------	---	--------------------------	-------

1.2. Recunoașterea dobânzii în exercițiul N

Analiza: Dobânda cuvenită pentru exercițiul N duce la recunoașterea unei creanțe (A+) până la încasarea acesteia, simultan cu recunoașterea unui venit financiar (P+).

Formula contabilă este:

Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	=	Venituri din creanțe immobilizate	5.000
---	---	-----------------------------------	-------

1.3. Încasarea creanțelor în exercițiul N

Analiza: Încasarea la 31 XII N a 50% din împrumutul acordat, cât și a dobânzii aferente conduce la creșterea disponibilităților bănești (A+) și la diminuarea creanțelor față de societatea PACIFIC SA (A-).

Formula contabilă este:

Conturi curente la bănci	=	%	4.000
		Împrumuturi acordate pe termen lung	2.500
		Dobânzi aferente împrumuturilor acordate pe termen lung	1.500

În exercițiul N+1 se înregistrează operațiuni similare:

Dobânda cuvenită pentru exercițiul N+1:

Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	=	Venituri din creanțe immobilizate	750
---	---	-----------------------------------	-----

1.4. Încasarea la 31 XII N+1 a restului de 50% din împrumutul acordat, cât și a dobânzii aferente:

Conturi curente la bănci	=	%	3.250
		Împrumuturi acordate pe termen lung	2.500
		Dobânzi aferente împrumuturilor acordate pe termen lung	750

Exemplu 2. Societatea ATLANTIC S.A. depune o garanție la ROMGAZ, (cu anticipație de o lună). La expirarea contractului ATLANTIC S.A. achită din garanție o parte din factura de consum de gaz metan:

2.1. Recunoașterea creanței

Analiza: Depunerea garanției generează o creanță imobilizată față de furnizor (A+), simultan cu diminuarea disponibilităților bănești (A-).

Formula contabilă este:

Alte creanțe imobilizate	=	Conturi curente la bănci	200
--------------------------	---	--------------------------	-----

2.2. Achitarea datoriei

Analiza: La expirarea contractului, garanția constituită este folosită pentru achitarea unei părți din consumul de gaz metan. Datoria față de furnizori pentru gazul metan furnizat scade (P-), iar creanța imobilizată scade de asemenea (A-).

Formula contabilă este:

Furnizori	=	Alte creanțe imobilizate	200
-----------	---	--------------------------	-----

12.3. Conturi privind datoriile pe termen lung

Clasificare

Împrumuturile și datoriile pe termen lung sunt structuri de capitaluri străine pe care întreprinderea are obligația de a le restitui la termen și pentru care trebuie să plătească o dobândă. Acestea fac parte din structura capitalurilor permanente. În categoria datoriilor pe termen lung (cu exigibilitate peste un an) se cuprind împrumuturile din emisiunea de obligațiuni, creditele bancare pe termen lung, datorii legate de participații, alte împrumuturi și datorii asimilate, cât și dobânzile aferente acestora.

Standardul Internațional de Contabilitate IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare precizează că o datorie trebuie clasificată ca datorie curentă atunci când: (1) se așteaptă să fie realizată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii; (2) este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanțului. Toate celelalte datorii trebuie clasificate ca datorii pe termen lung.

Datoriile comerciale trebuie considerate drept datorii curente chiar dacă ele nu sunt exigibile în termen de 12 luni de la data bilanțului. În schimb, datoriile pe termen lung, care devin scadente într-o perioadă de până la 12 luni de la data bilanțului, trebuie clasificate drept datorii curente.

Împrumuturile din emisiuni de obligațiuni

Împrumuturile din emisiuni de obligațiuni reprezintă datorii pe termen lung, create prin vânzarea de obligațiuni (titluri de credit) către persoane fizice sau juridice. Obligațiunea este valoarea mobilă negociabilă, care conferă deținătorului calitatea de creditor. El are dreptul de a încasa de la emitent dobânzile aferente sumei date cu împrumut.

Împrumuturile din emisiuni de obligațiuni mai sunt cunoscute și sub denumirea de împrumuturi obligatoare. Obligațiunile dau dreptul la dobândă care este negociată, fără a participa la gestiunea societății. În funcție de tipul dobânzii, împrumuturile obligatoare pot fi cu dobândă fixă, cu dobândă variabilă. Pentru împrumuturile cu dobândă fixă rata dobânzii rămâne aceeași de la data emisiunii obligațiunilor și până la data scadență. Pentru împrumuturile cu dobândă variabilă, rata dobânzii se modifică pe perioada împrumutului în funcție de evoluția pieței monetare.

Societatea pe acțiuni poate emite obligațiuni la purtător sau nominative, pentru o sumă care să nu depășească $\frac{3}{4}$ din capitalul vărsat și existent, conform ultimului bilanț aprobat. Valoarea nominală a unei obligațiuni nu poate fi mai mică de 2,5 lei. Obligațiunile din aceeași emisiune trebuie să fie de o valoare egală și acordă posesorilor lor drepturi egale. Obligațiunile pot fi emise în formă materială, pe suport hârtie sau în formă dematerializată, prin înscriere în cont. Obligațiunile pot fi convertibile în acțiuni. Valoarea nominală a obligațiunilor convertibile în acțiuni va trebui să fie egală cu cea a acțiunilor. Vânzarea obligațiunilor se face, de regulă, prin intermediar (societăți de valori mobiliare sau alte instituții financiare ori bancare abilitate), fără a fi exclusă posibilitatea vânzării directe de către societatea comercială emitentă.

Rambursarea

Obligațiunile se rambursează de societatea emitentă la scadență. Înainte de scadență, obligațiunile din aceeași emisiune și cu aceeași valoare pot fi rambursate, prin tragere la sorți, la o sumă superioară valorii nominale, stabilită de societate și anunțată public cu cel puțin 15 zile înainte de data tragerii la sorți. Obligațiunile convertibile pot fi preschimbate în acțiuni ale societății emitente, în condițiile stabilite în prospectul de ofertă publică.

Modalitățile de rambursare a obligațiunilor din momentul contractării împrumutului pot fi:

- rambursarea constantă prin anuități cu plata corespunzătoare a dobânzilor;
 - rambursarea integrală la scadență cu plata anuală a dobânzilor;
 - rambursarea în tranșe egale, prin procedeele tragerilor la sorți sau răscumpărării și anulării obligațiunilor.
- Pentru înregistrarea în contabilitate a împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni se analizează următoarele elemente definitorii:
- valoarea nominală – este valoarea înscrisă pe obligațiune și nu poate fi mai mică de 2,5 lei;
 - valoarea de emisiune – este valoarea încasată pe obligațiune în momentul vânzării (prețul plătit de cumpărător);
 - valoarea de rambursare – valoarea plătită de emitent în momentul răscumpărării obligațiunilor (momentul rambursării împrumutului); ea poate fi egală sau mai mare decât valoarea nominală;
 - prima de rambursare – reprezintă diferența dintre valoarea de rambursare (mai mare) și valoarea de emisiune (mai mică), respectiv diferența plătită în plus deținătorilor cumpărătorilor) de obligațiuni; se achită pentru a face împrumutul cât mai atractiv; primele de rambursare a obligațiunilor trebuie amortizate prin sume anuale rezonabile, cel mai târziu până în momentul rambursării datoriei;
 - dobânda - venitul obligațiunilor dobânda se determină prin aplicarea procentului de dobândă la valoarea nominală.

Evaluarea

Evaluarea împrumuturilor și datoriilor pe termen lung cu ocazia primei recunoașteri în contabilitate se face la valoarea nominală sau valoarea de rambursare, dacă cele două valori sunt diferite. Evaluarea la inventar se face, de regulă, la valoarea lor probabilă de plată, iar inventarierea datoriilor și împrumuturilor pe termen lung se face pe bază de extras de cont.

Conturi privind datoriile pe termen lung

Contabilitatea împrumuturilor și datoriilor asimilate se ține cu ajutorul următoarelor conturi:

- *Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni;*
- *Credite bancare pe termen lung;*
- *Datorii ce privesc imobilizările financiare;*
- *Alte împrumuturi și datorii asimilate;*
- *Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate;*
- *Prime privind rambursarea obligațiunilor.*

Contul *Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni* este folosit pentru evidența împrumuturilor din emisiunea obligațiunilor și, după funcția contabilă, este un cont de pasiv. Se *creditează* cu suma împrumuturilor obținute la valoarea de rambursare a obligațiunilor emise și se *debitează* cu suma împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni rambursate. *Soldul* contului reprezintă împrumuturile din emisiuni de obligațiuni nerambursate.

Conținutul economic al următoarelor trei conturi este acela de datorii pe termen lung, iar funcția lor contabilă este de pasiv. Se *creditează* cu sumele împrumutate de la bănci, alte instituții de credit, persoane fizice și juridice, potrivit legii. Se *debitează* cu ocazia restituirii împrumuturilor și datoriilor asimilate. *Soldul* contului reprezintă valoarea primelor de rambursare, neamortizate și se prezintă în bilanț ca o corecție a împrumutului din emisiunea de obligațiuni, sumele fiind detaliate în notele la conturile anuale.

Contul *Cheltuieli privind dobânzile* servește pentru înregistrarea angajării cheltuielilor cu dobânzile cuvenite obligatarilor.

Exemplu 1. SC ATLANTIC S.A. emite 10.000 de obligațiuni cu valoarea nominală de 5 lei în vederea contractării unui împrumut de 50.000 lei, rambursabil în 2 ani, cu dobândă fixă de 30% pe an. Împrumutul este primit la 1.07.N. Prețul de emisiune este de 5 lei/obligațiune, iar prețul de rambursare este de 6 lei/obligațiune. Valoarea de emisiune este încasată integral în momentul vânzării obligațiunilor. Rambursarea are loc la sfârșitul anului prin tragere la sorți și prin răscumpărarea și anularea obligațiunilor. Dobânda se calculează și se plătește la sfârșitul fiecărui an.

1.1. Contractarea și încasarea împrumutului

Analiza: Vânzarea celor 10.000 obligațiuni la 01.06.N încasate integral dă naștere la o datorie față de obligatari, constituită la nivelul valorii de rambursare (P+) și la creșterea disponibilităților bănești ale întreprinderii (A+), echivalente cu valoarea de emisiune a obligațiunilor. Diferența între cele două valori este prima de rambursare (A+), care este un cost pentru întreprindere, cost ce va fi eșalonat pe durata împrumutului.

- ✓ **suma de încasat:** 10.000 obligațiuni x 5 lei/obligațiune = 50.000 lei
- ✓ **suma de rambursat:** 10.000 obligațiuni x 6 lei/obligațiune = 60.000 lei
- ✓ **primă de rambursare** 10.000 lei

Formula contabilă este:

%	=	Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	60.000
Conturi curente la bănci			50.000
Prime privind rambursarea obligațiunilor			10.000

1.2. Amortizarea primelor de rambursare la 31.12.N

Analiza: La sfârșitul exercițiului N are loc calculul și înregistrarea amortizării primelor de rambursare, operațiune care generează cheltuieli financiare (A+) și o diminuare a primelor de rambursare (A-). La calculul amortizării se va ține cont de perioada dintre momentul primirii împrumutului (01.07.N) și sfârșitul exercițiului N.

Rata anuală $10.000/2 = 5.000\text{lei}$

Rata anului N (pentru 6 luni) $5.000 \times 6/12 = 2.500\text{ lei}$

Formula contabilă este:

Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor	=	Prime privind rambursarea obligațiunilor	2.500
---	---	--	-------

1.3. Recunoașterea dobânzii pentru exercițiul N

Analiza: Calculul și înregistrarea dobânzii pentru exercițiul N generează o cheltuială financiară cu dobânzile (A+), concomitent cu recunoașterea dobânzii de plată către obligatari (P+).

Dobânda = nr. de obligațiuni x VN x rata dobânzii x x nr.luni = $10.000 \times 5 \times 30\% \times 6/12 = 7.500\text{ lei}$.

Formula contabilă este:

Cheltuieli privind dobânzile	=	Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni	7.500
------------------------------	---	---	-------

1.4. Plata dobânzii

Analiza: Plata dobânzii duce la diminuarea datoriei față de obligatari (P-), simultan cu reducerea disponibilităților bănești (A-).

Formula contabilă este:

Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni	=	Conturi curente la bănci	7.500
---	---	--------------------------	-------

1.5. Amortizarea primelor de rambursare la 31. 12. N+1

Analiza: La sfârșitul exercițiului N+1 se calculează și se înregistrează amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor, operațiune care generează cheltuieli financiare (A+) și o diminuare a primelor de rambursare (A-). Formula contabilă este:

Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor	=	Prime privind rambursarea obligațiunilor	5.000
---	---	--	-------

1.6. Recunoașterea dobânzii pentru exercițiul N+1

Analiza: Calculul și înregistrarea dobânzii pentru exercițiul N+1 generează o cheltuială financiară cu dobânzile (A+), concomitent cu recunoașterea dobânzii de plată către obligatari (P+).

Dobânda anuală = $5.000 \times 30\% = 15.000\text{ lei}$ Formula contabilă este:

Cheltuieli privind dobânzile	=	Dobânzi aferente	15.000
------------------------------	---	------------------	--------

	împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni	
--	---	--

1.7. Rambursarea împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni

Analiza: Rambursarea a 50% din obligațiuni prin tragere la sorți duce la o diminuare a datoriilor față de obligatari (P-) și o creștere a datoriilor pe termen scurt (P+) până la achitarea sumelor cuvenite obligatarilor.

10.000 obligațiuni x 50% x 6 lei = 30.000 lei Formula contabilă este:

Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	=	Creditori diverși	30.000
---	---	-------------------	--------

1.8. Plata datoriilor

Analiza: Plata dobânzii și a părții din împrumut duce la diminuarea datoriei față de creditori pentru suma împrumutată și dobânzile aferente (P-), dar și a disponibilităților bănești (A-).

Formula contabilă este

%	=	Conturi curente la bănci	45.000
Creditori diverși			30.000
Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni			15.000

1.9. Calculul și înregistrarea amortizării primelor de rambursare

Analiza: În exercițiul N+2, au loc operațiuni similare. La 30.06.N+2, data scadenței împrumutului, se calculează și se înregistrează amortizarea primelor de rambursare pentru ultimele șase luni. Formula contabilă este:

Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor	=	Prime privind rambursarea obligațiunilor	25.000
---	---	--	--------

1.10. Calculul și înregistrarea dobânzii aferente împrumutului nerambursat

Dobânda = 25.000 x 30% x 6/12 = 3.750 lei

Cheltuieli privind dobânzile	=	Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni	01.03.75
------------------------------	---	---	----------

1.11. Achitarea dobânzii

Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni	=	Conturi curente la bănci	3.750
---	---	--------------------------	-------

1.12. Răscumpărarea obligațiunilor

Analiza: Răscumpărarea celor 5.000 de obligațiuni (50% din numărul celor emise), în vederea rambursării contravalorii împrumutului contractat, duce la creșterea titlurilor de valoare deținute de întreprindere (A+), concomitent cu diminuarea disponibilităților bănești ale întreprinderii (A-).

Valoarea = 5.000 x 6 lei/obligațiune = 30.000 lei. Formula contabilă este:

Obligațiuni emise și răscumpărate	=	Conturi curente la bănci	30.000
-----------------------------------	---	--------------------------	--------

1.13. Anularea obligațiunilor cumpărate

Analiza: Anularea obligațiunilor răscumpărate, respectiv lichidarea împrumutului, duce la diminuarea titlurilor de valoare deținute de întreprindere (A-) și a datoriilor față de obligatari (P-).

Formula contabilă este:

Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni	=	Obligațiuni emise și răscumpărate	30.000
---	---	-----------------------------------	--------

În acest moment, 30.06.N+2, împrumutul din emisiunea de obligațiuni este rambursat integral.

Exemplu 2. S.C. ATLANTIC S.A. contractează un credit bancar pe termen de 2 ani, în sumă de 20.000 lei, dobânda anuală de 30%. Rambursarea creditului se face în tranșe egale, la sfârșitul fiecărui exercițiu.

2.1. Încasarea creditului bancar

Analiza: Contractarea creditului bancar generează creșterea disponibilităților bănești (A+) ale întreprinderii și a datoriei față de instituția de credit (P+).

Formula contabilă este:

Conturi curente la bănci	=	Credite bancare pe termen lung	20.000
--------------------------	---	--------------------------------	--------

2.2. Recunoașterea dobânzii

Analiza: Înregistrarea dobânzii în exercițiul N generează o cheltuială financiară cu dobânzile (A+), concomitent cu recunoașterea dobânzii de plată către obligatari (P+).

Formula contabilă este:

Cheltuieli privind dobânzile	=	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	6.000
------------------------------	---	--	-------

2.3. Rambursarea datoriilor

Analiza: Rambursarea primei tranșe de credit și plata dobânzii înregistrate duce la diminuarea datoriilor față de bancă (P-) și diminuarea disponibilităților bănești (A-).

Formula contabilă este:

%	=	Conturi curente la bănci	16.000
Credite bancare pe termen lung			10.000
Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung			6.000

În exercițiul N+1 au loc operațiuni contabile similare.

2.4. Înregistrarea dobânzii în exercițiul N+1:

Cheltuieli privind dobânzile	=	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	3.000
------------------------------	---	--	-------

2.5. Rambursarea primei tranșe de credit și plata dobânzii înregistrate:

%	=	Conturi curente la bănci	13.000
Credite bancare pe termen lung			10.000
Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung			3.000

13. DELIMITĂRI ȘI CONTURI PRIVIND TREZORERIA

13.1. Delimitări privind trezoreria întreprinderii

Noțiunea de trezorerie:

Trezoreria unei întreprinderi însumează resursele lichide compuse din: numerar în casierie, disponibil la bănci, titluri de plasament, credite bancare contractate pe termen scurt și alte valori de trezorerie. Contabilitatea trezoreriei are ca obiect evidența existenței și mișcării disponibilităților din conturile de la bănci și din casierie; titlurilor de plasament; creditelor bancare pe termen scurt și a altor valori de trezorerie.

Structura trezoreriei:

În structura trezoreriei se includ: investiții financiare pe termen scurt, conturi la bănci, casa, acreditive, viramente interne.

- Investițiile financiare pe termen scurt (titlurile de plasament prezentate în capitolul 10) constau în: acțiuni proprii, acțiuni, obligațiuni emise și răscumpărate, obligațiuni, alte investiții financiare pe termen scurt și creanțe asimilate și vărsăminte de efectuat pentru investiții financiare pe termen scurt.

- Conturile la bănci sunt reprezentate de: valori de încasat (cecuri și efecte de încasat, efecte remise spre scontare); conturi curente la bănci (conturi la bănci în lei și în valută, sume în curs de decontare); dobânzi (de plătit, de încasat), credite bancare pe termen scurt și dobânzi aferente.

- Casa include: casa (în lei, în valută); alte valori (timbre fiscale și poștale, bilete de tratament și odihnă, tichete și bilete de călătorie, alte valori).

- Acreditivale sunt disponibilitățile în lei sau în valută, păstrate într-un cont bancar distinct, la dispoziția furnizorului. Din acest cont urmează a se efectua plăți către furnizor, pe măsura livrării de mărfuri, executării de lucrări sau prestării de servicii (garanția plății). Se utilizează în special în comerțul internațional.

- Viramentele interne reprezintă transferurile disponibilităților între conturile de trezorerie.

13.2. Conturi privind trezoreria întreprinderii

Caracterizare:

Prin *Conturi curente la bănci* se evidențiază disponibilitățile în lei și în valută ale întreprinderii existente în conturile bancare. Din punct de vedere al conținutului economic este un cont de activ, iar din punct de vedere al funcției contabile, un cont bifuncțional.

În *debitul* acestui cont sunt evidențiate intrările de numerar (încasări de creanțe de la clienți sau debitori diverși; depuneri de aport în numerar; depuneri de numerar aflat în casieria întreprinderii; primirea unui credit bancar etc.).

În *creditul* contului sunt reflectate toate tranzacțiile ce generează plăți (datorii față de furnizori, creditori diverși, bugetul statului; transferuri de numerar; rambursări de rate aferente unor împrumuturi etc.).

Soldul final al contului este în mod curent debitor, reprezentând disponibilul existent la un moment dat. Din punct de vedere al funcției contabile acest cont este bifuncțional, ceea ce înseamnă că poate avea și sold final creditor. Această situație indică faptul că banca a efectuat plăți în numele și pentru societatea titulară a contului bancar respectiv, peste limita de sumă existentă în contul de disponibilități al întreprinderii respective. Soldul creditor poate persista o perioadă scurtă de timp și doar în limita unui anumit plafon.

Sumele evidențiate în *extrasul de cont*, document ce atestă tranzacțiile cu disponibilități, sunt privite din două puncte de vedere: al întreprinderii ce are deschis contul la o bancă (aspect ce îl dezbatem în conținutul acestei cărți) și al băncii unde există un cont deschis de o întreprindere. Trebuie să remarcăm că cele două optici sunt diametral opuse: ceea ce pentru întreprindere reprezintă o încasare (intrare), la nivelul băncii este perceput ca o plată (ieșire) și viceversa.

Extrasul de cont, fiind emis de bancă, va reprezenta punctul de vedere al acesteia. Astfel, în extrasul de cont o sumă în dreptul căreia este scris debit va reprezenta o plată efectuată de întreprindere, iar o sumă în dreptul poziției credit va reprezenta o intrare de disponibilități în cont. În continuare, prezentăm un model de *extras de cont*, în care sunt trecute sumele tranzacțiilor (între paranteze a fost trecut numărul tranzacției respective).

MINDBANK S.A.
SUCURSALA BUCUREȘTI-GRIVIȚEI
EXTRAS DE CONT NR. *.*/08.03.2001 PAG.1
COD CONT: 7541136*****
TITULAR AMIGOS S.A.
DEVIZA: LEU

NR. DOCUM.	DATA VALUTEI	DEBIT	CREDIT
SOLD PRECEDENT (1)			10.000.000
(2)			2.000.000
(3.2.)			5.000.000
(4)		1.000.000	
(5.2.)		1.190.000	
(6.1.)		1.000.000	
COMISIOANE			0
RULAJ ZI		3.190.000	7.000.000
SOLD FINAL		3.190.000	17.000.000
DATA ULTIMEI OPERAȚIUNI:	01.03.2001		13.810.000
COD OPERATOR: **			
VERIFICAT,			

Exemplu 1. Acționarii societății comerciale AMIGOS depun în contul de la bancă aportul subscris în numerar în valoare de 10.000 lei.

Analiza: Depunerea aportului determină creșterea disponibilităților bănești ale societății respective (A+) și scăderea creanțelor față de acționari (A-). *Conturi curente la bănci* se debitează cu creșterile de activ, iar contul *Decontări cu asociații privind capitalul* se creditează cu micșorările de pasiv. Formula contabilă este următoarea:

Conturi curente la bănci	=	Decontări cu asociații privind capitalul	10000
--------------------------	---	--	-------

Exemplu 2. Societatea comercială AMIGOS primește un împrumut bancar pe o perioadă de 10 luni în valoare de 200 lei.

Analiza: Obținerea împrumutului determină creșterea datoriilor pe termen scurt (P+), concomitent cu creșterea disponibilităților bănești (A+). Contul *Conturi curente la bănci* se debitează cu creșterea de activ, iar contul *Credite bancare pe termen scurt* se creditează cu creșterea de pasiv. Formula contabilă este următoarea:

Conturi curente la bănci	=	Credite bancare pe termen scurt	200
--------------------------	---	---------------------------------	-----

Exemplu 3. Societatea comercială AMIGOS emite o factură către societatea comercială RAMSES ca urmare a prestării unui serviciu. Suma înscrisă în factură este de 500 lei, TVA 24 %. Ulterior, contravaloarea facturii este încasată.

3.1. Recunoașterea creanței

Analiza: Emiterea facturii implică modificarea următoarelor elemente: cresc creanțele (A+), veniturile din exploatare (P+) și datoriile fiscale (P+). Contul *Clienți* se debitează cu creșterea de activ, iar conturile *Venituri din servicii prestate terților* și *TVA colectată* se creditează cu creșterile de pasiv. Formula contabilă este următoarea:

Clienți	=	%	620
		Venituri din servicii prestate	500
		TVA Colectată	120

3.2. Încasarea creanței

Analiza: Încasarea creanței determină majorarea disponibilităților bancare (A+) și micșorarea creanței față de clienți (A-). *Conturi curente la bănci* se debitează cu creșterea de activ, iar contul *Clienți* se creditează cu scăderea de activ.

Conturi curente la bănci	=	Clienți	620
--------------------------	---	---------	-----

OBS:

În exemplele prezentate observăm următoarele: Încasările nu sunt sinonime cu veniturile.

Exemplu 4. Societatea comercială AMIGOS restituie o tranșă dintr-un împrumut bancar pe termen lung în sumă de 1.000 lei.

Analiza: Rambursarea unei tranșe din împrumut determină diminuarea datoriilor (P-) concomitent cu diminuarea disponibilităților bănești (A-). Contul *Credite bancare pe termen lung* se debitează cu micșorarea de datorii, iar *Conturi curente la bănci* se creditează cu micșorarea disponibilităților. Formula contabilă este următoarea:

Conturi bancare pe termen lung	=	Conturi curente la bănci	100
--------------------------------	---	--------------------------	-----

Exemplu 5. S.C. AMIGOS primește factura de la ROMTELECOM în valoare de 100lei, TVA 24% pe care o plătește ulterior.

5.1. Recunoașterea cheltuielilor

Analiza: Primirea facturii determină recunoașterea cheltuielilor cu taxele poștale și telecomunicațiile (A+), creșterea datoriei față de furnizor (P+) și a creanței față de bugetul statului (A+). Conturile *Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații* și *TVA deductibilă* se debitează cu creșterile de activ, iar contul *Furnizori* se creditează cu creșterea de pasiv. Formula contabilă este următoarea:

%	=	Furnizori	124
Cheltuieli poștale și taxe de comunicație			100
TVA Deductibilă			24

5.2. Plata datoriei

Analiza: Plata datoriei generează modificări în cadrul disponibilităților bănești (A-) și datoriilor (P-). Contul *Furnizori* se debitează cu micșorarea datoriilor în corespondență cu *Conturi curente la bănci*, care se creditează cu micșorarea disponibilului.

Formula contabilă este următoarea:

Furnizori	=	Conturi curente la bănci	124
-----------	---	--------------------------	-----

OBS:

În exemplele prezentate observăm următoarele: Plățile nu sunt sinonime cu cheltuielile.

Evidențierea tranzacțiilor privind disponibilitățile în numerar se realizează prin contul *Casa*. Are funcție contabilă de activ. În *debitul* contului sunt evidențiate intrările de numerar în casieria întreprinderii (încasări de creanțe de la clienți sau debitori diverși; depunerea aportului în numerar la capitalul social; ridicare de disponibil din bancă; încasări ale chiriilor, valoarea mărfurilor vândute etc.). În *creditul* contului sunt reflectate toate tranzacțiile ce generează ieșiri de numerar (plata datoriilor față de furnizori; depunerea numerarului în contul curent de la bancă; plata taxelor pentru constituirea societății comerciale; plata chiriei datorate, a despăgubirilor, a amenzilor etc.). *Soldul* final al contului este debitor, reprezentând disponibilul existent în casieria întreprinderii la un moment dat.

Contul sintetic de gradul I *Casa* este detaliat în două conturi sintetice de gradul II, *Casa în lei* și *Casa în valută*. Tranzacțiile sunt contabilizate în lei sau în lei și devize, după caz. În cadrul contului *Casa în valută* sunt deschise analitice pentru fiecare tip de valută cu care se lucrează. Aceste sume sunt înregistrate în lei la cursul zilei în care are loc încasarea sau plata. Transferurile de disponibilități bănești între conturile de trezorerie se realizează prin intermediul contului *Viramente interne*. Potrivit funcției contabile, este un cont de activ. În *debitul* contului se înregistrează sumele transferate dintr-un cont de trezorerie în alt cont de trezorerie (în acest caz, contul de trezorerie care cedează scade cu suma virată, iar contul *Viramente interne* crește cu aceeași sumă, aflată în tranzit). În *creditul* contului se înregistrează sumele intrate într-un cont de trezorerie din alt cont de trezorerie (în acest caz contul de trezorerie care primește crește cu suma virată, iar contul *Viramente interne* scade cu aceeași sumă). Fiind un cont de tranzit, acesta nu prezintă *sold*.

Exemplu 6. S.C. AMIGOS ridică de la bancă suma de 100 lei care este depusă în casieria unității.

6.1. Ridicarea numerarului din cont

Analiza: Ridicarea numerarului din contul de la bancă determină micșorarea disponibilului din bancă (A-) și transferarea sumei în alt element de trezorerie (A+). Conturile utilizate sunt: *Conturi curente la bănci*,

care se creditează cu diminuarea de disponibil și *Viramente interne*, care se debitează cu creșterea sumei transferate interimar.

Formula contabilă este următoarea:

Viramente interne	=	Conturi curente la banci	100
-------------------	---	--------------------------	-----

6.2. Depunerea numerarului în casă

Analiza: Depunerea numerarului în casieria întreprinderii determină transferarea sumei din contul de trezorerie interimar (A-) și creșterea numerarului (A+). Conturile utilizate sunt *Viramente interne* care se creditează cu micșorarea sumei transferate și *Casa în lei* care se debitează cu creșterea de numerar. Formula contabilă este următoarea:

Casa în lei	=	Viramente interne	100
-------------	---	-------------------	-----

Exemplu 7. La sfârșitul aceleiași zile, S.C. AMIGOS depune la bancă suma de 500 lei rezultată din încasări diverse în numerar.

7.1. Ridicarea numerarului din casă

Analiza: Ieșirea numerarului din casă determină micșorarea disponibilului (A-) și transferarea sumei într-un alt cont de trezorerie (A+). Conturile utilizate sunt: *Casa în lei* care se creditează cu micșorarea numerarului și *Viramente interne* care se debitează cu creșterea sumei transferate interimar. Formula contabilă este următoarea:

Viramente interne	=	Casa în lei	500
-------------------	---	-------------	-----

7.2. Depunerea numerarului în bancă

Analiza: Depunerea numerarului în contul de la bancă determină transferarea sumei din contul de trezorerie interimar (A-) și creșterea disponibilităților în contul de la bancă (A+). Conturile utilizate sunt *Viramente interne*, care se creditează cu micșorarea sumei transferate și *Conturi curente la bănci*, care se debitează cu creșterea de disponibil. Formula contabilă este următoarea:

Conturi curente la bănci	=	Viramente interne	500
--------------------------	---	-------------------	-----

13.3. Situația fluxurilor de trezorerie

Necesitate, noțiune, conținut

Am precizat că încasările nu sunt sinonime cu veniturile și nici plățile cu cheltuielile. Există venituri care generează încasări dar și venituri negeneratoare de încasări. De asemenea, unele cheltuieli generează plăți, iar alte cheltuieli nu sunt urmate de plăți. Astfel, profitul, calculat ca diferență între venituri și cheltuieli, nu este identic cu valoarea lichidităților existente la un moment dat la dispoziția unei întreprinderi. În consecință, bilanțul și contul de profit și pierdere nu oferă suficiente informații despre modul de gestionare a trezoreriei unei întreprinderi. Pe de altă parte, este necesară o informare cât mai bună a utilizatorilor situațiilor financiare cu privire la capacitatea unei întreprinderi de a efectua plăți, necesitățile de lichidități ale acesteia, precum și pentru a compara rezultatele diferitelor întreprinderi, eliminând impactul folosirii unor metode contabile diferite pentru tranzacții similare. Pentru a fi oferite aceste informații este necesară întocmirea *Situației fluxurilor de trezorerie*. *Standardul Internațional de Contabilitate IAS 7 - Situațiile fluxurilor de numerar* definește următorii termeni: numerar, echivalente de numerar, fluxuri de numerar, activități de exploatare, activități de investiții, activități de finanțare.

Numerarul cuprinde disponibilitățile bănești și depozitele la vedere. *Echivalentele de numerar* sunt investițiile financiare pe termen scurt, extrem de lichide, care sunt ușor convertibile în sume cunoscute de numerar și al căror risc de schimbare a valorii este insignifiant.

Fluxurile de numerar reprezintă intrările sau ieșirile de numerar și echivalente ale acestuia. Rolul *Situației fluxurilor de numerar* este de a raporta fluxurile de numerar din perioada respectivă, clasificate pe activități de exploatare, investiție și finanțare. *Activitățile de exploatare* înglobează principalele activități producătoare de venit ale întreprinderilor, precum și alte activități ce nu sunt activități de investiție sau finanțare. În categoria fluxurilor de numerar provenite din activitățile de exploatare se încadrează: încasările în numerar din vânzarea de bunuri și prestarea de servicii; încasările de numerar provenite din redevențe, onorarii, comisioane și alte venituri; plățile în numerar către furnizorii de bunuri și servicii; plățile în numerar către și în numele angajaților (salarii, contribuții), plățile în numerar de impozit pe profit, în cazul în care nu pot fi identificate în mod specific cu activitățile de investiții și finanțare.

Activitățile de investiție constau în achiziționarea și înstrăinarea de active pe termen lung. În această categorie sunt încadrate: plățile în numerar pentru achiziționarea de terenuri și mijloace fixe, active necorporale și alte asemenea active pe termen lung; plățile în numerar generate de construcțiile realizate în regie proprie; încasările de numerar din vânzarea de terenuri și clădiri, instalații și echipamente, active necorporale și alte asemenea active pe termen lung; avansurile în numerar și împrumuturile efectuate către alte întreprinderi (nu și dacă întreprinderea e o instituție financiară care acordă un avans); încasările din rambursarea avansurilor și împrumuturilor efectuate către alte părți (nu în cazul unei instituții financiare).

Activitățile de finanțare sunt activități ce constau în schimbări ale dimensiunii și componenței capitalului propriu și datoriilor unei întreprinderi. În această categorie se încadrează: încasările în numerar ca urmare a emisiunii de acțiuni; plățile în numerar către acționari pentru a achiziționa sau răscumpăra acțiunile întreprinderii; încasările în numerar ca urmare a emisiunii de obligațiuni; încasările aferente unor credite obținute; rambursările în numerar ale creditelor contractate.

Situația fluxurilor de trezorerie poate fi întocmită utilizând *metoda directă* sau *metoda indirectă*. Dorind să scoatem în evidență legătura dintre profit și disponibilități, vom prezenta și exemplifica doar metoda indirectă.

Mod de întocmire:

Pentru a întocmi Situația fluxurilor de trezorerie vom evidenția separat tranzacțiile aferente celor trei tipuri de activități. Calculul *fluxurilor de numerar din activități de exploatare prin metoda indirectă* se realizează pornind de la rezultatul înaintea impozitării.

Rezultatul înainte de impozitare este corectat (ajustat) astfel:

- se anulează impactul elementelor non-numerar; de exemplu cheltuielile cu amortizarea, cheltuielile privind deprecierea activelor, veniturile din anularea deprecierei activelor (cheltuielile se adună, iar veniturile se scad);
- se anulează impactul oricărui element pentru care efectele asupra numerarului sunt fluxurile de numerar din activitățile de investiții sau finanțare; de exemplu, în cazul unei vânzări de active imobilizate, se scade valoarea veniturilor din vânzarea activelor și se adună cheltuielile privind activele cedate, pentru a se neutraliza efectul asupra profitului din exploatare;
- se ia în calcul modificarea stocurilor, creanțelor și datoriilor din exploatare ce a avut loc între începutul și sfârșitul perioadei. Astfel, principiul contabilității de angajamente este înlocuit cu acela al contabilității de casă. Variația creanțelor împreună cu veniturile din vânzări generează încasări din vânzări. Variația stocurilor și a datoriilor adăugate cheltuielilor corespunzătoare generează plăți din exploatare către furnizori, salariați, asigurări sociale, instituții de credit etc. Diminuarea stocurilor sau creanțelor din exploatare se adună, iar creșterea acestora se scade. Majorarea datoriilor din exploatare se adună, iar micșorarea acestora se scade.

În urma acestor ajustări obținem valoarea *numerarului net provenit din activități de exploatare*.

În cazul *fluxurilor de numerar din activități de investiție* valoarea încasărilor generate de astfel de activități se adună, iar valoarea plăților se scade. Se obține *numerarul net provenit* (dacă valoarea obținută e pozitivă) / *folosit* (dacă valoarea obținută e negativă) *din / în activități de investiții*.

Pentru *fluxurile de numerar din activități de finanțare* valoarea încasărilor generate de activitățile de finanțare se adună, iar valoarea plăților se scade. Se obține *numerarul net provenit* (dacă valoarea obținută e pozitivă) / *folosit* (dacă valoarea obținută e negativă) *din / în activități de finanțare*.

Exemplu de întocmire a tabloului fluxurilor de numerar

Pentru întocmirea Situației fluxurilor de trezorerie a S.C. FRIENDS S.A., vom avea ca bază de pornire informațiile din bilanțul și contul de profit și pierdere de la sfârșitul anului N. În bilanț, din necesități informaționale, amortizările și deprecierile de active sunt prezentate separat (ca linii distincte ce sunt scăzute din valoarea activului). A fost introdusă și o coloană de variații în care sunt evidențiate modificările între anul N și anul N-1. Contul de profit și pierdere a fost prezentat schematic, sub formă de T.

Bilanț diferențial

Elemente bilanțiere	N-1	N	Variația (N – N-1)
Mașini, utilaje și instalații de lucru	35.000	25.000	-10.000 ↓ *
Amortizarea instalațiilor tehnice și mașinilor	(3.500)	(5.000)	+ (1.500) ↑ *
Mărfuri	33.450	18.450	-15.000 ↓
Provizioane pentru deprecierea mărfurilor	(1.000)	0	- (1.000) ↓
Clienți	33.975	23.975	- 10.000 ↓
Conturi curente la bănci	20.000	72.250	+52.250 ↑
TOTAL ACTIV	117.925	134.675	16.750
Capital social	20.000	20.000	0
Rezerve legale	1.500	1.500	0
Rezultat reportat	28.500	58.500	+30.000 ↑ **
Profit și pierdere	30.000	4125	-25.875 ↓ **
Credite bancare pe termen lung și mediu	0	12.000	+12.000 ↑
Furnizori	30.425	22.000	-8.425 ↓
Impozit pe profit	7.500	10.375	+ 2.875 ↑ **
TVA de plată	0	6.175	+6.175 ↑
TOTAL PASIV	117.925	134.675	16.750

Contul de profit și pierdere

CHELTUIELI		VENITURI	
Cheltuieli privind mărfurile	15.000	Venituri din vânzarea mărfurilor	20.000
Cheltuieli privind activele cedate	9.000	Venituri din vânzarea activelor și din alte operațiuni de capital	12.500
Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	2.500	Venituri din anularea deprecierii mărfurilor	1.000
Cheltuieli cu impozitul pe profit	2.875		
		REZULTAT (PROFIT)	4125

Pornind de la aceste informații vom întocmi Situația fluxurilor de trezorerie. Suma celor trei fluxuri de numerar - din exploatare, din investiții și din finanțare - trebuie să fie egală cu variația numerarului între începutul și sfârșitul exercițiului. În cazul nostru, este vorba de variația disponibilităților din contul de la bancă, și anume suma de 52.250.000 lei. Modificările generate de tranzacțiile desfășurate

de S.C. FRIENDS S.A. sunt reflectate în coloana de variații ale elementelor din bilanț. Modul de calcul al elementelor utilizate în această situație care au necesitat prelucrări suplimentare va fi prezentat mai jos. Menționăm că S.C. FRIENDS S.A. a vândut un utilaj pentru suma de 12.500.000, costul de achiziție al acestuia fiind de 10.000.000 lei, iar amortizarea înregistrată de 1.000.000 lei, tranzacție ce va fi luată în calcul în cadrul activității de investiții. Creanța de 12.500.000 lei a fost încasată în cursul anului.

* Suma de 10.000.000 lei, reprezentând valoarea de intrare a utilajului vândut, are corespondent în cadrul situației fluxurilor de numerar în 9.000.000 lei – Cheltuieli privind activele cedate și 1.000.000 lei amortizare. În consecință, amortizarea aferentă anului N este compusă din 1.500.000 lei (reprezentând variația amortizării) + 1.000.000 lei (sumă cu care a fost diminuată amortizarea în anul N datorită descărcării din gestiune a utilajului vândut). Obținem 2.500.000 lei - Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor.

** Variațiile acestor trei elemente însumate reprezintă valoarea profitului din anul N înaintea impozitării (30.000.000 lei – 25.875.000 lei + 2.875.000 lei = 7.000.000 lei) de la care se pornește pentru a întocmi Situația fluxurilor de trezorerie. Dacă impozitul pe profit aferent anului N-1 ar fi fost plătit în exercițiul N, suma plătită se scădea din fluxurile de numerar ale activității de exploatare.

Profitul înainte de impozitare și elemente extraordinare se obține mai simplu folosind datele din Contul de profit și pierdere al anului N, astfel: Profit + Cheltuieli cu impozitul pe profit = 4.125.000 lei + 2.875.000 lei = 7.000.000 lei. Situația fluxurilor de trezorerie (prin metoda indirectă)

- lei -
numerar

Fluxuri de numerar din activități de exploatare

Profitul înainte de impozitare și elemente extraordinare	7.000.000
Ajustări pentru:	
• Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	2.500.000
• Venituri din anularea deprecierii mărfurilor	(1.000.000)
• Venituri din vânzarea activelor	(12.500.000)
• Cheltuieli privind activele cedate	9.000.000
Profit din exploatare înainte de modificările capitalului (activului) circulant	<u>5.000.000</u>
• Scăderea stocurilor	15.000.000
• Diminuare creanțe față de clienți	10.000.000
• Plata datoriilor față de furnizori	(8.425.000)
• Creșterea datoriilor față de stat (TVAcol)	(6.175.000)
<i>Numerarul net provenit din activități de exploatare</i>	27.750.000
Fluxuri de numerar din activități de investiție	
Încasări din vânzarea de utilaje	<u>12.500.000</u>
<i>Numerarul net provenit din activități de investiție</i>	12.500.000

Fluxuri de numerar din activități de finanțare

Încasări din împrumuturi pe termen lung	<u>12.000.000</u>
<i>Numerarul net provenit din activități de finanțare</i>	12.000.000
Creșterea netă de numerar și echivalente ale numerarului	52.250.000
Numerar și echivalente de numerar la începutul perioadei	20.000.000
Numerar și echivalente de numerar la sfârșitul perioadei	72.250.000

14. ASPECTE CONEXE PRIVIND REZULTATUL ÎNTREPRINDERII

14. 1. Activitatea curentă și activitatea extraordinară Rezultatele financiare.

Rezultatele financiare sintetizează eficiența cu care s-a desfășurat întreaga activitate economică a întreprinderii. Rezultatele financiare se calculează de regulă la sfârșitul exercițiului financiar pe baza diferenței între venituri și cheltuieli. Rezultatul poate fi o mărime valorică pozitivă denumită *profit*, în situația când veniturile sunt mai mari decât cheltuielile sau o mărime valorică negativă denumită *pierdere*, în situația inversă. Procesul de formare a rezultatului este descris și analizat prin contul de rezultate (contul de profit și pierdere). Acesta cuprinde cheltuielile și veniturile întreprinderii.

Cadrul pentru elaborarea și prezentarea situațiilor financiare elaborat de IASC definește cheltuielile și veniturile astfel:

- ▲ *Cheltuielile* constituie diminuări ale beneficiilor economice, înregistrate pe parcursul exercițiului contabil sub formă de ieșiri sau scăderi ale valorii activelor sau creșteri ale datoriilor, care se concretizează în reduceri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din distribuirea acestora către acționari.
- ▲ *Veniturile* constituie creșteri ale beneficiilor economice, înregistrate pe parcursul exercițiului contabil sub formă de intrări sau creșteri ale activelor sau descreșteri ale datoriilor, care se concretizează în creșteri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din contribuții ale acționarilor.

În același Cadru conceptual sunt prezentate criteriile de recunoaștere a veniturilor și cheltuielilor:

- ▲ *Veniturile* sunt recunoscute în contul de rezultate (contul de profit și pierdere) atunci când a avut loc o creștere a beneficiilor economice viitoare aferente creșterii unui activ sau diminuării unei datorii, modificare ce poate fi evaluată în mod credibil.
- ▲ *Cheltuielile* sunt recunoscute în contul de rezultate (contul de profit și pierdere) atunci când a avut loc o scădere a beneficiilor economice viitoare, aferente diminuării unui activ sau creșterii unei datorii, modificare ce poate fi evaluată în mod credibil. Structurarea informațiilor în contul de rezultate pleacă de la activitatea întreprinderii, care se identifică de fapt cu operațiunile economico-financiare desfășurate de o întreprindere într-o perioadă de gestiune. Toate operațiunile legate de activitatea principală sau de exploatare, care se identifică cu obiectul de activitate al unei întreprinderi, sunt considerate drept operațiuni curente obișnuite.

Operațiunile curente (obișnuite) prezintă în cadrul fiecărei întreprinderi un caracter specific, legat de activitatea acesteia. Aceste operațiuni au un caracter ordinar, obișnuit și repetitiv. Pe baza acestor operații se determină rezultatul curent. *Activitatea curentă* este activitatea desfășurată de o întreprindere potrivit obiectului său de activitate, inclusiv activitățile derivate din realizarea acestuia. Ea cuprinde pe lângă activitatea de exploatare și alte activități accesorii care se caracterizează printr-un anumit grad de permanență. Repetitivitatea unei anumite operațiuni este esențială pentru a o clasifica în categoria operațiilor curente sau extraordinare.

Activitatea extraordinară se referă la evenimente sau tranzacții diferite de activitatea curentă a întreprinderii. Operațiunile extraordinare au un caracter nerepetitiv, accidental. Ele nu apar în cadrul activității întreprinderii frecvent sau cu regularitate. În procesul de separare a veniturilor și cheltuielilor în funcție de caracterul lor curent (obișnuit) sau extraordinar, este necesară analizarea atentă a naturii și activității întreprinderii. Operațiuni economico-financiare, care pentru unele întreprinderi fac parte din activitatea curentă (obișnuită), pot reprezenta în cazul altor întreprinderi activități extraordinare. O întreprindere poate să desfășoare operațiuni financiare care includ atât operațiuni obișnuite, cât și operațiuni cu caracter extraordinar. Datorită faptului că natura financiară a unei operațiuni primează asupra caracterului ei extraordinar, operațiunile extraordinare care au caracter financiar sunt considerate

operațiuni financiare. Prin rezultatul financiar, operațiunile financiare participă alături de operațiunile de exploatare la constituirea operațiunilor curente (obișnuite) în baza cărora se constituie rezultatul curent.

Standardul internațional de contabilitate IAS 8 Profitul net sau pierderea netă a perioadei, erori fundamentale și modificări ale politicilor contabile oferă clasificarea, modul de prezentare și abordarea contabilă a anumitor evenimente în contul de rezultate (contul de profit și pierdere), astfel încât să se creeze o bază uniformă pentru toate întreprinderile ce prezintă acest cont. Standardul prevede și modul în care trebuie să fie reflectate unele elemente din cadrul contului de rezultate (contului de profit și pierdere) corespunzător activităților obținute, și clasificarea și prezentarea elementelor extraordinare. Activitățile ordinare sunt oricare dintre activitățile desfășurate de întreprindere ca parte a obiectului de activitate și activitățile adiționale în care se implică întreprinderea pentru continuarea activităților de bază sau derivând din acestea. Elementele extraordinare sunt veniturile sau cheltuielile rezultate din evenimente sau tranzacții ce sunt clar diferite de activitățile obișnuite ale întreprinderii și care nu au un caracter frecvent sau regulat.

14.2. Conturi privind cheltuielile și veniturile

Cheltuielile și veniturile se înregistrează în cadrul conturilor asociate plecând de la criteriul corespondenței. Cheltuielile se recunosc în corespondență cu diminuările de activ sau creșterile de pasiv (datorii) (de exemplu, consumul de materii prime sau amortizarea mijloacelor fixe, respectiv, datorii față de salariați pentru munca prestată). Veniturile se recunosc în corespondență cu diminuările de pasiv (datorii) sau cu creșterile de activ (creanțe). Cheltuielile sunt înregistrate în conturile asociate în baza conectării cu veniturile, adică recunoașterea veniturilor și cheltuielilor care rezultă direct și concomitent dintr-o tranzacție (operațiune) se realizează simultan sau combinat.

Funcționarea conturilor de venituri și de cheltuieli

Cheltuielile evidențiază locul sau modul de creare a rezultatului, ca efect al utilizării resurselor în activitatea de exploatare, financiară și extraordinară. Efectuarea lor duce la micșorarea situației nete (capitalului propriu). Conturile de cheltuieli, prin funcția lor contabilă, sunt asimilate conturilor de activ. Aceste conturi *se debitează* cu valoarea cheltuielilor efectuate și *se creditează* la repartizarea acestora în contul de profit și pierdere. La sfârșitul perioadei de gestiune ele nu prezintă *sold*. Veniturile, prin constituirea și realizarea lor, determină creșterea situației nete (capitalului propriu) a întreprinderii. De aceea, ca funcție contabilă, conturile de venituri sunt asimilate conturilor de pasiv. Conturile de venituri *se creditează* cu valoarea veniturilor obținute și *se debitează* cu ocazia repartizării acestora în contul de profit și pierdere. Asemenea conturilor de cheltuieli, conturile de venituri nu prezintă *sold* la sfârșitul perioadei de gestiune (sfârșitul lunii). Organizarea veniturilor și cheltuielilor, delimitarea și înregistrarea lor se realizează urmărind principiile prezentate în capitolul 2, paragraful 2.4., „Principii aplicabile contului de profit și pierdere”.

14.3. Instrumentarea contabilă a operațiilor privind cheltuielile și veniturile

Pornind de la împărțirea activității întreprinderii reflectată în contabilitate pe cele trei nivele, conturile de venituri și cheltuieli se clasifică astfel:

- ▲ 1) venituri și cheltuieli din exploatare;
- ▲ 2) venituri și cheltuieli financiare;
- ▲ 3) venituri și cheltuieli extraordinare.

14.3.1. Venituri și cheltuieli din exploatare

1.1. Venituri din exploatare

a) *Venituri din vânzarea de produse finite, semifabricate, produse reziduale, executarea de lucrări, prestări servicii, studii și cercetări, venituri din redevențe, venituri din vânzarea mărfurilor, locații de gestiune și chirii, venituri din activități diverse.* Producția vândută este evaluată la preț de vânzare.

Exemplu:

- vânzarea produselor finite la prețul de vânzare de 14.000 lei:

Clienți	=	Venituri din vânzarea produselor finite	14.000
---------	---	---	--------

- executarea de lucrări către terți:

Clienți	=	Venituri din lucrări executate și servicii prestate	11.000
---------	---	---	--------

Vânzările de mărfuri apar îndeosebi la întreprinderile comerciale și se constituie pe seama vânzării mărfurilor achiziționate.

Exemplu:

- livrarea mărfurilor către clienți:

Clienți	=	Venituri din vânzarea mărfurilor	17.000
---------	---	----------------------------------	--------

Vânzările sunt adesea supuse unor reduceri cu caracter comercial și cu caracter financiar. Reducerile cu caracter comercial constau din: rabaturi (acordate, de obicei, pentru deficiențe calitative); remize (acordate pentru importanța vânzării și relația cu clientul) și risturnuri (acordate în contul vânzărilor către un client pe o perioadă de timp: semestru, an). Reducerile cu caracter financiar se prezintă sub forma sconturilor de decontare ce se acordă clienților pentru achitarea înainte de scadență. Însușirea vânzărilor de mărfuri și a producției vândute nete (mai puțin reducerile comerciale), conduce la obținerea *cifrei de afaceri* ca unul din indicatorii ce caracterizează mărimea întreprinderii și a situației economicofinanciare a acesteia.

b) *Variația stocurilor (producția stocată)* reprezintă variația în plus (stocaj) sau în minus (destocaj) între valoarea la cost de producție efectiv a stocurilor de produse și producția în curs de execuție la sfârșitul perioadei și valoarea stocurilor inițiale ale produselor și producției în curs de execuție. Variațiile producției stocate se determină atât pentru fiecare formă de produse stocate (semifabricate, produse finite, produse reziduale etc.), cât și pentru animale și păsări obținute din producție proprie.

Exemplu:

- se înregistrează costul producției în curs de execuție la sfârșitul perioadei:

Produse în curs de execuție	=	Variația stocurilor	8.125
-----------------------------	---	---------------------	-------

- se înregistrează obținerea de produse finite la cost de producție 9.000 lei:

Produse finite	=	Variația stocurilor	9.000
----------------	---	---------------------	-------

- se descarcă gestiunea pentru produse finite vândute la costul de producție 8.000.000 lei:

Variația stocurilor	=	Produse finite	8.000
---------------------	---	----------------	-------

c) *Veniturile din producția de imobilizări* se constituie din producția de imobilizări necorporale și corporale efectuată în scopuri proprii.

Exemplu:

- obținerea în regie proprie a unui mijloc fix; la sfârșitul primului an, investiția este terminată în proporție de 50%;

Imobilizări corporale în curs	=	Venituri din producția de imobilizări corporale	4.000
-------------------------------	---	---	-------

- în cursul celui de-al doilea an, se înregistrează terminarea investiției pentru restul de 50%;

Imobilizări corporale în curs	=	Venituri din producția de imobilizări corporale	4.000
-------------------------------	---	---	-------

- și după recepția utilajului:

Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)	=	Imobilizări corporale în curs	8.000
--	---	-------------------------------	-------

Evaluarea producției stocate și a producției de imobilizări se realizează la nivelul costului de producție stabilit în contabilitatea de gestiune.

d) *Veniturile din subvenții de exploatare* reprezintă subvențiile primite de unitate pentru acoperirea pierderilor pentru diferențe de preț la produse subvenționate, precum și alte subvenții din partea statului sau din partea altor organisme.

e) *Alte venituri din exploatare* cuprind veniturile din creanțele reactivate și debitori diverși, veniturile din despăgubiri, amenzi, penalități, venituri din donații și subvenții primite, venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital, venituri din subvenții pentru investiții, alte venituri, altele decât cele prezentate anterior.

Exemplu:

- se recunosc veniturile din creanțe reactivate:

Debitori diverși	=	Venituri din creanțe reactivate și debitori diverși	2.500
------------------	---	---	-------

- se încasează o despăgubire de la o altă societate comercială:

Conturi curente la bănci	=	Venituri din despăgubiri, amenzi, penalități	800
--------------------------	---	--	-----

- se înregistrează vânzarea unui mijloc fix la preț de vânzare de 8.000 lei:

Debitori diverși	=	Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital	8.000
------------------	---	---	-------

f) *Veniturile din provizioane privind exploatarea* se constituie din reluarea (prin anulare sau diminuare) provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli, pentru deprecierea imobilizărilor, pentru deprecierea activelor circulante. Tot aici se cuprind și veniturile din fondul comercial negativ.

1.2. Cheltuielile de exploatare

a) *Cheltuielile privind stocurile* cuprind cheltuielile privind consumul de materii prime, materiale consumabile (materiale auxiliare, combustibili, materiale pentru ambalat, piese de schimb etc.), consumul de materiale de natura obiectelor de inventar, de materiale nestocabile, energie și apă, animale și păsări, precum și costul mărfurilor vândute și cheltuielile cu ambalajele. Costul mărfurilor vândute cuprinde

prețul lor de cumpărare, cheltuieli accesorii (cheltuieli de transport, taxe vamale, prime de asigurare), precum și alte taxe nedeductibile.

Exemplu:

- se dau în consum materii prime în valoare de 800 lei și materiale consumabile în valoare de 300 lei:

Cheltuieli cu materiile prime	=	Materii prime	800
Cheltuieli cu materialele consumabile		Materiale consumabile	300

- se înregistrează consumul de energie de la furnizor în valoare de 7.200 lei:

Cheltuieli privind energia și apa	=	Furnizori	7.200
-----------------------------------	---	-----------	-------

- se descarcă gestiunea pentru mărfuri vândute la preț de înregistrare 12.780 lei:

Cheltuieli privind mărfurile	=	Mărfuri	12.780
------------------------------	---	---------	--------

b) Cheltuielile cu lucrările și serviciile executate de terți includ: cheltuielile cu întreținerea și reparațiile, redevențele, locațiile de gestiune și chiriile, primele de asigurare datorate, cheltuielile cu studiile și cercetările precum și alte servicii executate de terți (cheltuielile cu colaboratorii, comisioane și onorarii, cheltuielile de protocol, reclamă și publicitate, transportul de bunuri și personal, deplasări, detașări și transferări, cheltuielile poștale și taxele de telecomunicații, cheltuielile cu serviciile bancare și asimilate, alte servicii prestate de terți).

Exemplu:

- înregistrarea unei lucrări de reparații, executată de terți în valoare de 800 lei.

Cheltuieli cu întreținerea și reparațiile	=	Furnizori	800
---	---	-----------	-----

- plata taxelor de comunicație în valoare de 1.100 lei:

Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații	=	Conturi curente la bănci	1.100
---	---	--------------------------	-------

- se înregistrează plata unor comisioane bancare în valoare de 300 lei:

Cheltuieli privind comisioanele și onorariile	=	Conturi curente la bănci	300
---	---	--------------------------	-----

c) Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate se referă la cheltuielile cu impozite, taxe și alte vărsăminte suportate de întreprindere (impozitul pe clădiri, taxa pentru folosirea terenurilor, taxa asupra mijloacelor de transport etc.).

Exemplu:

- se înregistrează plata impozitului pe clădiri în valoare de 850 lei și a taxei asupra mijloacelor de transport în valoare de 200 lei dintr-un avans de trezorerie.

Cheltuieli cu alte impozite și taxe vărsăminte asimilate	=	Avansuri de trezorerie	1.050
--	---	------------------------	-------

d) Cheltuieli cu personalul se referă la cheltuielile cu salariile aferente angajaților întreprinderii precum și la alte cheltuieli (contribuțiile angajatorului) suportate de întreprindere.

Exemplu:

- se înregistrează salariile cuvenite personalului unității în valoare de 20.000 lei.

Cheltuieli cu salariile personalului	=	Personal salarii datorate	20.000
--------------------------------------	---	---------------------------	--------

- se înregistrează contribuția unității privind asigurările și protecția socială (în medie, 30% CAS și 5% contribuția la fondul de șomaj).

Cheltuieli privind asigurările și protecția socială	=	%	7.000
		Contribuția unității la asigurările sociale	6.000
		Contribuția unității la fondul de șomaj	1.000

e) *Alte cheltuieli de exploatare* cuprind pierderile din creanțe și debitorii diverși; despăgubiri, amenzi și penalități; donații și subvenții acordate; cheltuielile privind activele cedate și alte operații de capital; alte cheltuieli de exploatare.

Exemplu:

- se plătesc din casierie amenzi în valoare de 550 lei:

Despăgubiri, amenzi și penalități	=	Casa în lei	550
-----------------------------------	---	-------------	-----

f) *Cheltuielile cu amortizările, provizioanele și ajustarea la inflație* se referă la cheltuielile de exploatare privind amortizări și provizioane reprezentând amortizarea imobilizărilor, valoarea provizioanelor privind riscurile și cheltuielile, provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor și a activelor circulante.

Exemplu:

- se înregistrează amortizarea imobilizărilor corporale în valoare de 19.000 lei.

Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	Amortizări privind imobilizările corporale	19.000
---	---	--	--------

- se înregistrează la sfârșitul exercițiului N provizioanele pentru deprecierea stocurilor de materii prime în valoare de 2.000 lei.

Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	2.000
--	---	---	-------

- se înregistrează un provizion aferent unui litigiu cu un client în valoare de 2.800 lei.

Cheltuieli de exploatare privind provizioanele	=	Provizioane pentru riscuri și cheltuieli	2.800
--	---	--	-------

14.3.2. Venituri și cheltuieli financiare

2.1. Venituri financiare

a) *Veniturile din imobilizări financiare (investiții pe termen lung)* includ dividendele încasate pentru participațiile la capitalul altor societăți, prețul de vânzare aferent imobilizărilor financiare cedate și dobânzile aferente creanțelor imobilizate.

Exemplu:

- se înregistrează dobânzile aferente creanțelor imobilizate în valoare de 2.000 lei.

Debitori diverși	=	Venituri din creanțe	2.000
------------------	---	----------------------	-------

b) Veniturile din investiții financiare pe termen scurt se constituie din diferențele favorabile între prețul de vânzare (cesiune) al investițiilor financiare pe termen scurt și prețul lor de înregistrare.

Exemplu:

- se vând acțiuni cumpărate la prețul de 1.000 lei, la preț de vânzare 1.200 lei:

Conturi curente la bănci	=	%	2.200
		Acțiuni	1.000
		Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate	200

c) Veniturile din diferențe de curs valutar reprezintă veniturile obținute din diferențele rezultate în urma lichidării creanțelor și datoriilor în valută ale întreprinderii, diferențele favorabile de curs valutar aferente disponibilităților în devize, numerarului în casierie în devize și existentului în conturile de acreditive în devize.

Exemplu:

- încasarea unei creanțe în devize:

Conturi la bănci în valută	=	%	100.000
		Clienți	90.000
		Venituri din diferențe de curs valutar	10.000

d) Alte venituri financiare includ veniturile din dobânzi (pentru disponibilitățile în contul curent, aferente împrumuturilor acordate în cadrul grupului etc.), din sconturi obținute de la furnizori sau creditori, alte venituri financiare.

Exemplu:

- se înregistrează dobânda aferentă disponibilităților în contul curent în valoare de 800 lei.

Conturi curente la bănci	=	Venituri din dobânzi	800
--------------------------	---	----------------------	-----

- se înregistrează plata înainte de scadență a datoriei către furnizori în valoare de 10.000 lei; se obține un scont de decontare de 2%.

Furnizori	=	%	10.000
		Conturi curente la bănci	9.800
		Venituri din sconturi obținute	200

e) Veniturile financiare din provizioane reprezintă venituri financiare obținute din reluarea (prin diminuare sau anulare) a provizioanelor constituite pentru activitatea financiară (provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare, pentru deprecierea investițiilor financiare pe termen scurt etc.).

Exemplu:

- se diminuează provizioanele pentru deprecierea acțiunilor în valoare de 6.000 lei:

Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	=	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante	6.000
---	---	--	-------

2.2. Cheltuielile activității financiare

a) Pierderi din creanțe legate de participații

Exemplu:

- se înregistrează pierderi din creanțe imobilizate în valoare de 3.100 lei

Pierderi din creanțe legate de participanți	=	Creanțe imobilizate	3.100
---	---	---------------------	-------

b) Cheltuieli privind investițiile financiare cedate (cheltuieli privind imobilizările financiare cedate, pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate) ca diferențe nefavorabile între prețul de vânzare și prețul de înregistrare al acestora.

Exemplu:

- se înregistrează vânzarea de acțiuni la preț de vânzare de 8.000 lei, preț de cumpărare 8.500 lei.

%	=	Acțiuni	8.500
Conturi curente la bănci			8.000
Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt			500

c) Cheltuielile din diferențe de curs valutar sunt cheltuieli din diferențele nefavorabile de curs valutar aferente disponibilităților la bănci în valută, disponibilităților din casierie în valută, creanțelor și datoriilor în valută la momentul încasării.

Exemplu:

- se achită datoria către furnizor, diferențele nefavorabile de curs valutar sunt de 200 lei.

%	=	Conturi la bănci în valută	40.000
Furnizori			39.800
Cheltuieli din diferențe de curs valutar			200

- la sfârșitul anului 200X, în contul *Conturi la bănci în valută* se află suma de 5.000 \$, echivalentul său în lei fiind de 14.500 lei, adică un curs mediu de 2,90 lei/\$. Cursul la 31 decembrie este de 2,80 lei/\$, adică întreprinderea înregistrează o cheltuială din diferențe de curs valutar de $5.000\$ \times (2,90 - 2,80) \text{ lei}/\$ = 500 \text{ lei}$.

Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	Conturi la bănci în valută	500
--	---	----------------------------	-----

d) Alte cheltuieli financiare se referă la: dobânzile datorate de întreprindere aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate, datoriilor legate de participații și altor împrumuturi, sconturile acordate clienților și debitorilor, alte cheltuieli financiare.

Exemplu:

- se înregistrează dobânzile de plată aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni (3.000 lei) și creditelor bancare pe termen lung (2.500 lei).

Cheltuieli privind dobânzile	=	%	5.500
		Dobânzile aferente împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni	3.000
		Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	2.500

- se înregistrează încasarea înainte de scadență, prin casieria întreprinderii, a unei creanțe în valoare de 1.900 lei pentru care se acordă un scont de 1%:

%	=	Clienți	1.900
		Casa	1.881
		Cheltuieli privind sconturile acordate	19

e) Cheltuielile financiare privind amortizările și provizioanele includ provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare, a activelor circulante, precum și sumele reprezentând amortizarea primelor de rambursare a împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni.

Exemplu:

- se înregistrează constituirea unui provizion pentru deprecierea imobilizărilor financiare în sumă de 3.150 lei:

Cheltuieli financiare privind deprecierea imobilizărilor financiare	=	Alte titluri imobilizate	3.150
---	---	--------------------------	-------

- se înregistrează amortizarea anuală a primelor de rambursare a obligațiunilor (5.000 lei) calculate în funcție de durata împrumutului (doi ani):

Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor	=	Prime privind rambursarea obligațiunilor	2.500
---	---	--	-------

Diferența dintre veniturile și cheltuielile financiare reprezintă *rezultatul financiar*. Acest rezultat financiar adunat la rezultatul exploatării constituie *rezultatul curent* al exercițiului.

14.3.3. Venituri și cheltuieli extraordinare

Veniturile și cheltuielile extraordinare sunt generate de operațiunile ce nu au un caracter ordinar, obișnuit, normal. *Veniturile extraordinare* provin din subvenții pentru evenimente extraordinare și altele similare. *Cheltuielile extraordinare* sunt generate de calamități și alte evenimente similare.

Exemplu:

- se înregistrează valoarea pierderilor din calamități constatate la materiile prime și la materialele de natura obiectelor de inventar.

Cheltuieli privind calamitățile și alte evenimente similare	=	%	2.200
		Materii prime	1.400
		Materiale de natura obiectelor de inventar	800

Diferența între veniturile și cheltuielile extraordinare reprezintă *rezultatul extraordinar* al exercițiului. Rezultatul extraordinar plus rezultatul curent din care se scad cheltuielile cu impozitul pe profit formează *rezultatul exercițiului*. Pentru a stabili rezultatul exercițiului în contul de profit și pierdere se procedează la închiderea conturilor de cheltuieli și venituri. Înregistrările contabile de principiu care intervin sunt:

- Decontarea sau repartizarea veniturilor în rezultatul exercițiului, pentru soldul creditor al conturilor asociate.

Conturi de venituri	=	Profit și pierdere
---------------------	---	--------------------

- Decontarea sau repartizarea în rezultatul exercițiului a cheltuielilor pentru soldul debitor al conturilor asociate.

Profit și pierdere	=	Conturi de cheltuieli
--------------------	---	-----------------------

În urma efectuării acestor operații, contul de profit și pierderi reflectă în credit suma veniturilor exercițiului iar în debit suma cheltuielilor. Soldul intermediar debitor sau creditor al contului *Profit și pierderi* reprezintă rezultatul exercițiului înainte de impozitare (rezultatul contabil).

Rezultat contabil. Rezultat impozabil (fiscal)

- *Profitul contabil* este profitul net sau pierderea pe o perioadă înainte de scăderea cheltuielilor cu impozitul.

- *Profitul impozabil* (pierderea fiscală) este profitul (pierderea) pe perioada exercițiului, determinat în concordanță cu reguli stabilite de autoritatea fiscală, pe baza cărora impozitul pe profit este plătit (recuperabil). Pentru determinarea rezultatului impozabil, la sfârșitul exercițiului se procedează la corectarea rezultatului (soldul contului Profit și pierderi) cu o sumă de elemente deductibile (care diminuează baza impozabilă) și nedeductibile (care sunt reintegrate în baza de impozitare). Rezultatul astfel calculat este rezultatul fiscal.

Rezultatul fiscal	=	Rezultatul exercițiului înainte de impozitare + Cheltuieli nedeductibile – Deduceri fiscale
-------------------	---	---

Cota impozitului pe profit este în prezent de 16%. Impozitul pe profit se calculează lunar, cumulativ de la începutul anului, dar se achită trimestrial. Potrivit normelor fiscale, cheltuielile sunt deductibile numai dacă sunt aferente realizării veniturilor sau dacă sunt considerate deductibile, conform prevederilor legale în vigoare.

Cheltuielile pentru care nu se admite deducerea sunt:

- impozitul pe profit datorat și impozitul pe venit realizat în străinătate;
- amenzile și penalitățile datorate către autoritățile române sau străine;
- cheltuielile de protocol care depășesc limitele prevăzute de legea bugetară anuală;
- sumele utilizate pentru constituirea, majorarea rezervelor și provizioanelor peste limitele legale;
- cheltuielile de detașare și deplasare peste plafoanele prevăzute de lege;
- cheltuielile de sponsorizare care depășesc limitele cotei prevăzute de lege;
- sumele care depășesc limitele cheltuielilor considerate deductibile, conform legii bugetare anuale.

Din categoria deducerilor fiscale, amintim doar veniturile din dividende încasate de la o persoană juridică română sau străină.

Rezultatul net contabil (rezultatul exercițiului) se calculează scăzând din rezultatul contabil înainte de impozitare cheltuielile cu impozitul pe profit, astfel:

Rezultatul net al exercițiului	=	Rezultatul înainte de impozitare + Cheltuielile cu impozitul pe profit
--------------------------------	---	--

Evidența cheltuielilor cu impozitul pe profit se ține cu ajutorul contului *Cheltuieli cu impozitul pe profit*. Înregistrarea cheltuielii cu impozitul pe profit datorat de întreprindere se prezintă astfel:

Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	Impozitul pe profit
-----------------------------------	---	---------------------

Standardul Internațional de Contabilitate: Contabilitatea impozitului pe profit face distincție între cheltuielile cu impozitul pe profit și impozitul pe profit. Cheltuielile cu impozitul pe profit cuprind cheltuielile cu impozitul curent și cheltuielile cu impozitul amânat. În cazul în care întreprinderea obține pierdere fiscală, nu se mai înregistrează cheltuieli cu impozitul, ci venit fiscal, acesta cuprinzând venitul cu impozitul curent și venitul din impozitul pe profit amânat.

Impozitul curent este valoarea impozitului pe profit de plătit (sau de recuperat în cazul obținerii de pierdere fiscală) în raport cu venitul impozabil (respectiv pierderea fiscală) pe o perioadă. Impozitul amânat apare ca urmare a neconcordanței dintre rezultatul fiscal și rezultatul contabil.

Contabilizarea impozitelor amânate este proprie sistemelor contabile din țările în care contabilitatea este deconectată de fiscalitate. Aici interesul este ca, prin situațiile financiare întocmite la sfârșitul exercițiului financiar, să se reflecte imaginea fidelă asupra patrimoniului și rezultatelor. Astfel, impozitul pe profit este înregistrat pe cheltuieli chiar dacă nu este egal cu impozitul datorat bugetului de stat (impozitul datorat fiind stabilit conform normelor fiscale).

Cheltuiala cu impozitul pe profit apare în documentul de sinteză *Contul de profit și pierdere* înainte de rezultatul net al exercițiului. La sfârșitul exercițiului financiar, se închide contul *Cheltuieli cu impozitul pe profit* prin contul *Profit și pierdere*.

Rezultatul net contabil reprezintă soldul final al contului *Profit și pierdere*. Soldul creditor al contului evidențiază rezultatul sub forma profitului net, iar soldul debitor, rezultatul sub forma pierderii nete. El se înscrie în pasivul bilanțului, în structura capitalurilor proprii. Soldul creditor determină creșterea capitalului propriu creat ca sursă de finanțare, în urma excedentului veniturilor asupra cheltuielilor, în timp ce soldul debitor apare ca o reducere a capitalurilor proprii (exprimă valorile economice consumate, nerecuperate ca urmare a excedentului cheltuielilor asupra veniturilor). Rezultatul net al exercițiului este explicat în *Contul de profit și pierdere*, element component al situațiilor financiare.

În continuare, prezentăm un exemplu de calcul al rezultatului net al exercițiului, împreună cu etapele corespunzătoare, bazat pe înregistrările contabile efectuate anterior:

1) închiderea conturilor de venituri din exploatare:

%	=	Venituri din vânzarea produselor finite	78.425
Profit și pierdere			14.000
Venituri din vânzarea mărfurilor			29.000
Variația stocurilor			9.125
Venituri din producția de imobilizări corporale			4.000
Venituri din creanțe reactivate și debitori diverși			2.500
Venituri din despăgubiri, amenzi și penalități			800
Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital			8.000

2) închiderea conturilor de venituri financiare:

%	=	Profit și pierdere	19.200
Venituri din creanțe imobilizate			2.000
Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate			200
Venituri din diferențe de curs valutar			10.000
Venituri din dobânzi			800
Venituri din sconturi obținute			200
Venituri financiare din provizioane			6.000

3) închiderea conturilor de cheltuieli din exploatare:

Profit și pierdere	=	%	75.780
		Cheltuieli cu materiile prime	800
		Cheltuieli cu materialele consumabile	300
		Cheltuieli privind energia și	7.200

		apa	
		Cheltuieli privind mărfurile	12.780
		Cheltuieli cu întreținerea și reparațiile	800
		Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații	1.100
		Cheltuieli privind comisioanele și onorariile	300
		Cheltuieli cu alte impozite și taxe și vărsăminte asimilate	1.050
		Cheltuieli cu salariile personalului	20.000
		Cheltuieli privind asigurările și protecția socială	7.000
		Despăgubiri amenzii și penalități	550
		Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	19.200
		Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	2.000
		Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli	2.200

4) închiderea conturilor de cheltuieli financiare:

Profit și pierdere	=	%	11.669
		Cheltuieli din diferențe de curs valutar	500
		Cheltuieli privind dobânzile	5.500
		Cheltuieli privind sconturile acordate	19
		Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor financiare	3.150
		Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor	2.500

5) închiderea conturilor de cheltuieli extraordinare:

Profit și pierdere	=	Cheltuieli privind calamitățile și alte evenimente extraordinare	2.200
--------------------	---	--	-------

6) stabilirea rezultatului exercițiului înainte de impozitare (R):

$$R = \text{Venituri} - \text{Cheltuieli} = 97.625,00 - 89.649,00 = 7.976 \text{ lei}$$

sau

$$R = \text{Rezultat curent} + \text{Rezultat extraordinar} = 5.876 - 2.200 = 3.676 \text{ lei}$$

$$\text{Rezultatul curent} = \text{Rezultatul exploatarei} + \text{Rezultatul financiar} = 2.645 + 3.231 = 5.876 \text{ lei}$$

$Rezultatul \text{ exploata\carii} = Venituri \text{ din exploatare} - Cheltuieli \text{ din exploatare} = 78.425 - 75.780 = 2.645 \text{ lei}$

$Rezultatul \text{ financiar} = Venituri \text{ financiare} - Cheltuieli \text{ financiare} = 19.200 - 11.669 = 7.531 \text{ lei}$

$Rezultatul \text{ extraordinar} = Venituri \text{ extraordinare} - Cheltuieli \text{ extraordinare} = - 2.200 \text{ lei}$
(pierdere din activitatea extraordinară)

- 7) se reintegrează în baza de impozitare elementele nedeductibile în valoare de 625 lei.
- 8) se calculează deducerile fiscale. Se are în vedere rezerva legală, calculată astfel: $5\% \times \text{profitul brut (rezultatul înainte de impozitare)} = 5\% \times 3.676 = 183,8 \text{ lei}$
- 9) se stabilește rezultatul fiscal (profitul impozabil):

$Rezultatul \text{ impozabil} = Rezultatul \text{ înainte de impozitare} + Cheltuieli \text{ nedeductibile} - \text{Deduceri fiscale} = 3.676 + 625 - 183,8 = 4.117,2 \text{ lei}$

- 10) se calculează impozitul pe profit:

$\text{Impozit pe profit} = Rezultatul \text{ impozabil} \times 16\% = 4.117,2 \times 16\% = 658,75 \text{ lei}$

- 11) se înregistrează impozitul pe profit:

Cheltuieli privind impozitul pe profit	=	Impozit pe profit	659
--	---	-------------------	-----

- 12) se repartizează asupra rezultatului exercițiului cheltuielile cu impozitul pe profit:

Profit și pierdere	=	Cheltuieli privind impozitu pe profit	659
--------------------	---	---------------------------------------	-----